

UNIVERSITAT^{DE}
BARCELONA

TRACTAMENT I DIFUSIÓ DE COL·LECCIONS I FONDS PERSONALS FOTOGRÀFICS PER LA PRESERVACIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA

Treball de Fi de Grau

Informació i Documentació

Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals

Curs 2020-2021

Alumna: Elisabet Pich García

Tutora: Sara Guasteví

Agraïments

Vull agrair a la meva tutora, la Sara Guasteví, per la seva ajuda i assessorament durant la realització del projecte.

També vull agrair a la Patrícia Álvarez, a l'Esther Ximénez i al David Iglésias per dedicar-me el seu temps per dur a terme les entrevistes i proporcionar-me informació de molta utilitat per l'elaboració d'aquest treball.

Sumari

1. Introducció.....	2
2. Marc conceptual	4
2.1. Història de la fotografia	4
2.2. El valor dels fons personals per la memòria històrica	7
2.3. Els arxius fotogràfics.....	10
3. La fotografia en l'àmbit patrimonial i arxivístic.....	12
3.1. Tractament	12
3.2. Gestió.....	19
4. Estudi d'un projecte concret: Memòria Digital de la Palma de Cervelló.....	26
4.1. Història de la Palma de Cervelló.....	26
4.2. El projecte: Memòria Digital de la Palma de Cervelló.....	28
4.2.1. Objectius.....	28
4.2.2. Projecte	28
4.2.3. Personal	31
4.2.4. Eines.....	32
4.2.5. Materials	35
4.2.6. Tractament.....	38
4.2.7. Digitalització.....	38
4.2.8. Drets de cessió	39
4.2.9. Difusió.....	40
4.2.10. Valoració del projecte per part del personal	42
5. Anàlisi de la interfície de l'arxiu digital	43
6. Aspectes legals de la fotografia	47
7. Difusió	56
8. Grau de coneixement del projecte per part dels habitants de la Palma de Cervelló	62
9. Altres projectes.....	66
10. Conclusions.....	67
11. Bibliografia.....	69
Annexes	73
Annex 1. Transcripció entrevista a Esther Ximénez (E) i a Patrícia Álvarez (P).	73
Annex 2. Transcripció entrevista a David Iglésias.....	97
Annex 3. Buidat de les enquestes	110

1. Introducció

Al llarg d'aquests quatre anys cursant el grau d'Informació i Documentació, dues de les assignatures que més m'han interessat estan relacionades amb l'àmbit fotogràfic, una és Tractament de Materials Audiovisuals i l'altra Preservació i Conservació. D'altra banda, una de les tipologies d'unitats d'informació en la qual m'agradaria desenvolupar-me professionalment en un futur són els arxius fotogràfics, ja que la fotografia és una de les meves principals aficions.

La fotografia és un dels elements que, des de la seva invenció, al llarg dels anys ha estat present en les vides de les persones, sobretot en les seves activitats socials, fet que permet conèixer molts dels aspectes de la vida quotidiana tant de les persones com de les poblacions.

Un dels aspectes més importants de la fotografia és la capacitat de documentar els fets històrics en imatges, és una gran aportació a la memòria col·lectiva. A través de la fotografia podem visualitzar amb tot detall com era la gent, els paisatges, els costums, oficis, etc. d'èpoques passades. El problema és que s'ha de gestionar la conservació de les imatges fotogràfiques, ja que els seus suports són molt fràgils i si no es cuiden es pot perdre tota la informació que contenen.

D'altra banda hi ha molt material fotogràfic ocult en els arxius personals, moltes fotografies que poden ser importants per la memòria històrica que no s'han donat a conèixer i que segurament els seus propietaris no guarden en unes bones condicions de conservació o identificació. A mesura que van desapareixent les persones, testimonis d'una època, que poden documentar aquestes imatges i oferir informació oral paral·lela, es perd l'oportunitat d'integrar les imatges en el seu context històric. Una fotografia d'un grup de persones en un escenari neutre no ens dona cap informació si no coneixem o ningú identifica aquest grup.

És per això que són molt importants els projectes que valoren la necessitat de recuperar i preservar memòria històrica col·lectiva, s'ha d'estimular l'interès tant pel que fa a incentivar les aportacions personals com la recepció dels materials fotogràfics. Actualment es duen a terme diferents iniciatives per reconstruir la història local a través de recopilacions fotogràfiques populars.

Coneixia el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, que es va dur a terme en el poble on he crescut, a través del qual es va crear un arxiu fotogràfic digital. El treball de fi de grau em va semblar una molt bona oportunitat per realitzar una anàlisi detallada d'aquest projecte per tal de conèixer una iniciativa que s'ha dut a terme en l'àmbit de la preservació de la memòria històrica i també per aprofundir i conèixer més aspectes relacionats amb la fotografia.

L'objectiu principal d'aquest treball és estudiar la importància que es dona a la preservació de les fotografies antigues per tal de vetllar per la conservació de la memòria històrica de la ciutadania i també conèixer alguns dels aspectes tècnics de les fotografies, concretament el seu tractament, la seva gestió i la seva difusió.

Els objectius concrets són:

1. Conèixer la importància que atribueixen les unitats d'informació als fons personals i quin tractament reben.
2. Esbrinar com es fa la difusió d'aquest tipus de projectes tant en l'àmbit general com des de les unitats d'informació.
3. Realitzar l'estudi d'un projecte de recopilacions fotogràfiques per conservar els documents fotogràfics i recuperar i preservar la memòria històrica de la població.

Referent a la metodologia que s'ha seguit per dur a terme aquest treball, en primer lloc es va realitzar una cerca bibliogràfica en bases de dades especialitzades, hemeroteques digitals i en els catàlegs de les biblioteques de la Universitat de Barcelona i de la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona. L'estratègia de cerca que es va seguir per recuperar els materials bibliogràfics es va basar en l'ús de termes pertinents de la fotografia en alguns dels seus aspectes, que fan referència a la gestió, al tractament i a la història principalment.

S'ha aprofundit bastant en el marc legal de la fotografia perquè és un dels aspectes més delicats en el moment d'utilitzar les imatges, ja que, actualment, amb la presència d'Internet és més fàcil que els materials fotogràfics es difonguin de manera molt ràpida i estiguin a l'abast de moltes persones.

En segon lloc es va entrevistar al personal encarregat d'elaborar el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, l'Esther Ximénez i la Patricia Álvarez per conèixer detalladament el projecte.

Es va enviar una enquesta en línia a alguns habitants del poble de la Palma de Cervelló per tal de saber si coneixien l'existència d'aquest projecte i la seva opinió referent a la funció del projecte en relació a la preservació de la memòria històrica del municipi.

Per tal de conèixer la situació actual en les polítiques de tractament, gestió i difusió del patrimoni fotogràfic, quins projectes es duen a terme actualment, així com el punt de vista professional, es va realitzar una entrevista a una persona experta en aquest àmbit, el David Iglésias, cap de secció de Documentació fotogràfica i Audiovisual de l'Ajuntament de Girona i membre del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge on coordina treballs propis de la institució i d'altres en l'àmbit europeu que estan relacionats amb la fotografia.

Les dues entrevistes es van realitzar de manera presencial i van ser enregistrades amb àudio.

2. Marc conceptual

2.1. Història de la fotografia

La fotografia consisteix en la captació d'imatges mitjançant un dispositiu, la càmera fotogràfica, que després es transfereixen a paper o suport digital. És un mètode de registrar una imatge per acció de la llum o radiació que impacta en un material sensitiu.

El terme fotografia prové del grec i significa dibuixar, escriure (*graphos*) amb la llum (*photos*).¹

La història de la fotografia es desenvolupa del segle XIX al XX, però té antecedents en èpoques anteriors, ja que des d'èpoques llunyanes l'home ha volgut capturar imatges i preservar-les. La fotografia posa en comú investigacions en els camps de la física i la química.²

S'havia intentat capturar una imatge de manera automàtica amb el principi de la càmera obscura, que és el mateix principi que el de la càmera fotogràfica.

*“Les propietats físiques de la llum fan que aquesta es pugui dirigir en forma de rajos a través d'un petit forat, reflectir una imatge punt a punt i, com es transmet en línia recta, projectar-la de forma invertida a la paret contrària del material. Aquest fenomen ja va ser observat per Aristòtil l'any 300 a.C., utilitzat per Al-Hazem per crear la primera càmera obscura al segle XI i estudiat per Leonardo da Vinci al segle XVI en relació amb la perspectiva pictòrica, ja que el primer ús d'aquest invent va ser com a eina per dibuixar. La càmera obscura és el primer antecedent de la càmera fotogràfica [...] Basant-se en la càmera obscura com a element mecànic, els experiments fotogràfics van ocupar segles d'evolució, amb relació al perfeccionament en qualitat, mida, temps, utilitat i tècniques”.*³

La càmera obscura original era una habitació amb un petit forat en una de les parets, pel qual entrava la llum i es projectaven les imatges. Durant segles, la càmera obscura va anar evolucionant fins a arribar a ser una petita caixa amb una lent òptica instal·lada en l'orifici per obtenir una imatge més clara i definida.

Pel que fa als antecedents químics, algunes substàncies són sensibles a la llum. La propietat d'enfosquiment de la plata, causada per l'exposició a la llum, és la base de la fotografia. Es van realitzar investigacions amb el clorur de plata, que té la qualitat d'enfosquir les sals de plata en l'exposició a la llum.⁴

La imatge més antiga que es coneix és “Vista des d'una finestra a Le Gras” (1826), obra de Nicéphore Niepce, científic francès que va obtenir aquest resultat mitjançant

¹Rosenblum, N. (2020) “History of Photography” *Britannica*. Disponible a: <<https://www.britannica.com/technology/photography>> [Consulta: 27 desembre 2020].

² Casanova García, R. A. “Cómo ha evolucionado la fotografía” *Ramoncasanova.com*. Última edició: 2020. Disponible a: <<https://ramoncasanova.com/ha-evolucionado-la-fotografia/>> [Consulta: 30 desembre 2020].

³ Arroyo Almaraz, I. (2014) *Cultura Audiovisual. Batxillerat*. Ediciones del Laberinto, S.L. 255 p. ISBN: 978-84-8483-363-5.

⁴ Lavédrine, B (2009) *Photographs of the Past: Process and Preservation*. The Getty Conservation Institute. Getty Publications. 334 p. ISBN: 978-0-89236-957-7.

l'exposició prolongada a la llum de plaques de peltre cobertes de betum dins d'una càmera obscura. Niepce va aconseguir una imatge fixa, duradora i perdurable, va aconseguir plasmar a través d'una càmera obscura la vista del pati de casa seva fixant-la sobre unes plaques metàl·liques (zinc amb estany i plom) i utilitzant diferents olis. Van ser 8 hores d'exposició a plena llum del dia.⁵ Aquesta imatge es mostra a continuació:

Fotografia extreta de Viquipèdia.

"Vista des de la finestra de Le Gras" (s.d.) Viquipèdia. Disponible a:
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Vista_des_de_la_finestra_a_Le_Gras>
[Consulta: 17 gener].

Més endavant, Louis Jacques Mandé Daguerre va descobrir que es podien fixar imatges sobre làmines de coure tractades amb iode. També va reduir el temps d'exposició a 30 min. Va inventar el daguerreotip que va presentar a París l'any 1839. Amb el nom de daguerreotips es coneixen les primeres fotografies de retrat. La gent havia d'estar 30 minuts immòbil per tal de realitzar el seu retrat, per això es van inventar uns suports que es col·locaven darrere el cap de la persona perquè no es mogués i la imatge quedés més nítida. La daguerreotípia es va estendre per tota Europa i als Estats Units i va perdurar fins al 1860.⁶

L'any 1841 Wiliam Henry Fox Talbot patentà el calotip. La tècnica de la calotípia consistia a emulsionar amb sals de plata un paper que més tard s'encerava per donar-li una certa transparència. L'avantatge d'aquest invent era que s'obtenia un negatiu sobre paper, fet que feia possible realitzar varies còpies iguals. El temps necessari per realitzar la fotografia també s'havia reduït molt, només es necessitaven 30 segons. L'inconvenient d'aquesta tècnica era que la textura del paper que s'utilitzava com negatiu es reflectia en la còpia final i això donava com a resultat imatges poc nítides.

L'any 1851 a Londres, Frederick Scott Archer va fer públic el procés del Col·lodió humit. Consistia en un suport de vidre que, abans de fer la foto, es cobria amb una substància espessa i humida feta de cotó en pols, alcohol i èter amb sals de bromur de plata i iode. La preparació de la placa era una tasca bastant delicada, ja que si no es distribuïa el col·lodió ràpidament, es podien formar bombolles o ratllades i ja no servia. El procés s'havia de fer molt ràpidament, no es podia assecar abans del revelatge, per això els fotògrafs havien de portar a sobre el laboratori amb els elements químics, per tal de poder fer el revelatge immediatament. Amb aquesta tècnica es podia imprimir una fotografia en diferents suports com vidre, cuir, paper, etc. I les fotografies eren de molt

⁵Máxima Uriarte, J. "Historia de la Fotografía". *Características.co*. Última edició: 17 de setembre de 2020. Disponible a: <<https://www.caracteristicas.co/historia-de-la-fotografia/>> [Consulta: 30 desembre 2020].

⁶Raydán, C (2013). "Origen y expansión mundial de la fotografía" *Perspectivas. Revista de historia, geografía, arte y cultura*, núm. 1. ISSN: 2343-6271. Disponible a: <<http://biblioteca.clacso.edu.ar/Venezuela/ceshc-unermb/20170218095833/RPS71.pdf>> [Consulta: 27 desembre 2020].

bona qualitat. A més tenia l'avantatge que es podien realitzar gran quantitat de còpies de cada negatiu. Dues variants d'aquesta tècnica són l'Ambrotip i el Ferrotip.⁷

Pel que fa a les còpies, la còpia a l'albúmina va ser la còpia positiva més utilitzada pels fotògrafs entre 1860 i 1890. Generava imatges a partir de negatius amb col·lodió humit, es tractava d'un paper preparat a partir de clara d'ou i bromur de potassi. Les còpies a l'albúmina, correctament processades, s'han conservat en molt bon estat.⁸

A partir d'aquí, es van realitzar més experiments per augmentar l'eficàcia de la fotografia. L'any 1879 Joseph Wilson Swan, químic britànic, va patentar el paper sec de bromur, amb això va aconseguir un negatiu que es podia exposar sec i no era precis el revelatge immediat. Aquestes noves plaques al ser utilitzades en sec ja es podien emmagatzemar, es van poder fabricar industrialment i distribuir envasades i, d'aquesta manera, augmentava la seva conservació. Els fotògrafs ja no havien de preparar les plaques en el mateix moment.⁹

Al voltant de 1884 George Eastman va patentar una pel·lícula que era una tira de paper coberta amb emulsió sensible. L'any 1888 va néixer la firma Kodak amb seu a Nova York i va sortir al mercat la primera càmera d'aquesta marca. Es tractava d'una càmera lleugera i de petites dimensions amb un rotlle de paper sensibilitzat per captar un total de 100 fotografies. Molts fotògrafs aficionats es van interessar per aquest nou sistema, va ser la primera càmera per tots els públics, ja que es venia carregada i només s'havia de prémer el botó, es feien les fotografies i quan s'acabava el rotlle s'enviava la càmera per al revelatge i la impressió. La càmera es retornava amb un nou rotlle de pel·lícula i les fotografies impreses. Aquest invent va marcar el final de l'era fotogràfica primitiva.¹⁰

A finals del segle XIX es van anar fent més populars les pel·lícules en carret i les plaques eren només per les càmeres de gran format, per especialistes. A principis del segle XX les càmeres cada cop eren més senzilles i més petites, va créixer el mercat dels fotògrafs aficionats i van aparèixer més empreses fotogràfiques, per exemple: Agfa, Voigtlander, Gevaert, entre d'altres. Les càmeres fotogràfiques van anar disminuint les mides fins que el 1914 Oscar Barnak va crear el primer prototip de les Leica, les primeres càmeres de 35 mm., que van tenir un gran èxit a causa de les seves dimensions menors i al seu baix cost.¹¹

A partir de llavors hi va haver algunes innovacions en la tècnica fotogràfica que es va basar en els procediments físics i químics, però més distanciades, no van ser tantes com en el segle XIX.

⁷ Mxima Uriarte, J. "Historia de la Fotografía". *Caracteristicas.co*. ltima edició: 17 de setembre de 2020. Disponible a: <<https://www.caracteristicas.co/historia-de-la-fotografia/>> [Consulta: 30 desembre 2020].

⁸Lara López, E. L. (2014) "Historia de la fotografía en España. Un enfoque desde lo global hasta lo local" *Revista de Antropología Experimental*, núm 3. ISSN: 1578-4282. Disponible a: <<https://revistaselectronicas.ujaen.es/index.php/rae/article/view/2104>> [Consulta: 27 desembre 2020].

⁹ Lavédrine, B (2009) *Photographs of the Past: Process and Preservation*. The Getty Conservation Institute. Getty Publications. 334 p. ISBN: 978-0-89236-957-7.

¹⁰ Raydán, C (2013). "Origen y expansión mundial de la fotografía" *Perspectivas. Revista de historia, geografía, arte y cultura*, núm. 1. ISSN: 2343-6271. Disponible a: <<http://biblioteca.clacso.edu.ar/Venezuela/ceshc-unermb/20170218095833/RPS71.pdf>> [Consulta: 27 desembre 2020].

¹¹ Arroyo Almaraz, I. (2014) *Cultura Audiovisual. Batxillerat*. Ediciones del Laberinto, S.L. 255 p. ISBN: 978-84-8483-363-5.

Algunes de les innovacions més importants van ser l'aparició de les pel·lícules de color Kodachrome l'any 1935 i Agfacolor al 1936, amb elles s'aconseguien transparències o diapositives en color. Una altra innovació important va ser la fotografia instantània, l'any 1947 Edwin Land va inventar el procés Polaroid, pel qual s'obtenien revelats instantanis a través de la mateixa càmera.¹²

Durant els anys 50 van avançar els procediments que van permetre incrementar la velocitat i la sensibilitat a la llum de les pel·lícules en blanc i negre i en color. L'any 1957 va aparèixer la primera càmera reflex a càrrec d'Asahi Pentax. Les càmeres reflex utilitzaven un mirall per a fer arribar la imatge des de l'objectiu al visor òptic. L'avantatge de les reflex era que el que veia el fotògraf era el que apareixia a la fotografia, amb una precisió d'enquadrament d'un 100%.¹³

L'any 1969 es va dissenyar l'estructura bàsica del primer CCD, dispositiu de càrrega acoblada, aquest va ser l'inici de la fotografia digital, nova tecnologia que permetia suprimir les pel·lícules fotogràfiques i totes les formes de revelat químic i guardar les imatges directament en format electrònic o informàtic. El sensor CCD incloïa cèl·lules fotoelèctriques que eren les que registraven la imatge, després les imatges eren processades i emmagatzemades en una targeta de memòria. Una càmera digital permetia obtenir una vista prèvia de la fotografia i decidir si guardar-la o fer-la de nou, a més disposa de diferents ajudes electròniques, com són l'enfocament automàtic, la correcció d'ulls vermells, entre d'altres.

En la dècada de 1990 van aparèixer les primeres càmeres digitals comercials i a partir de la dècada del 2000 els telèfons mòbils amb càmera incorporada. En 20 anys es va passar de la tecnologia analògica en què la imatge s'havia de revelar amb un procés químic, a la tecnologia digital, en què les fotos són més senzilles de fer i el procés molt més ràpid.¹⁴

2.2. El valor dels fons personals per la memòria històrica

Des de la seva invenció, la fotografia presenta una dualitat, d'una banda conté la vessant purament artística i d'altra banda té una funció documental com a mirall de la realitat.

L'antiguitat del sorgiment de la fotografia permet conèixer aspectes de l'evolució de la societat i també dels canvis socials dels darrers segles. Abans de l'aparició de la fotografia existien representacions figuratives per il·lustrar un personatge o un esdeveniment determinat. A través de les persones representades en els capitells romànics o la pintura flamenca, per exemple, es pot conèixer com era la vida i costums d'èpoques anteriors, però la representació pot ser figurada, no a través de persones reals. En canvi, la funció fonamental de la fotografia és plasmar la realitat, la fotografia

¹² Lara López, E. L. (2014) "Historia de la fotografía en España. Un enfoque desde lo global hasta lo local" *Revista de Antropología Experimental*, núm 3. ISSN: 1578-4282. Disponible a: <<https://revistaselectronicas.ujaen.es/index.php/rae/article/view/2104>> [Consulta: 27 desembre 2020].

¹³ Casanova García, R. A. "Cómo ha evolucionado la fotografía" *Ramoncasanova.com*. Última edició: 2020. Disponible a: <<https://ramoncasanova.com/ha-evolucionado-la-fotografia/>> [Consulta: 30 desembre 2020].

¹⁴ Lara López, E. L. (2014) "Historia de la fotografía en España. Un enfoque desde lo global hasta lo local" *Revista de Antropología Experimental*, núm 3. ISSN: 1578-4282. Disponible a: <<https://revistaselectronicas.ujaen.es/index.php/rae/article/view/2104>> [Consulta: 27 desembre 2020].

és el que va ser, el que va existir en un moment determinat i això aporta una funció de memòria individual i col·lectiva.

La fotografia és un document, les seves imatges contenen informació sobre fets concrets, d'aquesta manera informa i transmet coneixement. Permet que els fets del passat tornin a ser visualitzats una i moltes vegades. Es poden conèixer les activitats polítiques, socials, científiques o culturals de la humanitat, això fa que la fotografia sigui considerada com un document social. El seu valor s'incrementa amb el pas del temps, per tant, una fotografia del segle XVIII tindrà, en l'actualitat, més importància que una que s'hagi fet recentment.¹⁵

Les fotografies captades pels fotògrafs que es dedicaven a viatjar amb les seves pròpies càmeres a partir de la segona meitat del segle XIX, permeten observar els indrets, els costums i les tradicions de tota la geografia i això conforma un patrimoni històric i etnogràfic molt valuós, ja que esdevenen testimonis de pràctiques, com el comerç en els carrers, de les que no hi ha documentació escrita a causa del seu caràcter no oficial. De fet la fotografia està present en la majoria d'activitats socials, tant en l'àmbit institucional com quotidià, per això té un valor testimonial.

Per tant, la fotografia, si a més es complementa amb altres fonts històriques, ofereix una important informació sobre el passat en molts aspectes. Les fotografies són testimonis gràfics de què va passar en un moment determinat i és el fragment d'un relat que ha de ser interpretat en el context en el qual es troba, perquè una fotografia pot donar lloc a diferents lectures o interpretacions. Igual que les altres fonts, la imatge fotogràfica s'ha de contextualitzar en la seva etapa històrica i relacionar amb altres elements per poder llegir i tornar a llegir la informació de manera adequada, i sempre pot ser reinterpretada en funció de quins paràmetres s'utilitzin en el seu estudi. Tota manera a l'hora de descodificar la imatge s'ha de tenir en compte que la fotografia és un mitjà d'expressió del fotògraf i que és el resultat de la seva elecció, ja sigui des del punt de vista òptic (l'enquadrament) com personal (l'escena), ideològic o religiós.¹⁶

La fotografia com a document històric té dos components, d'una banda la història de l'evolució de la tècnica fotogràfica, és a dir, la pròpia història de la fotografia des del 1839 i els successius procediments tècnics amb el seu corresponent cicle vital, ja que aquests procediments neixen, es desenvolupen i moren. L'altre component seria la captació de les imatges com a testimoni d'una època determinada. A l'hora de valorar una fotografia s'ha de tenir en compte l'anàlisi tècnica, el continent, i l'anàlisi descriptiva, el contingut.

Aquesta dualitat ha contribuït en els darrers anys a un major reconeixement de la documentació fotogràfica com a patrimoni cultural i, com a conseqüència, ha augmentat la seva divulgació a través de publicacions especialitzades, exposicions, recursos d'Internet i mitjans de comunicació, entre d'altres. Al llarg dels anys s'ha pres consciència de la importància de recuperar i preservar la documentació fotogràfica perquè forma part de la memòria històrica i cultural. Des de la seva aparició, la fotografia

¹⁵ Lara López, E. L. (2005) "La fotografía como documento histórico-artístico y etnográfico: una epistemología" *Revista de Antropología Experimental*, núm. 5. ISSN: 1578-4282. Disponible a: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1382848>> [Consulta: 30 desembre 2020].

¹⁶ Lara López, E. L. (2005) "La fotografía como documento histórico-artístico y etnográfico: una epistemología" *Revista de Antropología Experimental*, núm. 5. ISSN: 1578-4282. Disponible a: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1382848>> [Consulta: 30 desembre 2020].

ha plasmat les principals transformacions i esdeveniments que han succeït a escala mundial.¹⁷

Per exemple, si s'agafa una fotografia d'un carrer de Barcelona de l'any 1998, conté informació històrica, social i arquitectònica en general. Però si s'analitzen els detalls, cadascun d'ells és una referència informativa d'aquella època: comerços, vehicles, persones, vestuari, etc.

La fotografia estableix un pont entre el passat i el futur, ja que presenta fragments de realitats passades per les futures generacions. Constitueix un suport de la memòria i del record, preserva la història viscuda amb el retall d'alguna cosa que és real. És testimoni de les transformacions del temps en l'àmbit social, polític, cultural, històric, etc. Per les persones que no van estar present en el moment de realitzar la fotografia, la imatge els ajuda a recompondre les situacions i els dona a conèixer realitats que els va ser impossible viure en persona. És el fil conductor entre passat i present.

La imatge fotogràfica és un factor molt important del patrimoni cultural, per tant, vetllar per la seva conservació ajuda a preservar aquest patrimoni. Totes les col·leccions fotogràfiques i fons d'imatges tenen un gran valor informatiu com a testimonis d'una època concreta, són molt útils per estudis i per recerca.

Aquest patrimoni cultural s'amplia constantment i de manera proporcional al nivell cultural de la població i el seu interès per aquestes temàtiques. En el cas del patrimoni fotogràfic, els fons personals són noves fonts d'informació, inèdites i originals que aporten una perspectiva diferent de fets i esdeveniments concrets sobre un període de temps determinat. Moltes vegades ajuden a descobrir informació que no es troba en els arxius públics i poden generar nous coneixements i processos, això els dona un important valor històric.¹⁸

Per tot això, és important que els arxius fotogràfics personals no estiguin amagats, han de ser visibles i, perquè això sigui possible, s'han de potenciar les iniciatives que faciliten conèixer la seva existència i d'aquesta manera evitar que caiguin en l'oblit. Aquest patrimoni corre el perill de perdre's o ser destruït per diverses raons ja sigui per herències, guerres, mobilitat, entre d'altres.

Tota manera és important recordar que actualment no totes les fotografies tenen valor patrimonial. De fet la majoria són relativament recents, però les imatges tenen altres valors a part de l'històric, com és el valor informatiu, testimonial, documental, pedagògic, social, entre d'altres.

Les fotografies es generen en tots els àmbits, ja sigui cultural (museus, biblioteques, entitats, institucions, etc.) corporatius, comunicació, privats, i molts més. Totes aquestes imatges realitzades en aquests contextos, també formen part de la història col·lectiva.

¹⁷ Salvador Benítez, A. (2005) "Los archivos y el patrimonio fotográfico: Estrategias de gestión y difusión cultural" *Terceras Jornadas: I. Imagen, documentación y tecnología*. Disponible a: <https://e-archivo.uc3m.es/bitstream/handle/10016/8993/archivos_salvador_IDT_2005.pdf> [Consulta: 20 desembre 2020].

¹⁸ INSPAI. (2010). "Estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines" *Girona: INSPAI, Centre de la Imatge, Àrea de Cultura, Diputació de Girona*. 128 p. Disponible a: <https://www.inspai.cat/Inspai/ca/publicacions-fotografia?variant=estudi_de_camp> [Consulta: 30 desembre 2020].

És important la funció social del patrimoni cultural, s'ha de posar al servei dels ciutadans. També és important mantenir totes les actuacions necessàries per garantir la seva preservació i conservació per a les futures generacions, de manera que es pugui disposar dels materials en el millor estat físic possible.¹⁹

2.3. Els arxius fotogràfics

Amb el pas dels anys s'ha donat més importància a la fotografia com a document tant en el suport en paper com en digital, ja que és un important patrimoni documental que constitueix la memòria visual de la societat.

*“Hoy la fotografía ha llegado a ser uno de los poderosos medios de comunicación y modo de expresión visual que toca la vida humana de muchas maneras, por lo que se considera como un documento de primer grado para los estudios históricos contemporáneos. La rica y variada información que contienen de índole social, administrativa e histórica-artística, aporta al investigador una información esencial que no puede ser sustituida por otro tipo de documento; de hecho se dice frecuentemente que una imagen vale más que mil palabras. Su poder reproductor de la realidad permite registrar para la historia los acontecimientos más relevantes.”*²⁰

És important la gestió i conservació d'aquest patrimoni documental per part dels centres que custodien els materials fotogràfics per tal de garantir la seva preservació a llarg termini, els seus objectius estan determinats pel tipus de funció, que pot ser pública o privada.

La tipologia d'aquests centres és molt diversa, poden ser arxius, biblioteques, museus, fundacions, agrupacions, societats, instituts, universitats, etc. Amb independència del seu caràcter públic o privat.

Aquest fet implica que hi hagi també una varietat d'objectius, perfils professionals, missions, recursos, usuaris, tractaments per part d'aquests centres. En conseqüència existeixen diversitat de serveis dirigits als usuaris tant pel que fa a les instal·lacions com a la gestió i difusió del patrimoni fotogràfic.

Els arxius són les entitats patrimonials que més s'han dedicat al tractament de fons fotogràfics per tal de fer-los visibles i accessibles per a tota la ciutadania.

Tenint en compte la tipologia dels arxius, els podem dividir en públics o privats. Els arxius públics poden contenir fons d'ús intern amb caràcter restringit, els anomenats arxius militars, o fons amb accés públic, que es tracta de fons generals o especialitzats. D'altra banda, els arxius privats poden ser d'ús general, els quals realitzen una comercialització externa com les fototeques, o d'ús intern, com els arxius fotogràfics d'empreses.

¹⁹ Marcos Recio, J. C.; Olivera Zaldúa, M.; Sánchez Vigil, J.M. (2019) “La conservación de todos los contenidos digitales no es necesaria: guardemos solo lo imprescindible de los medios” *Ibersid: revista de sistemas de información y documentación*, vol. 13, núm. 2. ISSN: 1888-0967. Disponible a: <<https://www.iversid.eu/ojs/index.php/iversid/article/view/4615>> [Consulta: 30 desembre 2020].

²⁰ Hernández Contreras, N.; Batista Delgado, A. N.; Delgado Varona, A. O. (2016) “Propuesta de un modelo de gestión para el patrimonio fotográfico en las universidades cubanas: una experiencia en la Universidad de Ciencias Médicas de La Habana”. *Revista Cubana de Información en Ciencias de la Salud*, vol. 27, núm. 4. Disponible a: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6544151>> [Consulta: 18 gener 2021].

Un dels aspectes diferencials dels arxius és el volum dels seus fons i la seva cobertura cronològica.

En general, un dels principals serveis d'atenció a l'usuari que ofereixen els arxius fotogràfics és la sala de consulta, on l'usuari consulta els documents fotogràfics. Fa uns anys, aquesta sala disposava de taules de llum, guants de cotó i lupes, però actualment, amb les noves tecnologies, principalment s'hi troben punts d'accés a col·leccions digitals. A banda de la consulta presencial, els arxius, en general, també ofereixen la possibilitat d'atendre consultes en línia a través de correu electrònic, formularis web, entre d'altres. La sala d'exposicions és un altre dels elements més importants dels arxius fotogràfics, ja que dona a conèixer el fons i ajuda a fidelitzar o a atraure nous usuaris.

En els darrers anys els arxius locals i comarcals han revaloritzat els seus fons fotogràfics, ja que molts d'ells contenen fons d'història local d'entitats i particulars. Aquest seria el cas de l'Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló, que ha comptat amb la col·laboració dels habitants del poble, que han posat a disposició del projecte els seus arxius fotogràfics personals.

En la història dels pobles i ciutats s'ha demostrat l'important valor dels fons personals per la reconstrucció i la investigació de fets i de llocs locals.

Algunes de les característiques que defineixen els arxius personals:

- Són el resultat de la conservació de documents que donen testimoni de les activitats d'una persona, tant en la seva vessant pública com privada.
- El seu desenvolupament temporal és breu, es limita a la vida personal.
- Són fons d'investigació originals i, sovint, inèdites.
- Tenen una organització particular.
- Estan, constituïts per diferents suports, tipologies i procedències.
- Permeten estudiar diversos aspectes d'un període cronològic concret.
- En la seva descripció és molt important l'inventari i el quadre de classificació.

Per tot això, són elements molt importants per la investigació, perquè el seu contingut pot ajudar a omplir els buits documentals que puguin tenir els arxius públics i, per tant, contribuir a la generació de nous coneixements.

Els arxius personals constitueixen una part imprescindible de la memòria col·lectiva i ajuden a la conservació de la memòria històrica, per això és important que no estiguin amagats ni oblidats, sinó que es conegui la seva existència i es puguin difondre els seus continguts, ja que són una part del patrimoni documental amb perill de ser destruïda o perduda.

3. La fotografia en l'àmbit patrimonial i arxivístic

Per tal d'identificar i conservar el patrimoni fotogràfic és important conèixer tant la història com els diferents materials i suports de les fotografies, així com les característiques dels diferents processos tècnics. D'aquesta manera es podran donar les condicions apropiades a cadascun d'aquests aspectes i també es podran resoldre els possibles problemes que puguin sorgir.

*“El término fotografía puede referirse a objetos diversos y muy diferentes entre sí. Cuando hablamos de una fotografía podemos estar refiriéndonos a una copia en blanco y negro, a una diapositiva, a un negativo en vidrio, a un daguerrotipo o a una postal [...] Nada tienen en común los negativos de colodión húmedo y las diapositivas de colores cromógenas, excepto que ambos tienen su origen en la acción de la luz dentro de una cámara fotográfica. Los materiales usados, el color, el modo en que se ven, son distintos. Y ciertamente existen diferencias entre los cuidados y la protección que requieren”.*²¹

Un dels conceptes fonamentals en la identificació és conèixer els elements que constitueixen una fotografia:²²

Material formador de la imatge: dona els clars i els foscos o els colors amb els quals es compon la imatge. El material pot ser plata, colorant, pigment, platí, o sals de ferro.

Suport: és l'estructura que dona consistència a l'objecte fotogràfic. Pot ser vidre, paper, plàstic, coure, entre d'altres.

Aglutinant: és el material transparent que aglutina i manté els elements que donen lloc a la imatge que estan units al suport. Generalment és la gelatina, en el segle XIX es van utilitzar també l'albúmina i el col·lodió. L'aglutinant no sempre està present, pot ser que hi sigui o no.

Capes accessòries i protectores: serveixen per fer el suport més blanc i l'aïllen de la imatge. Els materials poden ser sulfat de bari, diòxid de titani, gelatina, i el polietilè.

Suport secundari: s'utilitza a les còpies a reforçar el suport. Pot ser de paper, cartolina o cartó.

3.1. Tractament

En el tractament de cada fotografia és determinat conèixer les seves característiques, en primer lloc la seva descripció, després els seus drets d'explotació i també la seva conservació.

²¹ Pavao, L. (2002). *Conservación de colecciones fotográficas*. Junta de Andalucía. Consejería de Cultura. Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico y Editorial Comares. 271 p. ISBN: 84-8266-174-4.

²² Opus cit.

Les normes de Quebec estableixen els criteris que han de tenir els documents per ser conservats, els que s'apliquen en els suports fotogràfics i documents privats, són:²³

- Fotografies que proporcionen informació de la història de la fotografia, ja sigui un procés tècnic, invenció i evolució.
- Obres realitzades per fotògrafs destacats.
- Les fotografies que consten com a única font d'informació que té un valor històric sobre un individu, un esdeveniment, una temàtica o un lloc.
- Les que tenen informació rellevant sobre la comunitat, ja sigui relacionada amb la ciència, la tecnologia, l'antropologia, o l'etnografia.
- Les imatges considerades amb un valor estètic.

Abans de dur a terme el procés de conservació s'han de tenir en compte diversos aspectes que han de quedar reflectits en un programa. En primer lloc s'han de definir quines accions es volen dur a terme, en segon lloc quins paràmetres i per últim amb quines prioritats es desenvoluparan les activitats de conservació. Les tasques de conservació formen part un procés sense fi on es té en compte la raó de la seva existència, l'eficàcia i la racionalitat de l'esforç.

Per dur a terme la conservació preventiva s'han de realitzar intervencions a les eines encarregades de la neteja i també realitzar les reparacions que requereixin les fotografies amb materials que no siguin perjudicials per al seu suport.

Les funcions de la conservació preventiva consisteixen a identificar, diagnosticar i condicionar els materials que s'han de tractar. A partir de la informació obtinguda en aquestes tasques es podran identificar els riscos físics, químics i biològics que permeten decidir les mesures de conservació més adequades.

El factor més important per la conservació a llarg termini de les col·leccions de fotografies és que les seves condicions ambientals siguin les més favorables, és a dir, que els dipòsits climatitzats en els quals es troben tinguin una temperatura i una humitat adequada, per tal de garantir l'estabilitat i la perdurabilitat de les imatges.²⁴

Humitat

La humitat relativa indica la quantitat de vapor d'aigua que hi ha en un entorn en funció de la temperatura. Els materials fotogràfics poden tenir reaccions físiques i químiques en base a l'aigua present en l'aire que els envolta.

Es considera que hi ha humitat alta quan sobrepassa el 50% d'humitat relativa. Les conseqüències que provoca aquest fet són, d'una banda es produeixen canvis en els volums i en les formes de les fotografies i, d'altra banda, s'activen les reaccions químiques que fan que els materials es deteriorin.

²³ Solé Gabarra, M. T. (1996) "L'avaluació de les fotografies" *Imatge i Recerca: Jornades Antoni Varés*. Disponible a:
<https://www.girona.cat/sgdap/cat/jornades_actes_fitxa?acta=481&pag=13&ordre=titol&cerca=-ALL-&descriptors=0> [Consulta: 15 desembre 2020].

²⁴ Maynés Tolosa, P. (2005) *Fotografia. La conservació de col·leccions de fotografies*. Col·lecció: Museus Documentació. Generalitat de Catalunya. 47p. ISBN: 84-393-6756-2.

Es considera humitat baixa quan és inferior al 30% d'humitat relativa. En aquest cas no es produeixen reaccions químiques, però fa que els materials s'assequin i perdin flexibilitat.

Temperatura

La temperatura alta provoca que s'activin les reaccions químiques i que els materials es deteriorin, en canvi, la temperatura baixa augmenta l'esperança de vida de les fotografies.

Per establir la temperatura adequada per preservar el màxim de temps possible els materials, s'han de tenir en compte les característiques dels materials i l'ús que se'n fa, els espais i els recursos disponibles.

És important que la temperatura sigui moderada i estable i que les variacions siguin suaus.

En la següent taula extreta del llibre *Fotografia: La conservació de col·leccions de fotografies*²⁵, s'estableixen les condicions recomanades referents a la temperatura i a la humitat relativa amb relació als diferents tipus de fotografies:

Tipus de fotografia	Temperatura	% Humitat relativa
Placa de vidre	18°C	30% a 50%
Fotografies sobre paper en blanc i negre	18°C	30% a 50%
Negatius blanc i negre en nitrat i acetat de cel·lulosa	2°C	30%
Negatius blanc i negre en polièster	21°C	30% a 50%
Fotografies color sobre paper color tipus cromogènic	2°C	30%
Fotografies color sobre paper en altres procediments	18°C	30% a 50%
Negatius i diapositives en color	2°C	30%

Per preservar les fotografies originals, dur a terme una correcta gestió i augmentar la seva esperança de vida, és recomanable tenir en compte els següents punts:²⁶

-Elements de protecció directa: Disposar d'eines per tractar els materials fràgils o amb un valor especial, siguin proteccions o muntatges especials. També tenir materials especials per la conservació que tinguin certificat PAT (Photographic Activity Test).

²⁵ Opus cit.

²⁶ Baldomà Soto, M. (2016) "Consideracions envers el patrimoni fotogràfic en l'àmbit dels arxius" Diputació de Barcelona. Disponible a https://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=e805e8ab-27f5-4976-8d77-b4ab713283e0&groupId=429042 [Consulta: 2 de gener 2021].

-Condicions mediambientals controlades: Disposar de dipòsits climatitzats on es pugui controlar la temperatura i la humitat.

-Protocols per a la manipulació de fotografies: Per reduir els perjudicis físics o mecànics, com per exemple utilitzar guants i també suports rígids per transportar les imatges.

-Protocols de consulta: Determinar les condicions que ha de tenir el lloc on es realitzen les consultes. També donar recomanacions d'ús per respectar les condicions físiques i químiques de les fotografies.

-Protocols de digitalització: En el moment de determinar el procés de digitalització que se seguirà, s'ha de tenir en compte utilitzar tecnologia que no alteri les imatges i que eviti el seu deteriorament.

També s'ha de determinar quina informació de la fotografia es vol incloure en la digitalització i de quina manera s'ha d'enregistrar amb els paràmetres tècnics que detecten aquesta informació, com per exemple el format, la profunditat de color, el número i el tipus de fitxer, entre d'altres.

-Protocols de préstec i exposició: Establir els requeriments que s'han de tenir en compte en el moment de transportar, realitzar muntatges i exposar les fotografies de l'arxiu, com per exemple la il·luminació, les condicions ambientals, els materials necessaris, entre d'altres.

-Prevenició de desastres i protocols d'emergència, salvament i seguretat: És necessari disposar d'unes pautes que ajudin a minimitzar les possibilitats de produir accidents, ja siguin causats de manera natural com per l'acció humana. També s'han d'establir accions per tal de poder salvar i recuperar els materials malmesos en els possibles accidents.

La conservació no és una tasca opcional, és una funció molt important de les institucions destinades a la preservació la memòria històrica, perquè l'esperança de vida de les fotografies depèn de la política de conservació establerta. Si cada material rep el tractament que li correspon adaptat als seus requeriments físics, és molt possible que en un futur tingui unes bones condicions físiques. L'objectiu del tractament consisteix a mantenir l'estabilitat física, química i biològica de les fotografies.²⁷

Els deterioraments dels materials fotogràfics poden ser causats per diversos factors, com ara la mala qualitat dels materials constitutius, la temperatura i la humitat, la contaminació, la llum, el processament deficient de la imatge, la manipulació inadequada, les restauracions defectuoses, les deterioracions biològiques i les deterioracions relatives a l'aspecte de la superfície com són les taques, la pols i la brutícia.²⁸

²⁷ Fuentes de Cía, A. (2012) "La gestión de los archivos fotográficos en Aragón" *Artigrama*, núm 27. ISSN: 0213-1498. Disponible a: <https://www.unizar.es/artigrama/pdf/27/2monografico/04.pdf> [Consulta: 17 de desembre 2020].

²⁸ Maynés Tolosa, P. (2005) *Fotografia. La conservació de col·leccions de fotografies*. Col·lecció: Museus Documentació. Generalitat de Catalunya. 47p. ISBN: 84-393-6756-2.

Hi ha formes de deteriorament que són genèriques.²⁹

Esvaïment: és la reducció de la densitat de la imatge. Provoca pèrdua de contrast i dificultat en la lectura dels detalls de les zones més clares.

Pèrdua de detall: és un estat més avançat de l'esvaïment que provoca que desapareguin els detalls més delicats de la imatge. Comença en les zones més il·luminades, com són els vestits blancs, els encaixos, la textura de les parets blanques, entre d'altres.

Mirall de plata: és la formació d'una pel·lícula de color plom que és brillant, igual que un mirall, sobre la còpia en blanc i negre.

Color groguenc de la imatge: només passa a les imatges, no passa en els marges ni en les zones blanques. Es pot donar el cas que es tronin grogues les zones més clares, on la imatge és més fràgil. En aquest cas la imatge té dos colors, ja que les ombres mantenen el color inicial. Aquest deteriorament és degut a la llum que reben les fotografies.

Color groguenc general: és molt freqüent en les còpies a l'albúmina. L'aglutinant es deteriora i es veu el groc en els marges, en les zones clares i fosques de la còpia, però no en la imatge.

Alteració de l'equilibri de color: consisteix en la transformació del color de les còpies i diapositives en color. Un dels colors s'esvaeix i els altres colors esdevenen dominants, de manera que el color general es veu falsejat.

En l'actualitat la digitalització és la tècnica més utilitzada per la difusió d'informació en qualsevol suport. Serveix per millorar la difusió social, la visibilitat dels fons, la reproducció de les imatges i la seva conservació.

"La digitalització és una eina valuosa per a la difusió dels fons i també per afavorir la preservació dels originals, però ha d'estar sotmesa a uns criteris rigorosos que garanteixin el respecte a la seva integritat i autenticitat."

La digitalització separa la relació que hi ha entre la imatge i el seu suport físic, el contingut que es representa a la imatge no va juntament amb el seu material. Aquest procés té una funció clau en la conservació de les imatges, perquè evita que els materials es deteriorin i al mateix temps permet fer una gran difusió.

Durant el procés de digitalització s'acostuma a realitzar dos tipus de versions dels fons, una versió màster i una o més d'una versió derivada.

La versió màster captura les fotografies amb molta qualitat amb la intenció que sigui una representació fidel del que s'ha captat, permet observar les característiques dels materials. En el cas que el document original es perdi, s'utilitza com a suport de seguretat per a assegurar que es conserva una còpia en bona qualitat.

²⁹ Pavao, Luis (2002). *Conservación de colecciones fotográficas*. Junta de Andalucía. Consejería de Cultura. Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico y Editorial Comares. 271 p. ISBN: 84-8266-174-4

La versió derivada s'adquireix a través de la versió màster, té menys qualitat i la mida del fitxer també és menor. El seu objectiu és donar resposta a una consulta ràpida dels documents que estan digitalitzats.³⁰

En el cas de la digitalització de materials patrimonials, s'ha de respectar la imatge tal com està en el moment de ser capturada per respectar l'estat que presenta la fotografia original i mantenir la seva aparença.³¹ Perquè el que és considerat com a defectes d'una fotografia pot resultar ser informació útil per una persona investigadora o interessada en el procés de creació de fotografies o altres aspectes fotogràfics.

La digitalització de les fotografies que formen part del patrimoni històric té una gran importància en l'àmbit social, perquè impulsa a la seva difusió i al seu ús a través d'Internet.

El gran avantatge de la digitalització és que permet conèixer fotografies físiques sense la necessitat d'accedir ni manipular-los presencialment, d'aquesta manera es pot evitar el maneig dels materials per part de les persones que vulguin realitzar consultes dels fons físicament, ja que disposaran d'accés virtual a les versions digitals de les fotografies. Això fa que s'allargui la possibilitat de deterioraments dels materials, ja que no hi ha una manipulació física ni un canvi de condicions ambientals d'emmagatzematge.³²

Segons la normativa Quebec, els documents eliminables són els que segueixen els criteris següents:³³

- Les fotografies amb desperfectes tècnics difícils de salvar, a menys que s'incloguin dins dels criteris de conservació que s'han mencionat anteriorment.
- Les imatges que s'han vist transformades per agents químics o biològics.
- Quan el contingut que es representa sobre un tema està repetit o les còpies dels negatius que ja es conserven.
- Les fotografies que s'han passat a un mètode de consulta diferent.

³⁰ Salvador Benítez, A (2015) *Patrimonio fotográfico. De la visibilidad a la gestión*. Trea. 247 p. ISBN: 978-84-9704-855-2

³¹ Opus cit.

³² Robledano Arillo, J. (2014) "Modelos de calidad en la digitalización de patrimonio fotográfico" *Del Artefacto Mágico al Píxel. Estudios de Fotografía. XXIII jornadas FADOC. I Congreso Internacional de Documentación Fotográfica*. Disponible a: <https://documentacion.ucm.es/data/cont/docs/15-2014-07-24-Del%20artefacto%20mágico%20al%20pixel_standard.pdf> [Consulta: 21 desembre 2020].

³³ Solé Gabarra, M. T. (1996) "L'avaluació de les fotografies" *Imatge i Recerca: Jornades Antoni Varés*. Disponible a: <https://www.girona.cat/sgdap/cat/jornades_actes_fitxa?acta=481&pag=13&ordre=titol&cerca=-ALL-&descriptors=0> [Consulta: 15 desembre 2020].

El llibre *Fotografia: La conservació de col·leccions de fotografies*³⁴ conté la següent taula on es mencionen els avantatges i els inconvenients de la digitalització de col·leccions:

Avantatges	Inconvenients
-Facilita l'accés a les imatges. -Garanteix una reproducció ràpida. -Redueix al mínim la manipulació d'originals.	-Dependència de les últimes tecnologies. -Risc de deterioració durant l'escaneig. -Inversió econòmica a llarg termini. -Desconeixement de la permanència a llarg termini dels suports digitals.

Actualment la conservació digital presenta diversos problemes que en un futur no gaire llunyà s'haurà de posar remei per tal de garantir la preservació del patrimoni audiovisual, per la seva vulnerabilitat i la gran possibilitat de perdre la informació que contenen. Hi ha tres aspectes que s'han de tenir en compte per preservar les fotografies digitals, en primer lloc la degradació dels suports, en segon lloc l'obsolescència del maquinari i en tercer lloc l'obsolescència dels formats.

Referent a les opcions per preservar la memòria patrimonial, David Iglésias va explicar els principals aspectes a plantejar-se. En primer lloc s'han de conèixer els materials dels quals es disposen, concretament en les fotografies hi ha moltes tècniques diferents, per tant, són molts materials amb morfologies diferents. No és el mateix conservar un daguerreotip de mitjans del segle XIX que una fotografia dels anys 80, l'estructura del daguerreotip està formada per coure, plata, iode de mercuri i la seva imatge final té un suport de coure i plata, també té uns elements que formen part de l'objecte i que després els cobreix amb vidre una caixa que recull tots aquests materials. El daguerreotip són aquestes fotografies encapsulades, i això requereix un nivell de conservació molt diferent del d'una fotografia dels anys 80 que resulta ser una còpia en paper que té tints de color els quals són molt inestables i que presenta una morfologia més senzilla, normalment tindrà paper i les capes que tingui de polièster, això és molt diferent que conservar una imatge digital en la qual presenta informació numèrica estructurada que s'ha de vetllar per tal que sigui interpretable en un futur.

Per tant, abans d'iniciar el procés de conservació s'ha de saber quins són els materials, un cop se sap què hi ha, s'han de conèixer les seves necessitats, les seves patologies. Cada material té unes patologies, això fa que s'hagin de prendre diferents mesures per dur a terme la seva preservació.

Iglésias recomana saber com conservar aquests materials, principalment la temperatura i la humitat. La temperatura sempre ha de ser estable i com més baixa millor, però això varia en funció de les necessitats de cada material, tot i això, les humitats degraden molt i s'ha d'aconseguir que l'ambient sigui poc humit. També s'ha de procurar que no hi hagi

³⁴ Maynés Tolosa, P. (2005) *Fotografia. La conservació de col·leccions de fotografies*. Col·lecció: Museus Documentació. Generalitat de Catalunya. 47p. ISBN: 84-393-6756-2.

contaminació ambiental. És important tenir en compte el tipus de suport de la instal·lació dels materials per a la seva preservació, com per exemple si és paper, quin tipus de paper o si és plàstic, quin tipus de plàstic o si són caixes, el tipus de caixes.

Si una persona té les seves fotografies en un lloc que no presenta grans oscil·lacions ambientals i no estan en contacte amb cap element contaminant, segurament tindran una llarga vida.

En resum, per preservar la memòria històrica s'han de conèixer els materials, les seves morfologies i les seves necessitats. El factor principal a tenir en compte són les condicions ambientals, concretament que no hi hagi canvis bruscs i que no hi hagi un element molt negatiu com és la humitat. El millor és que els materials tinguin estabilitat. Tot això depèn dels recursos econòmics disponibles, en funció d'això es prenen mesures adaptades a les necessitats dels materials.

3.2. Gestió

Per dur a terme una bona gestió dels documents fotogràfics s'han de valorar diversos aspectes. De manera que per poder comprendre la fotografia s'ha de tenir coneixement de la història de la fotografia i l'evolució dels processos fotogràfics al llarg dels anys, els diferents suports en els quals es poden presentar les fotografies.³⁵

El prestigi d'una entitat no depèn de la quantitat de materials que disposa sinó de la seva qualitat. Per gestionar aquests materials, els professionals de la informació han d'aplicar protocols de descripció i les normatives d'ús, d'accés, manipulació i custòdia dels documents.

La documentació que acompanya cada fotografia d'un fons o col·lecció és molt important per a la seva preservació perquè proporcionen informació detallada de cadascuna d'elles. Aquesta documentació facilita recuperar les fotografies i potenciar el seu estudi i explotació cultural. És important tenir en compte aquests aspectes:³⁶

- Registre: procedència, nom o número de la col·lecció a la qual pertany, drets d'imatges i propietat dels drets de reproducció.
- Catàlegació: autor, data, lloc, títol, descripció del contingut de la imatge i descriptors.
- Fitxes d'arxius.
- Informe de condicions.

Gestionar de manera adequada el patrimoni fotogràfic és important per tal que els materials rebin el tracte que els correspon, en primer lloc pels professionals i en segon lloc per la societat.

És important que en primer lloc el plantegin els diferents aspectes a considerar per dur a terme una gestió adequada i després posar-ho a la pràctica.

³⁵ Baldomà Soto, M. (2016) "Consideracions envers el patrimoni fotogràfic en l'àmbit dels arxius". Diputació de Barcelona. Disponible a:
<https://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=e805e8ab-27f5-4976-8d77-b4ab713283e0&groupId=429042> [Consulta: 2 de gener 2021]

³⁶ Fuentes de Cía, A. (2012) "La gestión de los archivos fotográficos en Aragón" *Artigrama*, núm 27. ISSN: 0213-1498. Disponible a:
<<https://www.unizar.es/artigrama/pdf/27/2monografico/04.pdf>> [Consulta: 17 de desembre 2020].

Per plantejar un programa de gestió, s'han de tenir en compte diversos aspectes:³⁷

1-Valorar

És el reconeixement per part de la societat de la importància del patrimoni fotogràfic, de manera que en funció de l'ús que facin de la documentació fotogràfica, donaran suport a la seva digitalització i a la seva conservació. Això permet aplicar certes mesures per evitar la seva eliminació en un futur, perquè tan important és el suport de la fotografia com la informació que aporta el seu contingut.

Es tracta de valorar el patrimoni com a part de la història, ja sigui des del punt de vista visual com narratiu. D'aquesta manera es pot apreciar la informació que aporten a la memòria històrica i cultural aquest tipus de documentació i que és necessària preservar.

2-Normalitzar

Les noves tecnologies han facilitat l'intercanvi d'informació a través d'Internet d'una manera molt ràpida i això fa que dues tasques arxivístiques que tenen la funció de ser intermediàries entre la societat i els arxius estiguin afectades, són l'accés a la informació i la difusió. Avui dia els instruments de descripció són una eina essencial per dur a terme la seva promoció, per realitzar-ho de manera adequada és necessari utilitzar normes arxivístiques. Un exemple serien: ISAD (G), ISAAR (CPF) i EAD, entre d'altres.

3-Difondre

Consisteix en la creació de mecanismes que permetin millorar i facilitar la comunicació per part dels arxius amb la ciutadania per tal de fer els documents més accessibles. Les tecnologies actuals permeten difondre els continguts de manera ràpida.

4-Interpretar

El fet d'interpretar el contingut de les fotografies fa que la ciutadania estigui més conscienciada i valori el patrimoni històric, ja que ajuda a apropar-lo i a comprendre'l generant el plaer d'ampliar el seu coneixement. Això permet respectar i generar consciència de la necessitat de preservació.

5-Rendibilitzar

És important incloure el patrimoni cultural en la vida social i econòmica per tal de garantir que es conservarà en un futur. Les fotografies són materials que acostumen a atraure l'atenció de les persones, socialment es considera un material atractiu i això fa que l'oci i el patrimoni fotogràfic estiguin molt relacionats.

³⁷ Salvador Benítez, A. (2005) "Los archivos y el patrimonio fotográfico: Estrategias de gestión y difusión cultural" *Terceras Jornadas: I. Imagen, documentación y tecnología*. Disponible a: https://e-archivo.uc3m.es/bitstream/handle/10016/8993/archivos_salvador_IDT_2005.pdf [Consulta: 20 desembre 2020].

El que realment crida l'atenció de les fotografies no és només el que s'hi veu, també el que s'hi representa, ja que permet interpretar l'argument d'altres temps i espais. A part, per atraure l'atenció de les persones, les fotografies haurien de permetre respondre les preguntes que es poden plantejar en el moment d'observar-les, de manera que a part de ser atractives visualment, també han de generar un interès.

Tasques de gestió d'un conjunt fotogràfic, són:^{38 39}

1-Ingrés

Consisteix a recollir les dades principals que permeten obtenir informació del conjunt de documents. S'han de tenir en compte dos instruments, el registre de transferències per als materials de producció interna i el registre d'ingrés pels materials de procedència externa.

En el cas que els materials siguin de procedència externa s'ha de comprovar la seva autenticitat, concretament en les imatges digitals és molt important disposar de les dades tècniques i de la informació referent a la seva procedència i als seus productors.

Quan els arxius adquireixen noves fotografies, aquestes no acostumen a ser individuals sinó que formen part d'una col·lecció, és a dir, aquestes fotografies tenen una relació entre elles.

L'origen de l'ingrés pot ser principalment per compra dels materials, per donació, per llegat, per dipòsit, entre d'altres. En tots els casos, el centre ha de valorar la infraestructura necessària i si té prou capacitat, tant econòmica com tècnica per fer-se càrrec dels materials.

Les diferents vies d'ingrés de procedències diverses poden produir multiplicitat de suports i formats i també varietat d'estats de conservació. Per tant, s'han de concretar els objectius, les pautes de les tasques a realitzar i establir quins recursos s'han d'utilitzar. Dins d'aquesta planificació es defineixen els aspectes tècnics com és el projecte de digitalització i les tasques a seguir de conservació que estan condicionades pel tipus de materials originals.

És important que hi hagi una bona gestió dels continguts, ja que això influeix en la recuperació dels fons. Per realitzar una bona recuperació dels materials, és imprescindible que prèviament s'hagi dut a terme un estudi dels materials originals per tal de poder establir les diferents aplicacions que podrien tenir, en

³⁸ García Cárcelos, M. (2014) "Herramientas de control del patrimonio fotográfico" *Facultat de Belles Arts de Sant Carles. Universitat Politècnica de València*. Disponible a: <https://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/52695/GARCÍA%20-%20Herramientas%20de%20control%20del%20patrimonio%20fotográfico..pdf?sequence=1> [Consulta: 17 desembre 2020].

³⁹ Iglésias Franch, D. (2004) "La gestión de la imagen digital" *Centre de Recerca i Difusió de la Imatge*, núm. 2. Disponible a: https://www.upf.edu/hipertextnet/numero-2/imagen_digital.html [Consulta: 20 desembre 2020].

aquest estudi es fa una anàlisi dels seus continguts i a partir d'aquí s'estableixen els descriptors per als seus possibles usos.⁴⁰

2-Avaluació i selecció

La fase de selecció està molt relacionada amb la fase d'ingrés. Per les diferents tipologies d'ingrés, en el cas dels materials fotogràfics, és aconsellable realitzar prèviament la selecció i valoració.

La selecció dels documents ha de tenir en compte quins documents i en quines condicions interessen al centre. Els materials poden ser interessants per la seva temàtica, tipologia, cronologia, condicions legals, etc. En aquesta fase han de quedar definits quins són els criteris i les actuacions a seguir per als nous ingressos.

És important distingir els documents que tenen un valor històric i informatiu per tal de ser conservats permanentment. Concretament en les fotografies s'han de tenir en compte les seves característiques, tant el seu suport com el procediment fotogràfic, perquè aquests dos elements són imprescindibles per a la seva comprensió principalment per dur a terme les tasques de digitalització, ja que encara que es reproduïxi una còpia de l'original, no es poden deixar de costat els materials originals, perquè són l'essència de les fotografies.

3.Registre de documents

El registre és l'instrument de control dels documents, tant de la seva procedència com de la relació documental, tant en l'àmbit global com individual.

L'ingrés, la selecció i el registre han d'estar estretament relacionats pel bon funcionament del treball i per evitar problemes en les tasques posteriors.

El llibre de registre ajudarà quan es realitzi la descripció de les col·leccions fotogràfiques, ja que permet identificar i localitzar els documents. En general, ha de contenir informació sobre el número de registre, data d'ingrés, títol, localitat, província, data de la fotografia, material del suport, format, circumstàncies d'ingrés (compra, donació...), procedència (autor) i algunes observacions com la signatura, localització, etc.

4.Identificació i organització

Aquestes dues fases estan molt relacionades. Amb la identificació es reconeix quin és l'òrgan productor, la seva història, les competències, la funció i el tipus documental, i tot això determinarà l'organització dels documents. El resultat de la identificació és el quadre de classificació, que permet planificar totes les operacions del tractament documental: instruments de descripció i calendaris de conservació.

L'organització es basa en el principi de procedència (estudi de la institució origen de la documentació i anàlisi de les seves activitats, competències i funcions) i el cicle vital del document (portarà a decidir el futur dels documents).

⁴⁰ Sánchez Vigil, J. M. (2013) "La recuperación de los fondos fotográficos analógicos. Una competencia fundamental de los documentalistas gráficos" *Cuadernos de Documentación Multimedia*. Disponible a: <<https://revistas.ucm.es/index.php/CDMU/article/view/46287>> [Consulta: 21 desembre 2020].

Un exemple de la importància d'aquestes dues fases es pot donar en el cas d'una acumulació important de fotografies que no obeeixen a cap funció concreta i no es pot identificar l'activitat per la qual es van generar. En aquest cas no es podran ordenar mantenint la seva estructura orgànica.

En l'organització es poden distingir la classificació (operació intel·lectual) i l'ordenació (operació mecànica). L'organització fa referència a com s'han creat els documents, el seu ordre original i la procedència. La classificació intenta reconstruir-ho.

Per tal de dur a terme el procés de conservació, és necessari l'ús d'un pla de conservació. Aquesta eina consisteix a fer una anàlisi dels objectes en funció de les necessitats i dels recursos que requereixen per realitzar la preservació a curt, a mitjà i a llarg termini.

Aquest pla de conservació es realitza en dos moments:

-En primer lloc s'analitza quin estat tenen les fotografies i quin és el seu entorn immediat.

-En segon lloc s'elabora un informe on s'expliquen les deficiències que s'han detectat i s'executa un pla d'intervenció amb l'objectiu de millorar la conservació.

Segons el llibre *Fotografia: La conservació de col·leccions de fotografies*⁴¹, afirma que un pla de conservació ha de comptar amb els següents elements:

- Descripció de la col·lecció.
- Història.
- Volum.
- Identificació dels problemes detectats.
- Avaluació de les necessitats per a una conservació correcta.
- Avaluació de les necessitats pel que fa al personal i a l'equipament necessari.
- Recomanacions climàtiques.
- Normes d'explotació.
- Priorització de les intervencions a efectuar.

5-Descripció

Informació que facilita la comprensió dels fons o de les col·leccions i també ajuda a la recuperació de la informació que contenen.

Les descripcions s'han d'elaborar des del nivell més general fins al més concret, per tant, és important que les descripcions segueixin una jerarquia que permeti tenir una comprensió global dels materials i al mateix temps dels nivells específics.

Un altre element a tenir en compte són els codis descriptius que és recomanable que estiguin basats en un estàndard, per exemple: ISAD (G), ISBD, AACR2r, entre d'altres.

⁴¹ Maynés Tolosa, P. (2005) *Fotografia. La conservació de col·leccions de fotografies*. Col·lecció: Museus Documentació. Generalitat de Catalunya. 47p. ISBN: 84-393-6756-2.

L'inventari permet saber què conté cada col·lecció i afavoreix a tenir una bona organització. Consisteix a elaborar una fitxa amb la descripció de l'objecte, les principals dades que conté són: el nom, la descripció, la localització, la condició i el número de registre.⁴²

Per tal que les cerques en els objectes que formen part de les col·leccions siguin tan precises com sigui possible i adequades, és molt útil disposar d'un catàleg. Pot haver-hi diversos tipus de catàlegs, poden ser d'autors, de matèries, cronològic, entre d'altres; d'aquesta manera resultarà molt més fàcil obtenir com a resultat els objectes fotogràfics desitjats.

6-Conservació

En la conservació del patrimoni documental s'ha de tenir en compte la preservació, la conservació i la restauració.

Preservació són les mesures i actuacions que es duen a terme per tal de minimitzar els deterioraments i danys físics o químics que puguin provocar pèrdua d'informació en els documents, intentant mantenir els suports originals junt amb la informació que continguin i el seu accés. Es tracta de conservar intacte el patrimoni documental de cara a les futures generacions

És molt important per la preservació i la conservació de les fotografies. Els principals criteris són disposar de condicions ambientals adequades i utilitzar els materials de conservació adients per cada tipus diferent de materials.

En les fotografies en format digital també s'ha de tenir en compte si els suports són òptics o magnètics i que la seva conservació principalment recau en mantenir les cadenes de codis binaris.

La restauració és el conjunt de tècniques i activitats que permeten recuperar o acostar-se el màxim possible a l'estat original d'un document deteriorat.

Un exemple de restauració pot ser canviar els formats dels materials, és un fet que amb la digitalització s'ha estès molt i resulta una tasca imprescindible pels negatius per tal de conservar-los de manera adequada. S'han d'obtenir còpies dels documents originals per tal que sigui més accessible consultar-los i així al mateix temps també serveixin com a mesura de conservació.

Referent a l'organització de col·leccions formades per grans volums de fotografies, David Iglésias apunta que en el moment d'organitzar un fons s'ha de separar d'una banda l'organització física i d'altra banda l'organització intel·lectual.

Pel que fa a l'organització física només pot ser una perquè les col·leccions no es poden tenir de cinc maneres alhora, però l'organització intel·lectual permet fer múltiples organitzacions del conjunt. Per tant, a nivell físic, el més important és l'objecte i s'aconsella classificar-ho en funció de les característiques dels materials, ja siguin vidres, plàstics com papers. Dins del paper hi ha molts procediments, però el principal és diferenciar els que són en color i el que són en blanc i negre.

⁴² Maynés Tolosa, P. (2005) *Fotografia. La conservació de col·leccions de fotografies*. Col·lecció: Museus Documentació. Generalitat de Catalunya. 47p. ISBN: 84-393-6756-2.

A nivell intel·lectual, el més important és que hi hagi una visió de conjunt, és a dir, si es tracta d'un fons o una col·lecció s'han de mantenir les imatges que en formen part. Totes les fotografies que ha creat un fotògraf al llarg de la seva vida formen part del seu fons, per tant, aquest fons no es pot separar, físicament ha d'estar identificat i en el catàleg ha de quedar reflectida la procedència del fons o col·lecció.

Un cop identificada la persona productora dels continguts, es poden fer altres agrupacions, bàsicament es poden establir tots els nivells de classificació possibles, un exemple seria en funció de la seva temàtica. Després d'identificar qui ha produït els continguts, s'ha d'explicar el conjunt.

4. Estudi d'un projecte concret: Memòria Digital de la Palma de Cervelló

En aquest apartat s'estudiarà un projecte que s'ha dut a terme al municipi de la Palma de Cervelló amb l'objectiu de preservar la seva història.

En primer lloc s'explicarà una breu història del municipi per tal de conèixer-lo i per proporcionar eines antropològiques per la seva interpretació. Després s'analitzarà el projecte en si, juntament amb una anàlisi de la interfície de l'arxiu digital. També s'interpretaran les dades d'una enquesta realitzada als habitants del poble per valorar el seu grau de coneixement del projecte.

4.1. Història de la Palma de Cervelló

El municipi de la Palma de Cervelló està situat a la comarca del Baix Llobregat a 100 metres d'altitud i amb una superfície de 5,46 km². L'any 2019 la seva població estava formada per 2.954 habitants.⁴³

Aquest poble es localitza a la Vall de Rafamans, resseguit per la riera de Rafamans. Es troba a 17 km de la ciutat de Barcelona. S'hi poden diferenciar tres grans unitats paisatgístiques: la part de la muntanya forestal, l'entorn de la riera i els espais urbanitzats. També formen part d'aquest poble la urbanització Can Vidal i el polígon industrial de Can Mascaró.

*“La documentació escrita més antiga i les restes arqueològiques de la plaça de l'Església de la Palma i de l'ermita del pla de Sant Joan donen les primeres notícies de la Palma situades a l'entorn del segle X. Aquest origen l'hem de situar en plena Edat Mitjana, en el procés de consolidació territorial, política i religiosa, de tota la part Baixa del Llobregat, un cop finalitzada l'ocupació islàmica d'aquesta zona. Aquest indret era el camí obligat per anar a Barcelona, des de qualsevol lloc de l'occident i el sud peninsular”.*⁴⁴

La Palma, igual que altres poblacions de la zona, va néixer a conseqüència de la construcció del Castell termenal de Cervelló per part dels comtes de Barcelona. Aquest era un dels tres grans castells del Llobregat.

*“La gran baronia de Cervelló comprenia els llocs, pobles i parròquies de Cervelló, la Palma, Santa Coloma de Cervelló, amb Castellnou de Cervelló (a l'actual Sant Vicenç dels Horts), Pallejà, Torrelles de Llobregat, Vallirana i Olesa de Bonesvalls”*⁴⁵

Hi ha documents que fan referència a la parròquia de la Palma de Cervelló des de l'any 1231. Aquesta parròquia, va ser sufragària de la parròquia de Cervelló fins al 1867, encara que a l'any 1324 es va produir un enfrontament entre els rectors de Cervelló i la Palma per la segregació d'aquesta última, però no es va arribar a dur a terme.⁴⁶

⁴³ “La Palma de Cervelló” *Instituto de Estadística de Cataluña (Idescat)* Última edició: 2021. Disponible a: <<https://www.idescat.cat/emex/?id=089058&lang=es>> [Consulta: 15 desembre 2020].

⁴⁴ Capmany, M.; Pascual, M. (2008) *La Palma, 10 anys. Història d'una independència*. Ajuntament de la Palma de Cervelló. D.L.: B-36395-08.

⁴⁵ Opus cit.

⁴⁶ Llurba Rigol, J. (1993) *Recull d'història de: Cervelló, La Palma, Vallirana*. Ajuntament de Cervelló. D.L.: B-33.255/93.

En el fogatge de 1553 la Palma apareixia amb el nom Sant Pere de la Palma i estava formada en aquell moment per 7 cases, es pot deduir un cens d'unes 35 persones. En aquells moments la Palma depenia eclesiàsticament de la parròquia de Cervelló.⁴⁷ El poble va anar creixent i va necessitar una església més gran, per aquest motiu es va construir l'any 1762 l'església de Santa Maria de la Palma.⁴⁸

El litigi entre les parròquies de Cervelló i la Palma es va mantenir fins que a partir del 1867 la Palma va aconseguir disposar de parròquia i de rector propis i amb això també la independència de Cervelló pel que fa a la parròquia, però encara no va aconseguir la independència municipal.⁴⁹

En l'àmbit polític la Palma depenia de Cervelló, tot i que tenia la seva pròpia identitat i la seva parròquia. Des del 1911 existia una comissió segregacionista a la Palma i va aconseguir que l'any 1937 el conseller de Governació i Assistència Social de la Generalitat republicana concedís la segregació del municipi de la Palma del de Cervelló. Hi va haver bastantes discrepàncies territorials entre els dos municipis fins que l'any 1938 van arribar a un acord.⁵⁰
Aquesta situació es va mantenir fins després de la Guerra Civil.

*"El decret que li donava la independència de Cervelló s'havia aprovat durant la República, però el nou govern franquista eliminava qualsevol acció del govern republicà. Durant uns quants anys va funcionar una comissió gestora que es va ocupar de governar la Palma en espera de saber en quina situació es trobaria el municipi".*⁵¹

L'any 1941 es va ordenar tancar l'Ajuntament de la Palma i va tornar a dependre de Cervelló.

L'última etapa de la segregació de la Palma va començar el 1975 amb la mort de Franco. Els habitants del municipi es van tornar a organitzar i l'any 1977 es va crear la Comissió per la Segregació de la Palma, el seu objectiu era demostrar documentalment que la independència de la Palma era possible igual que ho va ser l'any 1937. Comptava amb el suport de la major part dels habitants del poble. Després de molts tràmits, diferents iniciatives i mobilitzacions ciutadanes, com el tall de l'N-340 el juny de 1996, el Consell Executiu de la Generalitat va aprovar el decret de segregació de la Palma el 21 de juliol de 1998.⁵²

Com s'ha pogut comprovar, la Palma és un poble que ha lluitat per preservar la seva identitat i també les seves tradicions, com la celebració de la Festa Major que comprèn molts dels elements del folklore i tradicions populars del municipi, amb balls i figures del bestiar tradicional. La segona Festa Major se celebra per Sant Isidre i reflecteix el passat agricultor del poble, de fet la Germandat de Sant Isidre, creada el 1874, és l'entitat més antiga del municipi.

⁴⁷ Llubra Rigol, J. (1993) *Recull d'història de: Cervelló, La Palma, Vallirana*. Ajuntament de Cervelló. D.L.: B-33.255/93.

⁴⁸ Capmany, M.; Pascual, M.; Roig, J. (2018) *Els secrets de la Palma*. Ajuntament de la Palma de Cervelló. ISBN: 978-84-949150-4-8.

⁴⁹ Capmany, M.; Pascual, M. (2008) *La Palma, 10 anys. Història d'una independència*. Ajuntament de la Palma de Cervelló. D.L.: B-36395-08.

⁵⁰ Opus cit.

⁵¹ Capmany, M.; Pascual, M.; Roig, J. (2018) *Els secrets de la Palma*. Ajuntament de la Palma de Cervelló. ISBN: 978-84-949150-4-8.

⁵² Opus cit.

La Palma té un important teixit associatiu, amb diverses entitats tant en l'àmbit cultural, esportiu com educatiu: Associació cultural la Gralla, Associació del Casal de la Gent Gran, Associació de Joves de la Palma, Grup de Teatre la Palma, Unió Esportiva la Palma, Centre Excursionista la Palma, Grup de Cantaires, Societat Aliança Palmarenca, entre d'altres.

L'activitat històrica de totes aquestes entitats la trobem reflectida en les fotografies del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló i té un gran interès per la memòria popular, ja que forma part de les arrels del municipi.

4.2. El projecte: Memòria Digital de la Palma de Cervelló

4.2.1. Objectius

Amb l'elaboració d'aquest projecte el personal que va el va dur a terme pretén assolir diversos objectius:

En primer lloc, en l'àmbit documental mantenir la història col·lectiva del poble i així facilitar la investigació a les persones que vulguin estudiar-la.

En segon lloc, ajudar a establir un sentiment de pertinença del poble als seus habitants. Per això reben molta importància les descripcions detallades de les fotografies. El fet que els indrets i les persones que hi apareixen estiguin identificades, és positiu per a la gent del poble, perquè tenen interès per veure i poder reconèixer qui apareix a les fotografies antigues pels vincles propers. L'interès per preservar tots aquests materials és degut al fet que en un futur la Palma de Cervelló pugui disposar de documentació històrica conservada de manera adequada.

I en tercer lloc, hi ha un interès institucional. Es pretén que la institució pugui utilitzar el material que formi part de l'arxiu digital per a les seves pròpies activitats. Ja sigui des de la Biblioteca Municipal de la Palma de Cervelló o des de l'Ajuntament de la Palma de Cervelló.

4.2.2. Projecte

La idea del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló va sorgir l'any 2014, però no es va començar a dur a terme fins l'any 2018. El projecte es va presentar a l'Ajuntament de la Palma de Cervelló el 2014, va tenir una bona acollida però no es va dur a terme perquè es necessitava personal i un escàner que complís els requisits per a la digitalització adequada de les fotografies, no va ser fins quatre anys després, el 2018, quan es va iniciar el projecte. No hi ha cap data establerta de finalització del projecte, de fet, no hi ha una durada prevista mentre es vagin rebent fons per digitalitzar i incloure'ls a l'arxiu digital. En un inici es va pensar que es podria tenir el projecte més o menys acabat en un parell d'anys però, a l'entrevista, després d'haver executat el projecte, van mencionar que potser haurien sigut 3 o 4 anys. A l'etapa inicial del projecte era difícil preveure exactament quants anys duraria la seva realització perquè, al no existir un arxiu analògic, no podien calcular quantes fotografies tenien els fons personals de les famílies del poble.

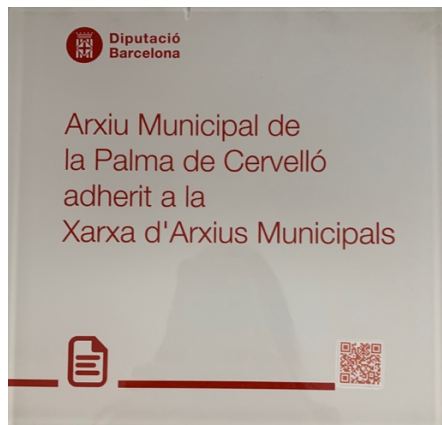
El motiu pel qual es va decidir que aquest projecte havia de ser digital és degut a que l'Ajuntament del poble en un passat no disposava d'un espai físic on situar un arxiu

d'imatges analògic. Un altre aspecte que també va influir en la decisió que fos únicament digital és el fet que no disposaven de materials físics, per tant, podien començar des de zero amb materials digitals.

Més endavant, l'any 2017, l'Ajuntament de la Palma de Cervelló va signar un contracte amb la Diputació de Barcelona on s'acordava la creació d'un espai per a l'arxiu municipal, es tracta d'un dipòsit amb armaris compactes on s'organitza la documentació.

El 2018, l'Ajuntament va signar un conveni amb la Diputació de Barcelona perquè el municipi tingui a l'abast el servei d'un arxiu itinerant. Aquest arxiu físic està ubicat a l'edifici de l'Ajuntament.

En la primera imatge es mostra el cartell de l'entrada de l'Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló i en la segona es mostra una part de les seves instal·lacions:

Fotografia pròpia

Fotografia pròpia

Pel que fa als materials fotogràfics que formen part del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, un cop es van digitalitzar es van retornar als propietaris. Se'ls va proposar la possibilitat que en qualsevol moment tenen viabilitat de poder dipositar els originals fotogràfics dins de l'arxiu per tal d'organitzar-los i conservar-los de manera adequada, ja que actualment l'arxiu disposa d'espai suficient per emmagatzemar-los. La humitat més o menys està controlada i la temperatura segueix les fluctuacions de temperatura exterior, per tant, les condicions de les fotografies són les adequades. Però avui dia encara no s'ha rebut cap fotografia original per ser conservada en les instal·lacions de l'arxiu.

Per iniciar la realització del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, era necessària una persona que dediqués tota la seva jornada de feina a dur a terme les diferents tasques relacionades amb el projecte. Van aconseguir un pla d'ocupació de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que va oferir la possibilitat de contractar una persona externa, el perfil que buscaven era tècnic d'arxiu.

La persona que va entrar a través d'aquest pla d'ocupació no tenia la formació d'arxiver, però gràcies a les seves competències va fer una bona feina, ja que va captar molt ràpidament el projecte i es va encarregar de la seva part més tècnica, duent a terme la funció purament arxivística.

Li van proporcionar un document on estaven descrits tots els aspectes per tractar correctament del material que anés arribant. Aquest document explicava com s'havien d'escanejar les imatges, com s'havien d'anomenar, com s'havien d'estructurar els fons, quines metadades s'havien d'utilitzar per descriure els objectes, etc.

Per tal d'establir contacte amb la gent que podria aportar materials fotogràfics, van realitzar una presentació del projecte per la gent del poble. Es va convocar de manera general, igual que un acte de l'Ajuntament, i també es van enviar cartes personalitzades a persones concretes que se sabia amb certesa que tindrien fons útils per al projecte. La presentació es va realitzar dins de les instal·lacions de la Biblioteca Municipal, i en acabar, es va oferir la possibilitat d'apuntar-se a una llista on s'anotaven els noms i les dades de contacte de les persones que estaven disposades a col·laborar.

A partir d'aquest primer acte, es va obtenir un llistat de persones per contactar i visitar els seus domicilis per tal de recollir les fotografies en préstec i digitalitzar-les. Dies després de la realització del primer acte es van afegir més persones a la llista, per tant, des d'un principi el llistat que tenien era bastant ampli.

Hi havia bastantes persones disposades a col·laborar, per això era necessari establir algun criteri per seleccionar l'ordre dels fons que es rebien. Van decidir començar pels fons més importants, és a dir, els que fossin més difícils i més antics; perquè si aquests fons pertanyien a una persona gran i, per llei de vida, en algun futur faltés, hi havia més perill que aquestes fotografies es dispersessin en els seus descendents. Per tant, les persones grans i els fons més rellevants ocupaven els primers llocs del llistat.

Es va començar per una persona que tenia un fons important i amb gran quantitat d'imatges, en va aportar unes 1.955 que tenien un interès històric i comunitari. El seu fons personal el tenia molt ben organitzat per àlbums, el tècnic arxiu s'apropava al seu domicili i seleccionava els que li semblaven més interessants per dur-los a la biblioteca.

Un cop els fons estaven digitalitzats, la persona que era propietària de les imatges realitzava la descripció de les fotografies. Moltes vegades necessitaven ajuda per identificar les persones o els llocs, i altres habitants del poble col·laboraven en aquesta tasca. Aquesta col·laboració amb diferents habitants que hagin viscut tota la vida al poble permet que les descripcions de les fotografies siguin molt completes i permet aportar molta informació a cadascuna d'elles.

En aquesta fotografia es veu un exemple de col·laboració de dues habitants del poble per identificar i descriure els continguts d'una imatge:

Fotografia realitzada per Patricia Álvarez

Més endavant, després del primer acte, es va realitzar un segon acte. L'objectiu d'aquest segon acte era identificar els buits presents en les fotografies, principalment per conèixer els noms de les persones que hi apareixien i que fins al moment ningú havia reconegut. Hi va assistir la gent del poble, majoritàriament la gent gran que era el públic que probablement sabia identificar les persones que apareixien en les fotografies d'uns quants anys enrere.

Les vies d'accés de les fotografies a la Biblioteca Municipal només van ser físiques perquè, al ser un projecte únicament digital, havien de seguir diversos criteris que s'havien establert en un inici per tal que tingués un format homogeni. El motiu principal és la qualitat amb la qual estan escanejades les fotografies, ja que l'escàner de la Biblioteca Municipal és de gran qualitat i és molt adequat per aquest tipus de tasques. També s'han de tenir en compte els formats de les imatges, les seves mides, les resolucions, i altres aspectes tècnics.

Els costos d'aquest projecte no han sigut molt elevats. Les despeses més importants van ser l'adquisició d'un escàner en condicions i materials de manipulació de fotografies, com ara uns guants, lupes, entre d'altres.

4.2.3. Personal

El projecte va ser realitzat per 3 persones amb diferents formacions:

-Bibliotecària.

Té el grau de Filologia Catalana i un màster en Gestió Cultural. És tècnica de cultura de l'Ajuntament de la Palma de Cervelló i la responsable de la Biblioteca Municipal.

Ha realitzat formacions en diverses àrees de biblioteconomia, abans d'iniciar el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló va dur a terme un curs d'arxius digitals d'imatges organitzat per la Diputació de Barcelona. Va utilitzar la informació que va obtenir a través d'aquest curs per establir el cos del projecte, amb totes les fases que havia de seguir, com és la recollida del material, en aquest cas a través dels habitants del poble; també la digitalització, que és la part més tècnica; la descripció de les fotografies; la preservació, establir quins són els formats més adequats; i finalment la difusió del projecte.

La idea d'aquest projecte va sorgir d'ella. Viu a la Palma de Cervelló, fet molt important per dur a terme aquest tipus d'iniciativa, perquè coneix la gent, els carrers, les festivitats importants, etc. Tenir coneixements detallats del poble és essencial per tal de poder ser el més precís possible en el moment d'obtenir els fons més voluminosos i importants, i també per poder situar en context les fotografies. Anteriorment no havia participat en projectes semblants a aquest.

-Arxivera.

És llicenciada en Història de l'art. Té dos màsters, un de Gestió de Patrimoni Cultural i un altre d'Arxivística i Gestió Documental. I també un postgrau en Arxius d'Imatges.

Va dur a terme la part tècnica del projecte, va establir l'estructura, el disseny dels noms dels fitxers, els camps que s'havien de fer servir per a la documentació, entre d'altres. Treballa per la Diputació de Barcelona, és arxivera itinerant i realitza la supervisió presencial de l'Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló mensualment.

Va treballar a l'Arxiu Històric de Sabadell, concretament a la secció especialitzada d'imatge i so. Anteriorment no havia format part d'un projecte semblant a Memòria Digital de la Palma de Cervelló creat des de zero, però sí que havia participat en altres projectes que ja estaven en procés de realització; el fet d'haver estat en contacte amb altres projectes semblants li va permetre evitar errors que s'havien donat o simplement realitzar modificacions amb relació al seu criteri.

-Tècnic arxiver

És llicenciat en Filologia catalana. Domina l'ús d'eines digitals i retoc d'imatges. Anteriorment va estar uns mesos treballant a l'Arxiu de Corbera de Llobregat.

No tenia formació de tècnic arxiver, però tenia coneixements previs d'eines informàtiques, que li van ser útils a l'hora d'executar les tasques que ho requerien, com el cas de retallar una imatge que sobrepassava les mides de l'escàner per tal de poder-la digitalitzar per parts.

Va ser la part més visible del projecte per a la gent que aportava els seus fons, ja que era la persona que recollia els materials, atenia a les persones a la biblioteca i realitzaven de manera conjunta les descripcions de les imatges.

4.2.4. Eines

a) Descripció catalogàfica

Es va treballar amb metadades IPTC, són metadades de descripció que estan pensades per a les fotografies de premsa, però en molts aspectes cobreixen els requisits mínims en l'àmbit de descripció d'arxius. Moltes d'aquestes metadades són equivalents a Dublin Core.

Es va utilitzar el vocabulari controlat de la Llista d'Encapçalaments de Matèria en Català (LEMAC) per atribuir les paraules clau de les imatges. L'ús de termes acceptats en un vocabulari controlat per descriure el contingut de les fotografies amplia la seva descripció i facilita la seva recuperació. Les persones que van dur a terme el projecte eren conscients de que no és un vocabulari que està orientat a la descripció de fotografies, però era l'únic que tenien a l'abast a través d'Internet i que no presentava gaire dificultat a l'hora d'utilitzar-lo.

Les descripcions de les imatges s'anaven realitzant a mesura que anaven treballant, es realitzava la descripció amb llenguatge natural i a part s'omplien els camps de descriptors seguint el llenguatge controlat de la LEMAC. Aquests descriptors són paraules a través de les quals es poden recuperar les fotografies, de manera que al cercar qualsevol dels termes establerts com a descriptors, la imatge apareixerà als resultats.

És molt important establir els termes de manera correcta, perquè és un aspecte bàsic per tal que els resultats de les cerques siguin molt precisos i pertinents.

Per construir el nom dels fitxers digitals es va tenir en compte el quadre de fons de l'arxiu municipal en el qual tots els fons i col·leccions estan estructurats i codificats amb un número que s'ha d'incloure. En principi la major part dels fons del projecte es van incloure dins de la carpeta "Fons privats" i alguns altres dins de la carpeta "Col·lecció municipal d'imatges".

L'estructura del nom dels fitxers digitals és:

Codi INE de la Palma_Codi fons_Número d'ordre dins del fons o col·lecció construït amb sis dígits.

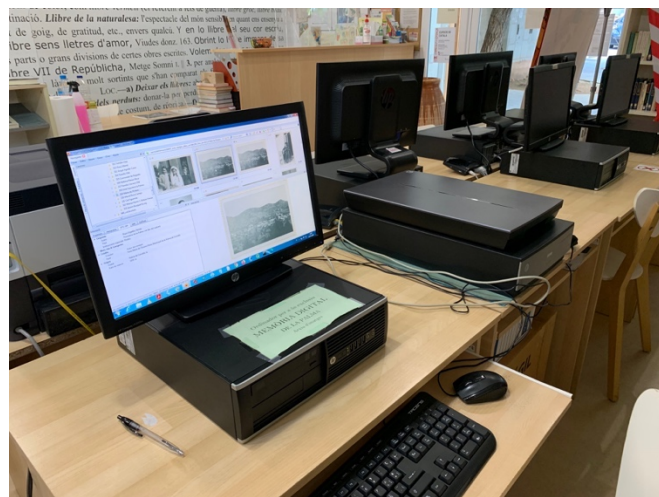
Un exemple de nom de fitxer és: 08905_300_000026.

b) Maquinari

La digitalització de les imatges es va dur a terme amb l'escàner de la marca EPSON V850 Pro que incorpora una interfície de captura d'imatges pròpia. Escaneja negatius, materials opacs i translúcids. Per tant, es van poder escanejar fotografies normals, negatius i diapositives.

L'arxivera va establir uns paràmetres de digitalització, pel que fa a la profunditat és de 48 bits, la resolució és de 300 dpi i el format TIFF.

En la següent imatge s'observen els elements utilitzats per dur a terme la digitalització dels materials:

Fotografia pròpia

Davant la necessitat de disposar d'espai digital per tal de preservar els arxius de les imatges, en el moment d'engegar el projecte van adquirir un disc dur de 2 TB que complia els requeriments per preservar de manera adequada les fotografies, actualment és on estan emmagatzemades les imatges. Dins del disc dur els continguts es van organitzar amb un sistema de carpetes que estava estructurat en funció del quadre de fons de l'Ajuntament. Tot i que per preservar la seguretat dels fitxers de les fotografies i garantir que no es perdin, tenen pendent realitzar una còpia de seguretat a través d'un altre disc dur que estigui situat fora de les instal·lacions de la Biblioteca Municipal. En aquest cas es guardaria a l'Arxiu Municipal situat a l'Ajuntament.

c) Programari

L'eina informàtica que es va utilitzar per a la creació de l'arxiu digital, és el Xnview. Havia de ser un programa gratuït, que no suposés cap cost afegit per a l'Ajuntament, ja que el fet d'haver contractat una persona externa ja era una despesa.

El programa Xnview permet fer descripcions de les imatges i que les metadades estiguin incloses dins del mateix objecte digital. Aquestes descripcions es fan amb metadades internacionals, fet que permet la possibilitat de migrar els objectes digitals a altres plataformes.

Xnview es va utilitzar per a la descripció de les imatges, però no era el programa més adequat per la seva difusió. La Diputació de Barcelona ofereix el programa Imagina al qual també tenien accés gratuït, és un projecte de la Xarxa d'Arxius Municipals de la Diputació de Barcelona que s'ofereix als arxius que formen part d'aquesta xarxa. Però aquest programa va generar molts problemes i va resultar complex d'utilitzar, per tant, el personal encarregat del projecte van decidir penjar un centenar d'imatges però no van continuar afegint-ne més perquè en un futur es preveu un possible canvi pel que fa al programari. Aquest fet no suposaria cap problema per les fotografies que estan penjades, ja que automàticament migrarien a la nova plataforma. Més endavant, en el pròxim capítol, s'analitzarà la interfície de l'arxiu digital.

D'aquesta manera es podrien difondre més materials, perquè el que actualment es pot visualitzar a través del lloc web és una petita part de tota la feina que s'ha realitzat. Si alguna persona vol consultar el fons de l'arxiu, ho podrà fer a través d'aquest lloc web.

Per dur a terme la descripció de les fotografies amb el programa Xnview, es van alimentar les següents dades de l'esquema IPTC:⁵³

-Dins de la pestanya **“Captura”** (Caption):

Captura (Caption): on s'escriu la descripció que no s'hagi posat en el títol, sempre que sigui necessari, també és on s'identifiquen les persones. S'introdueixen les mides i el suport dels materials originals que s'han digitalitzat.

Captura l'escriptura (Caption Writer): nom de la persona que edita les metadades amb la següent estructura: “Cognom 1 Cognom 2, Nom”.

Encapçalament (Headline): es fa una breu descripció de la imatge. És un camp obligatori.

-**“Paraules clau”** (Keywords): on s'introdueixen les paraules clau a través d'un llistat d'encapçalaments, en aquest cas la Llista d'Encapçalaments de Matèria en Català (LEMAC). S'utilitza un llenguatge controlat.

-Dins de la pestanya **“Crèdits”** (Credits):

Autor (Byline): s'introdueix el nom de l'autor, primer els cognoms i després el nom. En el cas que no es conegui l'autor, s'ha d'indicar “Desconegut”.

Font (Source): on s'indica la procedència dels materials. Si es tracta del fons municipal, s'indica: Fons Ajuntament la Palma de Cervelló/Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló. Si es tracta d'una donació, s'indica: Donació (juntament amb el nom de la persona)/Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló.

-**“Data de creació”** (Date created): s'introdueix la data de quan es va captar la imatge, només es permet posar l'any.

⁵³ Álvarez Martínez, P. (2018) *Protocol de treball pla d'ocupació La Palma de Cervelló 2018*. Projecte: *Memòria Digital de la Palma*. Àrea de Cultura, Educació i Esports. Diputació de Barcelona.

-Dins de la pestanya “**Origen**” (Origin):

Nom localitat contingut (Content Location Name): s’insereixen els descriptors topogràfics, sigui el carrer o l’indret.

Ciutat (City): es posa el nom del municipi, la Palma de Cervelló.

Nom de l’objecte (Object name): el nom del fitxer digital.

Un exemple de les metadades explicades anteriorment que han estat introduïdes en una fotografia:

Caption	
Caption	Àlbum 1
Caption Writer	Royo Urgellés, Ferran
Headline	Casament del Lluís Pascual i la Rosa Roca
Keywords & Categories	
Keywords	Matrimoni,Bodes
Credit	
Byline	Desconegut
Source	Donació Família Pascual Roca/Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló
Origin	
City	La Palma de Cervelló
Date Created (YYYYMMDD)	1960 ca

Captura de pantalla proporcionada per Patricia Álvarez

4.2.5. Materials

Actualment compten aproximadament amb 6.780 fotografies digitalitzades a partir de diferents suports que representen les diferents èpoques del passat. La fotografia més antiga és de finals del segle XIX.

Referent als materials que s’han rebut, s’han obtingut més dels que s’esperaven, perquè com que no es partia de cap base en suport físic, no es podia preveure el nombre de fotografies que es rebria per part dels ciutadans. Consideren que el projecte no està acabat, encara hi ha fons personals pendents per digitalitzar, i ja disposen de gairebé 7.000 fotografies.

Existeix un material audiovisual molt interessant per al municipi, creat per un resident, que està format per molts vídeos que aquesta persona ha anat gravant al llarg dels anys i tots són d’àmbit local. De moment la Biblioteca Municipal no disposa de les eines necessàries per digitalitzar els vídeos, potser seria una bona iniciativa per dur a terme en un futur quan ja tinguin més avançada la part fotogràfica.

Però sí que han rebut alguns documents manuscrits, com per exemple les postals, perquè antigament s’utilitzaven fotografies locals per les postals i era a la part del darrere on s’escribia. En el cas de les postals es va escanejar la part de la fotografia i la del text també, perquè no deixa de ser un moment històric del municipi.

També van rebre un diari manuscrit d’un habitant del poble on anava escrivint mentre es construïa el camp de futbol de la Palma de Cervelló, els passos que es van seguir durant la realització de les obres estan explicats detalladament. Encara que no formi part dels objectius de l’arxiu, es van escanejar totes les pàgines d’aquest diari perquè

era un material que no tenien i que podia ser d'utilitat en algun moment, però en aquest cas, per fer-ne ús s'hauria de demanar permís a l'autor. Per tant, de manera indirecta, van rebre altres materials que no formen part del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, però sí que són d'interès per a l'Arxiu Municipal.

Pel que fa a la quantitat de fotografies a incorporar en el projecte, no tenen un nombre màxim fixat. Mentre hi hagi espai digital disponible per poder-les emmagatzemar, no hi ha cap límit.

Es tracta d'un fons obert que qualsevol persona pot demanar consultar i fer-hi cerques. L'objectiu és establir un circuit amb les fases habituals que presenta un arxiu, en un primer lloc les persones interessades sol·liciten accedir als fons que no estan visibles a través d'Internet i després se'ls dona l'accés. Les 100 imatges que estan publicades al web poden ser consultades per qualsevol persona, l'accés és obert.

En el moment de fer la selecció de fotografies, es van haver d'establir una sèrie de criteris. El principal era que fossin fotografies antigues, excepte si estaven en mal estat o el seu contingut no era rellevant, eren acceptades per al projecte; en general totes les fotografies antigues eren importants. Però a mesura que les dates de les fotografies s'anaven apropant en l'actualitat, no totes interessaven perquè n'hi havia més quantitat, llavors el criteri que s'aplicava era que la imatge fos d'interès comú, tant per una persona investigadora com per la gent del poble.

Un altre criteri és que les fotografies siguin rellevants per la història del poble, si no ho són, no s'inclouen en el projecte.

La facilitat de fer fotografies ha anat creixent a mesura que avança el temps. De manera que als anys 40 i 50 costava captar moments a través de fotografies, ja que no estava a l'abast de tothom. Després, als anys 70, 80 i 90 era molt més fàcil fer fotografies i encara més a partir de la càmera digital. Això vol dir que com més recents siguin les fotografies, més tria s'haurà de fer, ja que un mateix moment important per la història del poble pot estar captat en 3 o 4 fotografies, per tant, només es digitalitzarà una d'aquestes. Com més quantitat n'hi hagi, més difícil resulta fer la tria, però és necessària per equilibrar el volum d'imatges de totes les èpoques.

Les fotografies de les Festes Majors, els Reis i altres esdeveniments que se celebren cada any, estan dipositades a l'Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló en format físic perquè les van realitzar els serveis tècnics contractats per l'Ajuntament del poble. Per tant, aquestes fotografies que també formen part de la història del poble, no s'inclouen en el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló.

Dins de la tipologia d'imatges, també disposen de fotografies de paisatges que tinguin relació amb la Palma de Cervelló, perquè resulten molt útils per tal de conèixer millor la història del municipi. Es pot realitzar un estudi del paisatge, ja sigui per veure el seu canvi, com per saber l'activitat econòmica. I no només del paisatge natural, també genera un interès conèixer el paisatge urbà, per tal de veure les noves edificacions i el creixement del poble al llarg dels anys. El principal interès per al projecte són els fons particulars, que són els que cedeixen les famílies, que tinguin un interès comú per al municipi.

En un cas van rebre un quadre emmarcat, el tècnic arxiver es va encarregar d'extreure els claus de marc per treure la làmina i digitalitzar-la, un cop finalitzat l'escaneig ho va tornar a col·locar tot tal com estava en un inici. No es va rebutjar el quadre com a material per al projecte pel fet de no ser una fotografia en paper perquè el contingut que s'hi representava era rellevant i era interessant escanejar-lo per incloure'l en el projecte.

Les fotografies que es troben en mal estat no es restauren per falta de pressupost. Però hi ha fotografies que encara que estiguin trencades o escapçades, el seu contingut és interessant i per tant igualment s'escanegen. El mateix passa si hi ha alguna guixada amb bolígraf, també s'escanegen, però aquestes fotografies difícilment seran escollides per realitzar difusió. En el cas que el contingut fos important es publicaria amb la marca de bolígraf, no es realitzaria cap retoc per eliminar-la.

Per establir una organització en els fons que cedien les persones, es va generar un registre d'ingrés. Hi ha un quadre de fons on s'atorga un codi a cadascun d'ells, disposen d'un expedient que inclou totes les cessions i els documents de cessió de drets signats per tal de tenir-ho tot ben estructurat en el cas que es presentés algun problema en un futur.

Es va donar el cas que algunes fotografies que es van rebre eren còpies de les fotografies originals de molt mala qualitat, diverses famílies disposaven de les mateixes fotografies, però només una família disposava de l'original. Però d'això no se n'adonaven fins que es trobaven amb la fotografia original, llavors el que feien era substituir la imatge escanejada de la còpia per l'original. Si tinguessin la certesa que un arxiu és una còpia de l'original, pel seu valor informatiu estaria present a l'arxiu, però no estaria a l'abast del públic i tampoc en farien difusió, es faria una excepció en el cas que el contingut de la fotografia fos de gran importància i fos necessària la seva difusió, però s'hauria d'especificar que es tracta d'una còpia.

Enmig d'un total de 7.000 fotografies, detectar que ja es disposa de la còpia d'una imatge original, no és una tasca fàcil, però gràcies a les descripcions completes i a l'atribució de paraules clau és més senzill, ja que per exemple, si es cerca pels termes que s'han establert com a paraules clau de la localització geogràfica on se situa la imatge, permetrà recuperar de manera immediata les fotografies que fan referència a aquell lloc. D'altra banda, un factor positiu és que una única persona va tractar tots els fons, va ser el tècnic arxiver, d'aquesta manera va estar en contacte amb totes les fotografies incloses dins del projecte i era més fàcil que pogués recordar si alguna ja en formava part. Aquesta tasca té un valor afegit i és que el tècnic tenia una gran memòria visual i, per tant, tenia facilitat per saber si anteriorment havia escanejat una imatge igual.

El fitxer que s'obté a través de l'arxiu digital té unes dimensions molt petites i no se'n pot fer ús, per disposar d'algunes de les fotografies amb bona qualitat, el que s'ha de fer per obtenir-les és realitzar una instància en línia al correu de l'arxiu i en la resposta s'adjunta la imatge en format JPG, després s'ha de signar un rebut amb la relació dels materials proporcionats i la justificació de la petició.

Pel que fa als formats dels fitxers de les fotografies, a l'arxiu cada fotografia es guarda en format TIFF, i les imatges que es volen utilitzar per fer divulgació, es converteixen al format JPG.

El motiu d'aquest funcionament és perquè TIFF és un format comprimit i molt pesat i, per exemple, en el moment de fer difusió, en fer una pancarta gran d'una fotografia sorgirien problemes perquè la imatge estaria molt comprimida i es veuria pixelada. En canvi, amb JPG la fotografia té bona resolució en pantalla i si es vol ampliar la imatge, es veurà amb qualitat perquè no estarà comprimida.

Avui dia hi ha fons pendents d'escanejar, corresponen a famílies que estan en llista d'espera per participar-hi i també les fotografies d'un fons molt voluminós que pertany a un habitant del poble. Però aquesta feina, pendent de moment, no es pot dur a terme a

causa de la situació actual de la covid-19 i per falta d'una persona que s'encarregui de la seva realització.

4.2.6. Tractament

Referent al tractament de les fotografies es segueixen els procediments explicats en l'apartat anterior, 3.1. *Tractament*. Per a la manipulació física de les fotografies es van utilitzar materials específics, com són guants de cotó especials per fotografies, draps per evitar empremtes a les imatges i als negatius i un altre drap per treure la pols que deixaven les fotografies a l'escàner, d'aquesta manera s'asseguraven que la visualització de la fotografia seria bona i que no hi hauria cap imperfecció de l'escaneig, com ara un cabell o alguna brossa petita. Un altre dels materials de treball que van utilitzar va ser un taula de llum petita per visualitzar els negatius.

En alguns casos també es va realitzar tractament de les imatges, es van acabar de perfilar els colors d'algunes fotografies que s'havien de fer públiques, perquè el color és un aspecte que es degrada molt ràpidament. El motiu d'aquest retoc és que hi havia fotografies amb colors difícils de conservar, l'objectiu era millorar la fotografia per tal que permetés visualitzar els detalls perquè potser hi havia parts que quedaven poc ressaltades, i d'aquesta manera l'objecte de difusió va esdevenir més atractiu.

4.2.7. Digitalització

El procés que seguien en el moment de dur a terme la digitalització consistia a disposar dels fons durant un temps per escanejar-los, no hi havia un termini concret per fer l'escaneig, però sí que s'intentava que fos el mínim temps possible. En aquest primer pas s'havia de tenir en compte que els fons no es barreguessin els uns amb els altres, per tant, primer rebien un fons, després l'escanejaven i finalment el retornaven, i així successivament amb tots els altres.

En la següent imatge es veu al tècnic arxiver, Ferran, digitalitzant fotografies:

Fotografia realitzada per Patrícia Álvarez.

D'aquesta manera se centraven a digitalitzar únicament un fons, ja que era una gran responsabilitat retornar els fons exactament de la mateixa manera que els havien cedit les persones que eren propietàries de les fotografies.

Les imatges es retornaven de la mateixa manera que les rebien, no realitzaven cap tractament físic especial perquè, sinó, hagués sigut necessària una inversió en material de conservació que té un cost molt elevat. El material físic de les fotografies no forma part de l'Ajuntament del poble, per tant, no és necessària aquesta inversió. En canvi, en els documents físics que formen part de l'Arxiu Municipal, sí que s'està realitzant una reinstal·lació.

Els negatius també estan inclosos dins de l'arxiu digital, perquè en el moment en què es digitalitza un negatiu, l'escàner permet convertir-lo automàticament en fotografia i no presenta cap diferència visual entre els negatius i les fotografies en paper. Per tant, no s'ha realitzat cap tracte diferent pels negatius, en els dos tipus diferents de suport s'ha dut a terme el mateix procés de digitalització.

4.2.8. Drets de cessió

Un aspecte molt important a tenir en compte en projectes d'aquest tipus és el que fa referència als drets que presenten els materials que en formen part, per tal de fer-ne un ús legal complint les indicacions que s'estableixen a les lleis. Més endavant, en un altre capítol, s'explicaran els drets de comunicació i difusió.

En un principi quan una persona portava els seus fons a la biblioteca, se'ls feia signar un paper de cessió de drets. En general quan es vol fer una donació hi ha d'haver un acord de Ple o Junta de Govern per valorar si l'Ajuntament ho accepta. Però en el cas concret de les donacions del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, es va realitzar un acord de Ple on l'Ajuntament de la Palma de Cervelló acceptava tot el que formava part d'aquest projecte. En aquest acord del Ple es va establir que a cada persona que proporcionés els seus fons als projectes, se'ls faria signar un document de cessió dels drets d'explotació.

Aquests documents de cessió de drets permetien a la Biblioteca i a l'Ajuntament fer ús i difusió dels materials que havien rebut, sempre advertint a les persones interessades en les fotografies quin ús està permès, perquè hi ha uns límits per la seva utilització.

A l'arxiu digital on estan disponibles les fotografies en línia, hi ha un apartat reservat de dret, que informa dels usos que es poden fer de les imatges. És el següent fragment:

“Drets d'autor i condicions d'ús

La difusió dels documents que formen part del gestor d'imatges Imagina ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual. Està permesa la seva reproducció (descàrrega i impressió) per a ús privat personal i per a usos de docència i investigació, citant la font: *Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló*. Per a qualsevol altre ús cal demanar autorització.”

Aquest fragment de text està present al costat de cada imatge quan es visualitza ampliada, indica que és possible utilitzar les fotografies sempre que sigui per un ús privat sense ànim de lucre i citant la font d'on s'han extret les imatges, en aquest cas: l'Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló. Per altres usos que no siguin els que s'han esmentat en el text anterior, és necessària una autorització. Si l'Ajuntament volgués fer-ne un ús comercial de les fotografies, el podria fer sense cap problema, perquè al signar el document de cessió de drets, ja disposa de tots els drets d'explotació de les fotografies.

En el cas que qualsevol persona volgués fer-ne un ús comercial, la Biblioteca la posaria en contacte amb la família per aprovar el seu consentiment o negar-lo.

Tota manera, si es coneix el nom de l'autor, sempre s'ha de citar quan s'utilitza la imatge per a reconèixer l'autoria de les fotografies. Si no es coneix el nom de l'autor, s'anomena que és d'autor desconegut, però sí que es menciona el nom de la persona o de la família que ha cedit el fons. Més endavant s'explicaran amb més detall els aspectes legals de les fotografies.

La informació que fa referència al fons al qual pertany està present en cadascuna de les fotografies de l'arxiu digital, per tant, a diferència dels altres camps, aquesta informació sempre hi serà.

Referent a la utilització de les fotografies dels fons, en el moment de cedir-los se'ls preguntava si hi havia alguna imatge que no autoritzessin la seva difusió, en aquest cas no s'hagués inclòs a l'arxiu digital. En general no hi ha hagut cap inconvenient en difondre les imatges.

4.2.9. Difusió

Per donar a conèixer el projecte, en primer lloc es va realitzar un acte a la biblioteca. Prèviament s'havia contactat, a través de cartes, amb les famílies del poble amb possibilitat de tenir fons fotogràfics d'interès per al poble.

El cartell que van difondre per anunciar l'acte, és el següent:

Més endavant, quan s'havia dut a terme la meitat del projecte aproximadament, es va realitzar un altre acte a la biblioteca per tal que, principalment la gent gran del poble, ajudés a identificar les persones que apareixien a les imatges i que no s'havien pogut identificar prèviament. Aquest acte va resultar de molta ajuda per completar les descripcions de les imatges.

Un segon objectiu d'aquest acte consistia a mostrar la part del projecte que ja s'havia realitzat, de manera que les persones que havien col·laborat aportant els seus fons personals sabessin l'ús que se'ls donava als seus materials després d'haver-los digitalitzat.

També es va fer molta promoció a través de la televisió local, anomenada La Palma TV, on es va explicar el projecte i els seus objectius.

Una altra acció que es va dur a terme per tal de donar a conèixer el projecte va ser col·locar un estand de la Biblioteca Municipal en una fira que se celebrava al poble. El projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló va ocupar una part de l'estand, es va col·locar un ordinador on anaven apareixent imatges antigues pròpies del projecte i va tenir gran acceptació per part dels assistents a la fira. Aquest acte de difusió els va ser útil, ja que es va donar a conèixer el projecte a més habitants del poble i a través d'aquí es van posar en contacte amb tres famílies més que van aportar fons personals.

La difusió del projecte es realitza en línia, a través d'Instagram i de Facebook, en cada xarxa social s'arriba a generacions diferents. A través d'Instagram s'arriba a un públic més jove, mentre que la franja d'edat a la qual s'acostuma a arribar a través de Facebook és de mitjana edat cap amunt, sembla que són les persones que en aquests moments valoren més aquest tipus de fons. Es publiquen fotografies que no estan a l'arxiu digital, intenten publicar un cop per setmana.

Les fotografies que es difonen a través d'Instagram no són fotografies disponibles a l'arxiu digital sinó que es troben en el fons que encara no és públic, de manera que aporta contingut inèdit als usuaris.

També es té en compte que els materials a utilitzar formin part dels diferents fons familiars i que el nombre de publicacions de cadascun estigui més o menys equilibrat. El format de les fotografies que es publiquen és en JPG, per tant abans de fer la publicació ha de realitzar la conversió dels fitxers.

En un futur, el personal encarregat de la realització del projecte té pendents diverses accions que encara no han pogut dur a terme. En primer lloc realitzar panells de grans mides de fotografies antigues distribuïts per diferents localitzacions del poble per tal de col·locar-les en els mateixos llocs actuals que apareixen a les fotografies i així poder veure l'abans i el després. Però per dur-ho a terme és necessària una línia de subvenció que es va sol·licitar en el moment, però finalment va ser denegada.

També s'ha valorat elaborar un llibre de recull de fotografies antigues, aquest és un projecte a llarg termini, perquè encara hi ha molta feina a fer amb l'arxiu digital.

Els materials que formen part de l'arxiu digital s'han utilitzat per realitzar col·laboracions amb altres exposicions que s'han dut a terme en el municipi, com per exemple per una projecció per a la celebració de l'aniversari del Club de Futbol de la Palma de Cervelló.

En un inici, amb l'objectiu de fer més visibles els documents de l'arxiu digital, es va valorar l'opció de formar part d'un altre repositori i van considerar l'opció de formar part de la Memòria Digital de Catalunya. Però finalment no els va interessar perquè en estudiar el projecte van veure que tenien objectius diferents als seus i que els membres disposats a formar-hi part havien de pagar una quota anual. Finalment ho van descartar, ja que el projecte de la Palma de Cervelló partia d'un mínim cost possible.

Pel que fa a la participació en projectes locals d'altres pobles, no n'han format part de cap. Però estan oberts a realitzar col·laboracions amb altres projectes, ja que consideren molt important la realització d'actes que facin visible l'Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló.

Referent a Cervelló, poble del qual la Palma de Cervelló formava part fins al 1998, no s'han obtingut fons familiars que vinguin d'aquest municipi. Sí que s'han obtingut fotografies antigues on apareixien persones que vivien a la Palma de Cervelló en llocs que quedaven a prop, com és el poble veí anomenat Corbera de Llobregat, però no hi ha cap fotografia on apareixen persones de la Palma a Cervelló, perquè Cervelló forma part d'una altra vall.

Això és degut al fet que la relació entre aquests dos pobles principalment era d'àmbit administratiu, per tant, la documentació anterior a l'any 1998 està dipositada a Cervelló. Si alguna persona volgués estudiar aspectes urbanístics de la Palma als anys 50, s'hauria de dirigir a Cervelló a realitzar la consulta.

4.2.10. Valoració del projecte per part del personal

Referent a l'objectiu que s'ha plantejat aconseguir a través del projecte, l'Esther Ximénez, bibliotecària de la Palma de Cervelló, creu que l'objectiu del projecte que, com s'ha dit, consisteix a ajudar a establir un sentiment de pertinença del poble als seus habitants, s'està assolint, perquè durant el procés d'obtenció de fons va veure una gran implicació per part de les persones del poble. Unes 22 famílies van aportar fons per al projecte, i no només un cop sinó que quan descobrien algunes fotografies que podien ser útils pel projecte les portaven a la biblioteca.

Des del seu punt de vista, creu que comptar amb una persona amb aptituds i també habilitats informàtiques va ser molt útil per a la realització de les diferents tasques del projecte, perquè va ser el tècnic mateix qui va digitalitzar les fotografies, i en determinats casos les va editar i retocar.

Pel que fa a la situació excepcional que estem vivint actualment amb la covid-19, el projecte no es va veure directament afectat, però encara estava en procés de realització quan es va establir el confinament domiciliari a tot l'estat espanyol. Al tècnic arxiver li va finalitzar el contracte durant el confinament i no se li va renovar perquè d'una banda no es disposava de pressupost, i d'altra banda no són unes tasques que es puguin realitzar a través del teletreball, ja que havia d'adquirir nous fons i escanejar-los, entre d'altres tasques. Per tant, es va haver d'aturar la realització d'aquest projecte.

Tant la bibliotecària com l'arxivera estan satisfetes amb el projecte Memòria Digital de la Palma i consideren que ha estat una iniciativa molt positiva i una bona aportació a la memòria cultural de la Palma de Cervelló.

5. Anàlisi de la interfície de l'arxiu digital

Amb els materials fotogràfics obtinguts a través del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló es va crear l'arxiu digital del poble. Aquest arxiu digital només està disponible en línia, no està present en format físic. De manera que l'única via per accedir als continguts per tal de fer consultes és a través del seu lloc web que és d'accés obert i està a disposició de tothom.

En primer lloc es farà una cerca a Google per analitzar el posicionament del lloc web de l'arxiu digital i observar quins són els primers resultats que apareixen. Si en la casella de cerca s'introdueixen els termes "arxiu palma de cervello", el primer resultat que apareix és el lloc web de la Diputació de Barcelona dins de la Comunitat de la Xarxa d'Arxius Municipals on hi ha una entrada que porta per títol: Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló. Va ser publicat per la Patrícia Álvarez, arxivera que va col·laborar en el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló. En aquesta entrada s'expliquen els diferents fons que formen part de l'arxiu i enllaça amb altres llocs web que estan relacionats.

El segon resultat que apareix en la cerca, és el mateix enllaç de l'Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló que condueix a la pàgina principal de lloc web.

I el tercer resultat és una entrada del lloc web de l'Ajuntament de la Palma de Cervelló on s'explica què és i en què consisteix el projecte Memòria Digital. Aquesta entrada proporciona un enllaç que condueix al lloc web de l'arxiu digital de la Palma.

Es pot comprovar que introduint els termes clau en la casella de cerca, s'obtenen resultats pertinents a l'arxiu que permeten accedir-hi de manera directa o indirecta a través d'altres enllaços. Per tant, quan una persona realitza una cerca l'arxiu de la Palma de Cervelló a través de Google, fàcilment hi té accés.

Per comprovar si les fotografies de l'arxiu digital apareixen en els resultats amb la cerca del nom del municipi, s'ha realitzat una cerca amb els termes "la palma de cervello". En els resultats dels enllaços a llocs web, no n'hi ha cap que formi part de l'arxiu digital, el mateix passa amb els vídeos i les notícies. En l'apartat d'imatges sí que apareixen fotografies antigues del municipi, però no pertanyen a l'arxiu digital. Per tant, com que no apareixen les fotografies de l'arxiu, una persona que no sàpiga de la seva existència no podrà conèixer de manera directa ni indirecta els continguts dels diferents fons de fotografies antigues del poble.

A continuació s'elaborarà una anàlisi de la interfície del projecte:

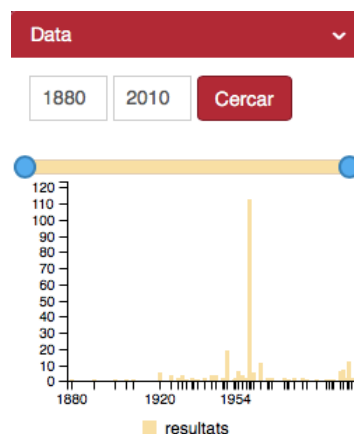
Pel que fa al disseny del lloc web, la pantalla es divideix en dues parts. La part superior inclou un slide automàtic amb fotografies de l'arxiu, concretament són tres imatges de diferents fons amb el seu nom corresponent indicat al peu d'imatge. En el marge superior esquerre indica que l'arxiu forma part de la Diputació de Barcelona dins de la Xarxa d'Arxius Municipals, i al marge superior dret es veu l'escut del municipi de la Palma de Cervelló.

A la part inferior de la pantalla apareixen els diferents fons que formen part de l'arxiu, estan agrupats en un apartat situat a l'esquerra, aquest apartat conté 9 fons diferents i cadascun d'ells està identificat amb el seu nom corresponent, ja sigui amb els cognoms de les famílies o amb els noms i cognoms de persones individuals. Els noms estan

ordenats alfabèticament, en primer lloc estan situats els fons familiars i després els fons individuals.

A sota dels apartats dels fons, hi ha diversos filtres per acotar la cerca que permeten especificar a l'usuari quines són les característiques que han de tenir les fotografies que vol obtenir en els resultats.

En primer lloc hi ha l'opció d'obtenir les fotografies en funció de la seva cronologia, oferint la possibilitat de seleccionar un únic any o un interval concret de diversos anys.

La segona opció permet obtenir les imatges en funció del seu format, hi ha 5 opcions diferents: digital, fotografia digital-TIFF, positiu, blanc i negre, color. De cadascun d'aquests tipus s'indica la quantitat de fotografies que hi ha en cada format. Aquest número es va modificant en funció de les seleccions dels altres filtres, com ara la cronologia o un fons concret.

Format	
Digital	256
Fotografia digital - TIFF	256
Positiu	256
Blanc i negre	203
Color	53

El tercer filtre permet seleccionar el productor de les fotografies, tenint la possibilitat d'ordenar-los alfabèticament o numèricament en funció de la quantitat de fotografies de cadascun.

Productor	
Joan Pi Tintoré	97
Família Pascual Roca	87
Mària Busquet Bosch	31
Família Balasch Ollé	25
Família Llop	6
M.Àngela Arbiol	4
Núria Armengol	3
Josep Bosch Planas	2
Montserrat Balasch Pi	1

[« Anterior](#) [Següent »](#) [Ordenació A-Z](#) [Ordenació numèrica](#)

El quart i últim filtre permet seleccionar l'autor de les fotografies, també ofereix la possibilitat d'ordenar-los alfabèticament o numèricament com en el filtre anterior.

Autor		
Autor desconegut		110
Pi Tintoré, Joan		97
Pascual Rigol, Lluís		34
Armengol Rigol, Josep		2
Armengol Pérez, Enric		1
Busquet Bosch, Lluís		1
Busquet Bosch, Maria		1
Busquet Bosch, Pere		1
Busquet bosch, Pere		1
Foto Coronas		1
Foto-Reportaje González (Verge Desamparats 15, Mislata)		1
Fotografia Coronas		1
J. Banús		1
Pi, Joan		1
Rafael Areñas		1

« Anterior Següent »

Ordenació A-Z Ordenació numèrica

Un cop s'han seleccionat les opcions dels anteriors filtres, a la part superior dreta de les fotografies obtingudes en els resultats hi ha una opció en format desplegable que permet seleccionar el criteri de la seva ordenació, ja sigui en funció dels noms dels títols, de les dates o dels codis de referència. Permet especificar el seu ordre, ascendent o descendent. Tal com apareix en el desplegable següent:

Ordenar per Títol (Asc) ▾

Títol (Asc)

Títol (Desc)

Data (Asc)

Data (Desc)

Codi de Referència (Asc)

Codi de Referència (Desc)

A sota de les fotografies obtingudes en els resultats, s'inclou la data a la qual pertany cadascuna d'elles. Quan es col·loca el cursor a sobre de les imatges automàticament apareix el seu títol, això permet a l'usuari saber què contenen les imatges sense haver d'entrar en cadascuna d'elles, d'aquesta manera se simplifica la cerca.

Quan se seleccionen les fotografies, es proporciona informació més detallada de cadascuna d'elles. Els camps dels quals proporcionen informació són:

- **Codi de referència:** Seqüència de números diferents atribuïts a cadascuna de les fotografies que permeten identificar-les de manera única.
- **Descripció:** Fragment de text on s'explica detalladament el contingut de la fotografia. També s'esmenten les localitzacions i els noms de les persones que hi apareixen per ampliar la descripció de la imatge. Aquest camp no està present en totes les fotografies.

- **Data:** Està expressada en ordre invers, és a dir, primer l'any, després el mes i per últim el dia. D'aquesta manera: aaaa/mm/dd.
- **Autor o autors:** S'identifica la persona o les persones creadores de la fotografia. En primer lloc estan escrits els cognoms i després el nom.
- **Productor o productors:** Indica el nom del fons al qual pertany.
- **Volum i suport:** S'utilitzen els mateixos termes presents en l'apartat que està situat a l'inici que porta per nom Format.
- **Drets d'autor:** Fragment de text on informa dels usos permesos a l'utilitzar les imatges.

A la part inferior s'ha inclòs una casella en la qual els usuaris tenen l'opció d'adjuntar comentaris, també existeix la possibilitat de descarregar la fotografia. L'opció de descarregar presenta un inconvenient, i és que la imatge del fitxer que s'obté té unes dimensions molt reduïdes que impossibilita la utilització de la fotografia. A l'entrevista realitzada amb el personal encarregat del projecte es va fer menció d'aquest problema i la intenció és solucionar-ho en un futur.

La consulta dels fons del lloc web només permet descarregar un fitxer en miniatura, si en algun cas hi ha la necessitat d'obtenir una imatge més gran i de bona qualitat es pot sol·licitar a través del compte de correu electrònic de la biblioteca. La idea és que es pugui descarregar un fitxer JPG de baixa resolució que en pantalla proporcioni la imatge en bona qualitat.

Referent a la mateixa imatge, un cop s'obre, ofereix diverses opcions per la seva visualització. Veure-la en pantalla completa podent fer zoom per ampliar-la, també permet l'opció de girar-la lleugerament tant a la dreta com a l'esquerra i també existeix la possibilitat que torni al seu estat inicial esborrant tots els canvis que s'hagin realitzat prèviament.

Cada fotografia està protegida amb la marca d'aigua de l'escut de la Palma de Cervelló el qual està situat a la part superior dreta.

Si es vol retrocedir a la pàgina de resultats de les fotografies, hi ha una opció que permet tornar a les fotografies obtingudes en la cerca realitzada.

Com a conclusions d'aquesta anàlisi, des del punt de vista del disseny penso que és un lloc web molt visual amb continguts molt estructurats, tant les opcions dels filtres per acotar la consulta com les fotografies que s'obtenen en els resultats de cerca. Penso que això és un factor molt important per tal que l'experiència de cerca de l'usuari sigui positiva, ja que si el contingut és net i té una coherència, és molt probable que l'usuari finalitzi la seva cerca amb satisfacció. Des del punt de vista de la usabilitat, considero que disposa d'un funcionament molt senzill adaptat a tots els públics que el vulguin utilitzar, ja que les diferents opcions que ofereix són visibles i els termes dels diferents apartats són clars, precisos i pertinents. Penso que el lloc web està ben posicionat en els resultats de Google si en la cerca es fa referència a l'arxiu, però si només s'introdueix el nom del municipi, no apareix cap informació relativa a l'arxiu digital del poble. Una possible proposta per intentar canviar això és compartir les imatges a través de la xarxa social Flickr perquè indexa els seus continguts amb Google, de manera que en realitzar la cerca les fotografies apareixerien en els resultats de les imatges.

6. Aspectes legals de la fotografia

Les fotografies són objecte de la propietat intel·lectual. Pel fet de ser creacions intel·lectuals, dins del marc legal estan protegides per la normativa del patrimoni històric, concretament dins del patrimoni documental.

A part del dret del propietari de les fotografies, s'ha de tenir en compte la protecció d'altres dos aspectes, d'una banda a l'autor, i d'altra banda el general, ja que les fotografies formen part del patrimoni cultural comú igual que la literatura, la música, entre d'altres.

Quan l'autor ha creat una obra, disposa de la propietat material, és a dir, l'obra en format físic, i també disposa de la propietat intel·lectual, que li correspon encara que ja no tingui l'obra físicament. Aquests drets van per separat, significa que pel fet de posseir l'obra, només es transmeten els drets de possessió i exposició de l'obra.

Aquesta qüestió afecta especialment als centres de documentació, ja que la majoria d'ells només posseeixen els drets de propietat o possessió, a no ser que els autors els cedeixin els seus drets d'explotació.

La propietat intel·lectual està formada per drets de caràcter personal i patrimonial, això vol dir que l'autor té el dret exclusiu d'explotar l'obra.

A Espanya, legalment s'estableix que a l'hora de reconèixer l'autor d'una obra, ha de constar la seva firma, pseudònim o el signe que l'identifiqui.⁵⁴

En l'àmbit de la fotografia resulta fàcil trobar-se amb obres que no han estat identificades, ja sigui perquè l'autor no ho ha tingut en compte, o per la facilitat de duplicar-les. Antonia Salvador Benítez menciona que a la llei espanyola les obres anònimes es defineixen: "*Aquellas que el autor decide divulgar sin nombre o con un nombre figurado y cuyos derechos son gestionados por el editor, que la difunde en virtud de un pacto secreto con el creador.*"⁵⁵

Per tant, si no es coneix l'autor d'una obra, no es pot considerar anònima i tampoc les seves còpies. En aquest cas, a aquest tipus d'obres se les denominarà "obres d'autor desconegut".

Abans d'explicar amb detall els drets, és interessant diferenciar els dos tipus de fotografies presents en un arxiu fotogràfic. D'una banda hi ha les fotografies originals, és a dir, les que són artístiques. L'originalitat és un concepte abstracte i imprecís que no té una formulació legal, i pot fer referència tant a l'objecte obtingut com al procediment tècnic que s'hagi utilitzat.⁵⁶

⁵⁴ Espanya. Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril. Ley de Propiedad Intelectual. Boletín Oficial del Estado, 22 de abril de 1996, núm. 97. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1996-8930> [Consulta: 15 desembre 2020].

⁵⁵ Salvador Benítez, A (2015) *Patrimonio fotográfico. De la visibilidad a la gestión*. Trea. 247 p. ISBN: 978-84-9704-855-2

⁵⁶ Opus cit.

“Toda fotografía que implique un trabajo de planeamiento y concepción, en el que intervenga el esfuerzo intelectual, la capacidad creativa, el talento y la personalidad del fotógrafo, deberá considerarse original”.⁵⁷

Com es pot veure, aquestes són les condicions essencials que ha de tenir una fotografia per afirmar que és original. Tot i això per molt semblants que puguin ser les imatges, cap d'elles serà igual a una altra, ja sigui per les tècniques fotogràfiques, la sensibilitat o la creativitat artística, entre d'altres.

D'altra banda hi ha les anomenades meres fotografies, són les que es realitzen de manera mecànica i automàtica. Es limiten a captar situacions sense la presència de cap element creatiu o intel·lectual.⁵⁸

Pel que fa als drets de propietat intel·lectual de les obres, hi ha dos tipus:

- a) Els **drets d'autor**: són reconeguts a la persona física que ha creat una obra, és a dir, l'autor. Protegeixen les creacions originals, aquests drets poden ser cedits per l'autor o autora a una altra persona física o jurídica.

La duració d'aquests drets és la vida de l'autor i 70 anys després de la seva mort. Excepte els autors que van morir abans que entrés en vigor la llei actual, quan estava vigent la *Ley de Propiedad Intelectual* de 1879, s'establí que la duració dels drets d'autor era la vida de l'autor i 80 anys després de la seva mort. Un cop transcorregut aquest temps, l'obra està en domini públic.

Dins dels drets d'autor existeixen els drets morals i els drets patrimonials o d'explotació.

Drets morals:

Els drets morals són irrenunciables i no es poden comercialitzar, dos dels més destacats en l'àmbit de la fotografia són:⁵⁹

Dret de paternitat de l'obra: consisteix a reconèixer l'autor com a creador de la fotografia. La seva duració és eterna.

Dret a la integritat de l'obra: no està permesa la deformació ni el maltractament de la fotografia. La seva duració és eterna.

Els drets morals protegeixen la relació que hi ha entre l'autor i l'obra, són intransferibles.

En l'Article 14 de la Ley Propiedad Intelectual, s'expliquen els 7 drets morals:⁶⁰

1.º Decidir si su obra ha de ser divulgada y en qué forma.

⁵⁷ Bondía Román, F. (2006) “Los derechos sobre las fotografías y sus limitaciones” *Anuario de derecho civil*, vol. 59, núm. 3. Disponible a:

<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2246572>> [Consulta: 16 de desembre

⁵⁸ Bondía Román, F. (2006) “Los derechos sobre las fotografías y sus limitaciones” *Anuario de derecho civil*, vol. 59, núm. 3. Disponible a:

<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2246572>> [Consulta: 16 de desembre

⁵⁹ Ros Aguilera, D. (2013) “Aspectos legales de la fotografía” *LEFEBVRE*. Disponible a:

<<https://elderecho.com/aspectos-legales-de-la-fotografia>> [Consulta: 15 desembre 2020].

⁶⁰ Espanya. Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril. Ley de Propiedad Intelectual.

Boletín Oficial del Estado, 22 de abril de 1996, núm. 97. Disponible a:

<<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1996-8930>> [Consulta: 15 desembre 2020].

2.º Determinar si tal divulgación ha de hacerse con su nombre, bajo seudónimo o signo, o anónimamente.

3.º Exigir el reconocimiento de su condición de autor de la obra.

4.º Exigir el respeto a la integridad de la obra e impedir cualquier deformación, modificación, alteración o atentado contra ella que suponga perjuicio a sus legítimos intereses o menoscabo a su reputación.

5.º Modificar la obra respetando los derechos adquiridos por terceros y las exigencias de protección de bienes de interés cultural.

6.º Retirar la obra de comercio, por cambio de sus convicciones intelectuales o Morales, previa indemnización de daños y perjuicios a los titulares de derechos de explotación.

Si, posteriormente, el autor decidí reemprender la explotación de su obra deberá ofrecer preferentemente los correspondientes derechos al anterior titular de los mismos y en condiciones razonablemente similares a las originarias.

7.º Acceder al ejemplar único o raro de la obra, cuando se halle en poder de otro, a fin de ejercitar el derecho de divulgación o cualquier otro que les corresponda.

També existeixen els drets econòmics, que estan protegits per la *Ley de Propiedad Intelectual* i pertanyen als autors de les obres. Fan referència a la retribució per la utilització o difusió de l'obra.

Drets d'explotació

Els drets d'explotació de l'autor estan relacionats amb qualsevol activitat que tingui a veure amb l'objecte en si, sigui tangible o intangible, i que permeten que s'utilitzi o es consumeixi per terceres persones.⁶¹

Cobreixen els actes d'ús de l'obra, és important tenir en compte que encara que no s'obtingui un benefici econòmic, també es pot realitzar un acte d'explotació. Són els drets que l'autor pot cedir a tercers, sigui en el mercat o a Internet.⁶²

Els principals drets d'explotació són:⁶³

- Dret de reproducció: obtenció de còpies, total o parcial, de l'obra a través de qualsevol mitjà, ja sigui manual com digital.
- Dret de distribució: accés al suport tangible de l'obra, a través de la seva venda, del lloguer o del préstec.

⁶¹ Bondía Román, F. (2006) "Los derechos sobre las fotografías y sus limitaciones" *Anuario de derecho civil*, vol. 59, núm. 3. Disponible a:

<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2246572>> [Consulta: 16 de desembre].

⁶² Ros Aguilera, D. (2013) "Aspectos legales de la fotografía" *LEFEBVRE*. Disponible a:

<<https://elderecho.com/aspectos-legales-de-la-fotografia>> [Consulta: 15 desembre 2020].

⁶³ Espanya. Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril. Ley de Propiedad Intelectual. Boletín Oficial del Estado, 22 de abril de 1996, núm. 97. Disponible a:

<<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1996-8930>> [Consulta: 15 desembre 2020].

- Dret de comunicació pública: accés al públic sense la distribució física prèvia dels exemplars, com pot ser l'emissió per televisió o Internet.
- Dret de transformació: modificació de l'obra de la qual en sorgeix una altra obra nova, per exemple una traducció, un resum, una adaptació o modificar digitalment una fotografia.

Aquests drets són independents i compatibles entre ells. Per exemple, per incloure una fotografia en un llibre, és necessari el dret de reproducció per obtenir les còpies, en aquest cas en format digital, de les fotografies i el dret de distribució per tal de poder vendre o deixar en préstec el llibre en format físic.

Un altre exemple, en el cas d'un lloc web amb fotografies, com seria el cas d'un arxiu digital, els drets que farien falta serien el dret de reproducció per la realització de les còpies de les imatges, i el dret de comunicació pública per poder fer difusió a través d'Internet.

- b) Els **drets connexos**: es reconeixen a les persones que executen activitats artístiques o tècniques que estan relacionades amb les obres, com pot ser la interpretació, l'edició, la gravació, entre d'altres.

El dret connexe relacionat amb l'àmbit de la fotografia que està present a la *Ley de Propiedad Intelectual* en l'Article 128, s'anomena *De las meras fotografías*. Protegeix les meres fotografies, són les fotografies que s'obtenen com a resultat de l'ús d'una càmera, no tenen cap mena d'originalitat, d'interès artístic. L'autor o autora de la fotografia té el dret exclusiu d'autoritzar la seva reproducció, distribució o comunicació pública.

Aquest dret té una duració de 25 anys des del dia 1 de gener de l'any següent al qual s'ha realitzat la fotografia. Per exemple, si una fotografia ha estat realitzada el dia 11 d'agost del 2019, la protecció d'aquest dret començarà el dia 1 de gener del 2020 i estarà protegit fins al dia 1 de gener del 2045.⁶⁴

El que diferencia les fotografies originals i les meres fotografies, d'una banda són els anys de protecció de cadascuna d'elles. La duració de les fotografies originals és la vida de l'autor i 70 anys després de la seva mort i la duració de les meres fotografies és de 25 anys. D'altra banda és que les meres fotografies no tenen el dret d'explotació de transformació que s'ha comentat.⁶⁵

Fins ara s'han explicat els drets dels autors de les obres, però també hi ha obres sense autor, les anomenades obres orfes. Segons la *Ley de Propiedad Intelectual*, les obres orfes són aquelles en les que es desconeixen els titulars dels drets o no es poden localitzar.

⁶⁴ Espanya. Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril. Ley de Propiedad Intelectual. Boletín Oficial del Estado, 22 de abril de 1996, núm. 97. Disponible a: <<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1996-8930>> [Consulta: 15 desembre 2020].

⁶⁵ Ros Aguilera, D. (2013) "Aspectos legales de la fotografía" *LEFEBVRE*. Disponible a: <<https://elderecho.com/aspectos-legales-de-la-fotografia>> [Consulta: 15 desembre 2020].

Un altre aspecte legal que s'ha de tenir un compte per les persones que apareixen a les imatges és el de preservar el dret sobre la mateixa imatge, que permet que cada persona pugui prohibir la captació o la utilització de la seva imatge sense haver donat el seu consentiment prèviament.

La protecció de l'honor, la intimitat i la imatge, són aspectes tractats en la *Ley de Protección civil de derechos al honor, intimidad personal y propia imagen, Ley Orgánica 1/1982, de 5 de mayo*. En l'article 7 d'aquesta llei s'expliquen les diferents situacions d'intromissions il·legítimes cap a l'honor, la intimitat i la imatge, les que tenen relació amb la imatge de les persones, són:⁶⁶

1.El emplazamiento en cualquier lugar de aparatos de escucha, de filmación, de dispositivos ópticos o de cualquier otro medio apto para grabar o reproducir la vida íntima de las personas.

2.La utilización de aparatos de escucha, dispositivos ópticos, o de cualquier otro medio para el conocimiento de la vida íntima de las personas o de manifestaciones o cartas privadas no destinadas a quien haga uso de tales medios, así como su grabación, registro o reproducción.

3.La divulgación de hechos relativos a la vida privada de una persona o familia que afecten a su reputación y buen nombre, así como la revelación o publicación del contenido de cartas, memorias u otros escritos personales de carácter íntimo.

4.La revelación de datos privados de una persona o familia conocidos a través de la actividad profesional u oficial de quien los revela.

5.La captación, reproducción o publicación por fotografías, filme, o cualquier otro procedimiento, de la imagen de una persona en lugares o momentos de su vida privada o fuera de ellos, salvo los casos previstos en el artículo 8.2.

6.La utilización del nombre, de la voz o de la imagen de una persona para fines publicitarios, Comerciales o de naturaleza análoga.

7.La imputación de hechos o la manifestación de juicios de valor a través de acciones o expresiones que de cualquier modo lesionen la dignidad de otra persona, menoscabando su fama o atentando contra su propia estimación.

8.La utilización del delito por el condenado en sentencia penal firme para conseguir notoriedad pública u obtener provecho económico, o la divulgación de datos falsos sobre los hechos delictivos, cuando ello suponga el menoscabo de la dignidad de las víctimas.

S'han mencionat les diverses intromissions establertes en la llei perquè són situacions que poden succeir pel fet d'utilitzar imatges o materials. Per tant, són aspectes que s'han de tenir en compte per tal de no atemptar contra l'honor, la intimitat i la imatge de les persones en el moment de realitzar la recopilació dels materials o de posar-los a la disposició del públic.

⁶⁶ Espanya. Ley Orgánica 1/1982, 5 de mayo. Ley de Protección civil de derechos al honor, intimidad personal y propia imagen. Boletín Oficial del Estado, 14 de mayo de 1982, núm. 115. Disponible a: <<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1982-11196>> [Consulta: 15 de desembre 2020].

És important saber que no es produeix una intromissió il·legítima als drets d'imatge quan les persones que apareixen a les imatges tenen un càrrec públic o una professió de notorietat o projecció pública sempre que la imatge s'hagi captat en un lloc obert al públic o en un acte públic. Tampoc es produeix una intromissió il·legítima als drets d'imatge quan les persones apareixen en les fotografies de manera accessòria en un esdeveniment públic on hi ha molta més gent, com pot ser un incendi, un concert o una manifestació, entre d'altres.

S'ha de tenir en compte que hi ha excepcions per a aquestes intromissions, la més rellevant que té relació amb els arxius són les actuacions en les quals predomini un interès històric, científic o cultural, com és el cas de l'ús de fotografies i documents personals dels arxius públics, un exemple seria la difusió de fotografies, que pertanyen a l'arxiu, en les que apareixen persones.

La durada d'aquest dret és la vida de la persona més 80 anys després de la seva mort, però si un cop transcorregut aquest temps s'ha produït una intromissió a l'honor, a la intimitat o a la imatge, els familiars o hereus de la persona afectada seran els que reclamaran aquests drets. Quan s'ha efectuat una intromissió il·legítima, la persona afectada pot presentar una denúncia i sol·licitar una indemnització econòmica per tal de compensar els danys ocasionats.

Fent referència a les unitats d'informació que disposen dels materials fotogràfics, els arxius, a Catalunya existeix la *Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i gestió de documents*. Aquesta llei es proposa conservar, inventariar i difondre el patrimoni documental de Catalunya, es tracta d'un text legal que crea i enriqueix un marc jurídic per preservar la memòria històrica catalana, perquè els arxius són la base per fer possible l'existència d'un sistema de gestió dels documents i de la informació de les administracions públiques, sense deixar de costat les institucions i les empreses privades.⁶⁷

Un altre dels aspectes a tenir en compte pel que fa als drets, són les llicències Creative Commons, que tenen la intenció de posar a l'abast de la ciutadania un codi legal on s'estableixen quins són els usos permesos que es poden fer de les obres. D'aquesta manera els autors poden conservar els seus drets d'autoria, ja que mantenen aquests drets al mateix temps que es realitzen explotacions de les obres i obtenen el reconeixement que els pertoca. Tot i això, sempre s'ha de reconèixer l'autoria i, per tant, igualment s'ha de citar l'obra quan se'n fa ús.⁶⁸

El principal objectiu d'aquestes llicències és difondre el coneixement, és per aquest motiu que no hi ha una finalitat comercial. Es poden utilitzar en qualsevol tipus d'obres, com ara treballs acadèmics, fotografies, música, entre d'altres. Tenen la mateixa duració que els drets d'autor, són gratuïtes i són vàlides en l'àmbit internacional.⁶⁹

El fet que cada tipus de llicència disposi de representacions gràfiques, permet que es reconguin ràpidament els usos que estan permesos en la utilització dels materials.

⁶⁷ Catalunya. Ley 10/2001, de 13 de julio, de Archivos y Documentos. Boletín Oficial del Estado, 28 de agosto de 2001, núm. 206. Disponible a: <<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2001-16691&p=20150804&tn=2>> [Consulta: 15 desembre 2020].

⁶⁸ García, J. (2019) "Creative Commons (CC)" Escuela Internacional de Profesionales y Empresas (EIPE). Disponible a: <<https://www.eipe.es/blog/6-tipos-de-licencias-creative-commons/>> [Consulta: 17 gener 2021].

⁶⁹ Biblioteca de la Universidad de Sevilla (2019) "Licencias Creative Commons" Boletín del Investigador, núm. 6. Disponible a: <https://bib.us.es/sites/bib3.us.es/files/boletin_6_0.pdf> [Consulta: 17 gener 2021].

S'han establert sis tipus de llicències. En la següent taula es mostren les representacions gràfiques juntament amb el significat dels termes i una breu explicació:⁷⁰

Atribució (CC BY)

Està permès qualsevol ús de l'obra, també té finalitat comercial, la creació d'obres derivades i la seva distribució il·limitada.

Atribució - Compartir Igual (CC BY-SA)

Per poder fer un ús comercial de l'obra i de les seves obres derivades, la seva distribució ha de tenir la mateixa llicència que l'obra original.

Atribució - No Comercial (CC BY-NC)

Mentre no hi hagi un ús comercial es poden generar obres derivades, però l'obra original no es pot utilitzar amb finalitat comercial.

Atribució – No Derivades (CC BY-ND)

Està prohibit utilitzar obres originals amb finalitats comercials o generar obres derivades.

Atribució – No Comercial – Compartir Igual (CC BY-NC-SA)

Està prohibit utilitzar obres originals ni obres derivades amb finalitats comercials i per dur a terme la seva distribució s'ha d'obtenir la mateixa llicència que les obres originals.

Atribució – No Comercial – No Derivades (CC BY-NC-ND)

Està permès l'ús comercial de l'obra, però no està permesa la creació d'obres derivades.

Pel que fa als criteris legals sobre l'eliminació de fotografies antigues, no existeix un instrument legal on s'expliquin aquests aspectes. A Catalunya s'ha establert un marc referencial que està format per la llei de Patrimoni Cultural Català i la llei d'Arxius. Aquestes lleis consideren que els documents privats amb caràcter històric són els que

⁷⁰ "Sobre las licencias" (2017) *Creative Commons*. Disponible a:
<<https://creativecommons.org/licenses/?lang=es>> [Consulta: 17 gener 2021].

tenen més de cent anys d'antiguitat i els que no tenen tants anys, però han estat produïts per persones físiques i jurídiques privades com a resultat de la seva activitat. Per tant, en l'àmbit legislatiu el Decret d'avaluació i tria de la documentació de l'administració pública, no té en compte eliminar els documents històrics de caràcter privat.⁷¹

Referent a l'existència d'un òrgan regulador legislatiu, David Iglésias va mencionar la mancança de polítiques generals, és a dir, hi hauria d'haver unes directrius que ajudin a valorar i gestionar el patrimoni fotogràfic d'una manera més professional. És cert que al llarg dels últims 30 anys aquest aspecte ha anat millorant, perquè diferents institucions de Catalunya han anat progressant en diverses qüestions de la gestió d'imatges, però ell afirma que encara hi ha molta feina per fer perquè no hi ha una administració que s'encarregui de gestionar-ho en l'àmbit estatal ni en l'àmbit autonòmic.

Va fer la comparació d'Espanya amb altres països com Holanda o Bèlgica que sí que disposen d'una política nacional, les quals han estat desenvolupades amb idees, plans estratègics i, sobretot, pressupost.

A Espanya està present un pla nacional de fotografia amb una dotació econòmica feble, però tot i això és molt positiu per al patrimoni fotogràfic, tot i que encara faltaria fer molt recorregut per tal que se situés en primer nivell.

Iglésias també valora que hi hagi la *Llei de Patrimoni Cultural Català*, un pla nacional i altres directrius marcades, però és important que tot això vagi acompanyat d'un pressupost per poder contractar personal que hi dediqui temps. No tot depèn dels diners, ja que no es pot desenvolupar cap mena d'actuació, s'ha de deixar que cada ciutat i cada institució decideixi la importància que li vol donar.

Afirma que els aspectes legals són unes de les complicacions més grans per gestionar els fons fotogràfics, principalment per diferenciar les meres fotografies de les artístiques. Ell presenta dues opcions, d'una banda respectar la subjectivitat en la creació i considerar que té drets, i d'altra banda no acceptar-ho, és a dir, considerar que és una mera fotografia.

En el cas de les fotografies familiars, creu que no hi hauria d'haver un gran problema, ja que des del punt de vista de la lògica estaria dins del domini públic, perquè les imatges familiars que no són professionals poden tenir un valor estètic, però és difícil considerar-les com a objectes de comerç.

Les fotografies del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge es publiquen amb llicències que indiquen l'ús se'n pot fer. Hi ha unes imatges que estan en domini públic, vol dir que s'han exhaurit els drets i que se'n pot fer qualsevol ús, fins i tot comercial. Pel que fa a les altres fotografies, el centre disposa dels drets, sempre els adquireix. Al seu lloc web publiquen les imatges amb llicències Creative Commons i autoritzen a l'ús no comercial, per tant, es poden utilitzar per a una finalitat cultural, exposicions, llocs web, llibres que no estiguin encarregats per una institució, entre d'altres. Per fer ús de les seves fotografies no s'ha de sol·licitar permís perquè ja disposen de llicències, però sí que s'ha de demanar quan es vulgui fer un ús comercial i també s'haurà de pagar un import, un exemple serien les cadenes de televisió quan demanen fotografies o vídeos per emetre'ls.

⁷¹ Solé Gabarra, M. T. (1996) "L'avaluació de les fotografies" *Imatge i Recerca: Jornades Antoni Varés*. Disponible a: https://www.girona.cat/sgdap/cat/jornades_actes_fitxa?acta=481&pag=13&ord=titol&cerca=-ALL-&descriptors=0 [Consulta: 15 desembre 2020].

També hi ha un altre tipus de materials, que són els encàrrecs a fotògrafs actuals, el centre adquireix l'ús cultural, però l'ús comercial el té el fotògraf, en aquest cas els drets no es compren. En el cas que una persona o institució vulgui fer ús comercial d'aquest tipus de materials, es farà el tracte directament amb el fotògraf, el CRDI queda al marge de l'operació comercial.

7. Difusió

La difusió consisteix en la creació de mecanismes que permetin millorar la comunicació amb els usuaris proporcionant noves vies per accedir al patrimoni fotogràfic a través de diversos canals, com poden ser els blogs, les xarxes socials, entre d'altres.⁷² També permet millorar la visualització interna i externa dels arxius i donar a conèixer els seus fons i col·leccions.

Les vies de difusió més tradicionals són les exposicions, les publicacions, les visites guiades i activitats didàctiques, però l'inconvenient que presenten aquestes vies és que tenen una durada de temps limitada.⁷³ La tria d'aquestes propostes depèn de diversos factors com és el públic objectiu, els recursos disponibles, els tipus d'arxius presents i la naturalesa dels seus documents.⁷⁴ Altres opcions per difondre són: visites concertades, jornades de portes obertes, vídeos, serveis educatius, butlletins, concursos, turisme històric, entre d'altres.

En el cas del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, no s'han realitzat exposicions físiques, però el personal té una proposta per dur a terme amb els materials de l'arxiu digital enfocat a un futur. Consisteix a elaborar pancartes de grans mides amb fotografies antigues de diverses localitzacions del poble per col·locar-les a les mateixes localitzacions actuals i poder-les comparar. Això permetrà als ciutadans observar l'evolució que ha tingut el poble al llarg dels anys i, a part, també seria un acte de difusió, ja que això proporcionaria molta visibilitat a l'arxiu digital del municipi.

Actualment la societat canvia constantment i també han canviat els hàbits de les persones, entre ells els culturals. Les institucions de l'àmbit de la informació i la documentació s'han hagut d'adaptar als nous costums per tal de fer més accessible els seus materials. De manera que han d'estar evolucionant contínuament i adaptant-se a les noves tecnologies.

Internet és una eina quotidiana que està present en la vida de la major part de les persones, ha generat canvis en els seus hàbits i, com a conseqüència, també ha canviat la seva manera de tenir accés al patrimoni fotogràfic.

Les institucions culturals s'han reinventat i han fet visibles els seus fons a través de la xarxa, això permet millorar la seva difusió i fer més accessible el patrimoni cultural general i en concret el fotogràfic. S'ha de tenir en compte que no només han d'estar presents a Internet sinó que també han de ser innovadores per tal d'afavorir la interacció creativa amb els fons i les col·leccions per part dels usuaris, també per potenciar la capacitat de lideratge per part de les institucions orientades a la preservació del patrimoni cultural. Per tal que això sigui possible, s'han de seguir una sèrie de condicions. En primer lloc que l'accés sigui lliure i gratuït per a qualsevol persona, en segon lloc que s'identifiqui la institució com a font de contingut i per últim que

⁷² Salvador Benítez, A (2015) *Patrimonio fotográfico. De la visibilidad a la gestión*. Trea. 247 p. ISBN: 978-84-9704-855-2

⁷³ Opus cit.

⁷⁴ Campos Ramírez, J. (2009) "La difusión en los archivos: importante herramienta de proyección ante la sociedad" *Revista Códice*, vol. 5, núm 2. Disponible a: <<http://eprints.rclis.org/20236/>> [Consulta: 29 desembre 2020].

s'especifiquin les condicions dels drets d'autor per a cadascun dels materials que regulen les maneres d'explotar-los.⁷⁵

En el cas del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, la principal via de difusió és a través de les xarxes socials, tant Facebook com Instagram. El personal del projecte atribueix molta importància al fet de tenir presència a través d'Internet, ja que és la manera més ràpida d'arribar al públic objectiu.

A través de les eines utilitzades per difondre els continguts, es poden conèixer les interaccions dels usuaris, sigui pels seus comentaris o pel nombre de visites en determinats fons i col·leccions, aquestes dades permeten obtenir criteris per orientar les futures tasques de descripcions o digitalitzacions de nous fons per tal que responguin a les necessitats del seu públic.⁷⁶

Aquest fet contribueix que avui dia el patrimoni sigui més conegut per la ciutadania, ja que abans de la presència d'Internet era més difícil tenir-ne coneixement perquè hi havia més dificultats per tenir accés a aquesta part de la cultura, la majoria de les persones que hi accedien eren especialistes i persones interessades en la matèria. A partir d'aquí existeix una nova concepció de biblioteques i arxius on no hi ha barreres físiques ni temporals.

Tot i això, Alicia Mellén-Tomás⁷⁷, membre de l'Archivo Fotográfico Jalón Ángel, manifesta la inexistència a Espanya d'un organisme especialitzat que coordini els fons que formen part del patrimoni fotogràfic. Ella presenta la necessitat que es creï un punt d'accés comú on es puguin cercar tots els continguts dels fons i col·leccions de diferents entitats sense haver d'entrar en cada lloc web individualment, ja que presenten diferents maneres d'accedir i d'estructurar la informació.

En l'àmbit europeu es considera que el patrimoni cultural digital és un dels fets principals que permeten que hi hagi un creixement econòmic i una innovació social, i gràcies a Internet es poden donar a conèixer els fons i col·leccions de les unitats d'informació. És per aquest motiu que s'han promogut diferents iniciatives relacionades amb la preservació de la memòria històrica, en són un exemple Europeana i Photoconsortium.

És important que les institucions que protegeixen el patrimoni cultural tinguin en compte que avui dia en el moment de cercar informació el primer lloc on s'acudeix és Internet i no a biblioteques o enciclopèdies, és per això que una de les seves prioritats ha de ser estar present a Internet per tal d'estar present a la societat i d'aquesta manera es democratitzi l'accés a la cultura i al coneixement.

L'autora Antonia Salvador Benítez⁷⁸, proposa un altre mecanisme per la promoció i la difusió. Consisteix a dosificar la informació i publicar-la de manera progressiva. Per dur

⁷⁵ Salvador Benítez, A (2015) *Patrimonio fotográfico. De la visibilidad a la gestión*. Trea. 247 p. ISBN: 978-84-9704-855-2

⁷⁶ Opus cit.

⁷⁷ Mellén-Tomás, A. (2017) "El patrimonio fotográfico y las redes internacionales de Patrimonio Cultural. El caso Photoconsortium, Europeana y el Archivo Fotográfico Jalón Ángel" *Congreso Internacional sobre Fotografía. Nuevas propuestas en investigación y docencia de la fotografía*. Universitat Politècnica de València, Disponible a: <<https://riunet.upv.es/handle/10251/114836>> [Consulta: 28 desembre 2020].

⁷⁸ Salvador Benítez, A (2015) *Patrimonio fotográfico. De la visibilidad a la gestión*. Trea. 247 p. ISBN: 978-84-9704-855-2

a terme aquesta proposta es va basar en l'estudi *Flickr The Commons* on es confirma l'eficàcia d'aquesta estratègia. Cada publicació ajuda a ampliar la promoció dels canals, això fa que augmenti el trànsit de les col·leccions i de la fidelització del públic, també ajuda a facilitar l'accés i fer més visible el patrimoni fotogràfic.

En el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, el personal és conscient de la realització de publicacions a les xarxes socials freqüentment, com a mínim fan una publicació mensual. Les fotografies que s'incorporen a les publicacions no estan presents a l'arxiu digital, per tant, a través de les xarxes socials difonen materials en primícia. En el compte d'Instagram els seguidors han anat augmentant, això permet considerar que aquesta estratègia és útil per fidelitzar els seguidors presents i que s'incorporin de nous.

Xarxes socials

També es fa difusió del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló a través de dues xarxes socials: Instagram i Facebook.

Pel que fa al compte d'Instagram (@memolapalma), està únicament destinat al projecte. La imatge de perfil és un logotip que inclou el nom del projecte: *Memòria Digital de la Palma. Arxiu digital d'imatges*. En la biografia del compte està escrit el nom complet del projecte, a sota el nom del poble del qual forma part, la Palma de Cervelló, i un enllaç que porta al lloc web de l'arxiu digital de la Palma de Cervelló.

En data del dia 21 de desembre, el compte té 247 seguidors i segueixen a 5 comptes que tenen relació directa o indirecta amb el projecte, són: Diputació de Barcelona, Patrimoni Gencat, Cultura-Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de la Palma de Cervelló i la Biblioteca Municipal de la Palma de Cervelló. S'han realitzat un total de 32 publicacions, la primera va ser el 23 de març del 2020 amb una imatge on s'explica l'objectiu del projecte. Aquest perfil ha estat etiquetat en dues publicacions d'altres comptes diferents, una publicació de la biblioteca del municipi on es presenta el projecte, i una altra del compte de Cultura de la Diputació de Barcelona.

Referent a les interaccions per part dels seguidors del compte, la mitjana del nombre de "m'agrada" de les publicacions és de 53 i la mitjana del nombre de comentaris és 1. Per tant, el principal acte d'interacció que fan els usuaris és clicar l'opció "m'agrada" en comptes d'escriure un comentari.

Cadascuna de les publicacions inclou informació detallada de les fotografies, concretament una breu descripció, la data, el nom de l'autor i el nom del fons al qual pertanyen.

La periodicitat de les publicacions és un dia a la setmana aproximadament, va variant en funció del mes.

Pel que fa al compte de Facebook (Biblioteca de la Palma), no disposa d'un perfil únic, sinó que les publicacions referents al projecte Memòria Digital de la Palma es van publicant en el perfil de la biblioteca del municipi, de manera que van alternant les publicacions referents a la biblioteca i al projecte. En data del dia 21 de desembre del 2020, aquest perfil compta amb 770 amics, un nombre força elevat. A la part superior hi ha un enllaç que condueix al blog de la biblioteca.

A través d'aquesta xarxa es fa difusió de les mateixes fotografies que a Instagram i la informació que inclouen és exactament la mateixa.

Es pot comprovar en l'exemple següent:

És la mateixa publicació realitzada en dues xarxes socials diferents, la primera és a Facebook i la segona a Instagram.

Com es pot observar, la data de la publicació és la mateixa, 3 de novembre. Pel que fa a la informació complementària, és idèntica, s'utilitzen els mateixos camps: descripció, autor, data i fons. En les dues publicacions s'especifica la ubicació del municipi: la Palma de Cervelló. Referent a la interacció dels seguidors, la publicació de Facebook té 19 "m'agrada" i un comentari mentre que la publicació d'Instagram té 59 "m'agrada" i cap comentari.

Pel que fa a la indexació de les publicacions, a les dues xarxes socials en totes les publicacions es menciona la ubicació del municipi, això permet que altres persones que no coneguin el projecte ni els comptes de les xarxes socials i que estiguin cercant imatges a través de la ubicació del municipi, puguin accedir igualment a les fotografies. És una manera d'ampliar la visibilitat de les publicacions de l'arxiu digital.

Referent a l'ús d'etiquetes, en algunes publicacions s'utilitzen tres hashtags: #lapalmadecervelló, #lapalmacultura i #patrimonicultural. Aquests hashtags permeten classificar els continguts publicats en els dos comptes i també ajuda al fet que hi hagi més interacció entre les publicacions i altres usuaris que puguin estar interessats en aquesta temàtica. A més, alguns d'aquests hashtags també els utilitzen els comptes d'altres entitats del poble, això vol dir que el seu ús és actiu i que, per tant, serà més fàcil arribar als habitants del municipi.

Es pot observar que a través del perfil d'Instagram hi ha millor acollida de les fotografies, ja que el nombre d'actuacions envers una publicació és més elevat. Aquest fet podria ser degut a que Instagram és una xarxa social on totes les publicacions són imatges

acompanyades de text i que gran part dels usuaris que l'utilitzen acostumen a ser públic jove.

Pel que fa a les publicacions de les xarxes socials, veig molt positiu que es publiquin exactament els mateixos continguts en els dos comptes, així a tots els usuaris els arribarà la mateixa informació referent al projecte. També veig molt necessari que les imatges de les publicacions es complementin amb informació detallada com és l'autoria, la data i una breu descripció, d'aquesta manera permet situar la imatge en context.

Referent a la conscienciació de la preservació de la memòria històrica a través de les fotografies per part de la ciutadania, David Iglésias considera que és positiu que les institucions promoguin activitats que permetin a les persones valorar el patrimoni. Com més coneixement tinguin més ho valoraran, en conseqüència, qualsevol activitat relacionada amb la memòria històrica, sigui una conferència o una exposició, estarà a favor de la cultura de la ciutadania. Per tant, és important que aquest aspecte es treballi molt.

Referent a línia estratègica de projectes de la Comissió Europea, gairebé en tots els projectes s'impulsa que hi hagi una participació ciutadana. Avui dia el món digital és molt atractiu, això fa que s'hagi anat desenvolupant i que estigui subvencionant amb projectes diversos que sempre van acompanyats d'actuacions locals. Busquen activitats en les quals les persones s'acostin i participin de diferents maneres.

En el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, la participació ciutadana va ser clau per poder dur-lo a terme perquè tots els materials del projecte es van adquirir amb l'aportació dels habitants del poble dels seus fons personals.

També es va demanar col·laboració de la ciutadania per identificar les persones que apareixien a les fotografies, va resultar de molta utilitat per ampliar detalladament les seves descripcions.

És important que les institucions valorin els materials dels quals disposen i després, quan adquireixen un valor, treballar amb ells. Per tant, és essencial que hi hagi una consciència col·lectiva per tal de valorar la memòria històrica i també per gaudir-la.

Iglésias afirma que és fonamental la presència d'Internet com a canal de difusió, perquè principalment el fet de consultar fotografies físicament és complicat, ja que els materials són fràgils i els canvis de temperatura i les consultes malmeten aquests materials. Els arxius disposen de més negatius que positius, i els negatius no es poden consultar. Per tant, és més pràctic que estigui en format digital i a la xarxa.

Concretament el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge tenen pràcticament tots els seus materials publicats al lloc web, siguin fotografies, vídeos o àudios. El lloc web és molt important, és la manera d'arribar a més persones.

També explica que la manera de fer més accessible el patrimoni històric a la ciutadania ha de ser en dos nivells. D'una banda a través del lloc web, del catàleg i de recursos en línia. I d'altra banda és important la presencialitat i la fotografia, sobretot la fotografia històrica, i que aquests materials puguin ser consumits amb llibres per tal de poder visualitzar la imatge impresa.

Cal destacar que les fotografies han de tenir presència i que les persones hi tinguin facilitat d'accés, sigui a través d'exposicions o llibres, entre d'altres. És important que no tot estigui centrat a l'entorn virtual, encara que amb les imatges funciona molt bé, però

també s'ha de donar el valor que es mereix la fotografia tant en l'àmbit creatiu com material, perquè la matèria és molt important.

Un exemple d'aquestes actuacions que realitzen al Centre de Recerca i Difusió de la Imatge és elaborar llibres sobre els fotògrafs presents en els seus fons, disposen d'una col·lecció sobre fotògrafs. En el llibre fan un recull de les seves millors fotografies, fins i tot a vegades es convida a un investigador per tal de fer una valoració de l'obra i potenciar-ho. Aquest recull està present al seu lloc web i al catàleg, però el llibre aporta un valor superior.

Afirma que la fotografia d'avui dia correspon a la cultura de la còpia i de la impressió, i que no són incompatibles.

8. Grau de coneixement del projecte per part dels habitants de la Palma de Cervelló

Per saber el grau de coneixença del projecte Memòria Digital de la Palma per part dels habitants del poble, es va realitzar una enquesta de 6 preguntes. El formulari es va elaborar a través de Google Forms i es va enviar de manera telemàtica a una petita mostra de la població formada per un total de 63 persones del poble de diferents edats.

A partir dels resultats obtinguts, es realitzarà la seva interpretació:

1-Quina edat tens?

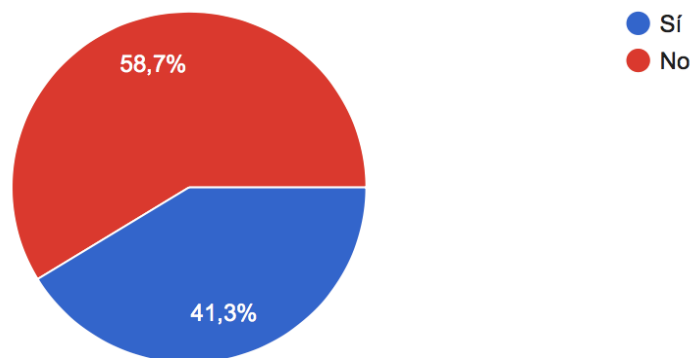
En primer lloc es va preguntar pel rang d'edat. La major part de les persones enquestades, concretament un 55,6%, tenen entre 16 i 25 anys, seguit pel rang de 46-65 amb un 38,1%. El 6,4% restant són les persones que formen part dels rangs de 26 a 35, de 36 a 45 i majors de 65 anys.

Per tant, la major part dels resultats es basen en la població jove del poble.

2-Coneixes el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló?

Pel que fa al coneixement de l'existència del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, menys de la meitat dels enquestats coneixen el projecte, un 41,3%, mentre que el 58,7% restant no coneixen el projecte. La diferència d'aquests percentatges no és gaire gran, només un 17,4% separa els dos resultats. Per tant, es pot observar que el projecte és conegut per una bona part de la població.

En el gràfic següent estan representades les dades:

3-Si la teva resposta és afirmativa, com l'has conegut?

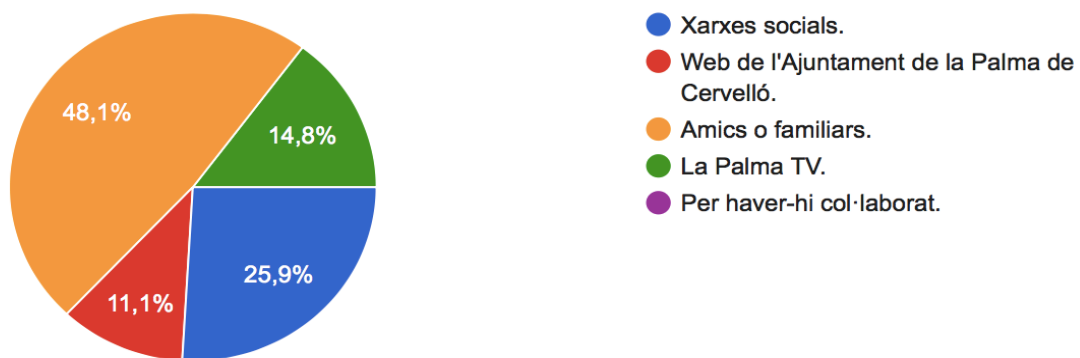
Referent a les persones que havien marcat la resposta anterior afirmativa, es va preguntar el mitjà a través del qual havien conegut el projecte. Un 48,1% de les persones el van conèixer a través de familiars o amics; en segon lloc a través de les xarxes socials, amb un 25,9%; en tercer lloc a través de la Palma TV, amb un 14,8%; i per últim a través del web de l'Ajuntament de la Palma de Cervelló, amb un 11,1%.

A partir d'aquestes dades, podem observar que el mitjà pel qual la major part de les persones han conegut el projecte ha sigut a través del conegut "boca-orella", sigui a través de familiars o amics del poble, per tant la comunicació popular del poble té un paper important en la difusió del projecte en els seus habitants. En segon lloc, un gran nombre de persones han conegut el projecte a través de les xarxes socials, per tant es pot comprovar que les tasques de difusió per part del personal de la Biblioteca de la Palma de Cervelló en els seus comptes de Facebook i Instagram compleixen els seus objectius, ja que es tracta d'ampliar el públic que pugui estar interessat en aquest projecte.

La televisió local, la Palma TV, també ha servit per donar a conèixer aquest projecte, el personal de la biblioteca del poble també ho va utilitzar com a mitjà de difusió.

El motiu pel qual s'ha afegit com a opció el Web de l'Ajuntament de la Palma de Cervelló, és perquè hi ha un enllaç directe que porta al lloc web de l'arxiu digital. Concretament 3 persones l'han conegut a través d'aquest web.

En el formulari hi havia la possibilitat de seleccionar una opció dient que s'havia col·laborat en el projecte, tal com es pot observar en la llegenda del gràfic següent, però cap de les persones enquestades la va seleccionar. Per tant, no han col·laborat aportant material personal que sigui d'interès pel projecte.

4-Creus que és una bona iniciativa per preservar la memòria del poble?

També es va preguntar si consideraven que aquest projecte és una bona iniciativa per preservar la història de la Palma de Cervelló. Gairebé el total de les persones enquestades van respondre afirmativament, en concret un 96,8%. Mentre que un 3,2% va respondre que no.

Per tant, es pot interpretar que molts habitants del poble creuen que el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, és útil per conservar la història del poble.

5-Per què?

En la següent pregunta es va demanar que especifiquessin els motius de les respostes anteriors, tenint la possibilitat de poder marcar més d'una opció.

La justificació més marcada va ser: 'Donar a conèixer la història del poble', seleccionada per un 71,4% de les persones enquestades.

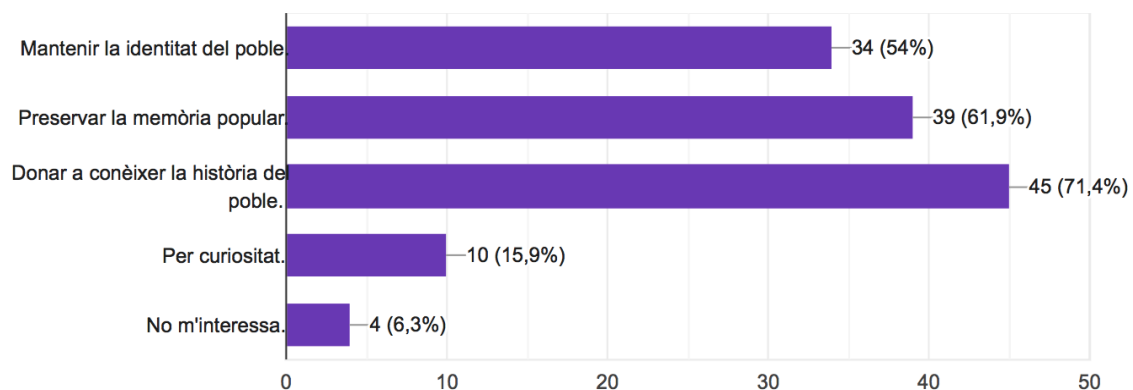
La segona justificació més marcada va ser: 'Preservar la memòria popular', amb un 61,9%.

En tercer lloc, l'opció: 'Mantenir la identitat del poble', amb un 54%.

En quart lloc la resposta: 'Per curiositat' amb un 15,9%.

I finalment l'última opció: 'No m'interessa', amb un 6,3%.

Per tant, tal com es pot observar en el gràfic següent, el fet que es valora més és el de donar a conèixer la història del poble i preservar la memòria popular. Mentre que un percentatge molt reduït no està interessat en aquesta iniciativa.

6-Coneixes altres projectes semblants?

Un 90,5% de les persones enquestades no coneixien altres projectes semblants, mentre que el 9,5% restant sí que en coneixien d'altres.

7-Quins són?

Es va demanar si podien especificar quins altres projectes eren i van mencionar els següents:

- Urbanització el Pinar (Rubí), es tracta d'un llibre.
- Concurs de fotografia per la Festa Major de la Palma
- Una exposició sobre la història de la Unió Esportiva La Palma.
- Comunitat de regants. Vocabulari de la Palma.
- Mots vocabulari de la Palma, comunitat de regants.

Majoritàriament són altres projectes que també s'han realitzat en el poble de la Palma de Cervelló que formen part d'altres àmbits.

A partir d'aquestes aportacions es va analitzar el formulari de respostes de les persones que van anomenar altres projectes, totes van marcar afirmativament que sí que coneixien el projecte. Pel que fa al rang d'edat, tres d'aquestes persones tenien entre 16 i 25 anys, i dues d'elles entre 46 i 65 anys.

A partir d'aquestes dades es pot observar que algunes de les persones que coneixen aquest projecte també coneixen altres iniciatives semblants, per tant podem interpretar que tenen interès pels temes relacionats amb la història del poble.

Interpretació

Les conclusions generals que es poden extreure d'aquesta enquesta és que el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló és una iniciativa que està ben considerada pels habitants del poble, prioritzant el seu valor per donar a conèixer la història del poble i per preservar la memòria popular.

El mitjà pel qual s'ha conegut l'existència del projecte és a través dels habitants del poble. Al ser un municipi de pocs habitants, aproximadament uns 3.000, no sorprèn que sigui així, ja que és molt fàcil que es coneguin ràpidament les novetats de manera oral.

Que es consideri que és una bona iniciativa per a la preservació de la memòria històrica del projecte és bon senyal, ja que això indica que pot tenir una bona acollida, sobretot quan l'arxiu digital ja estigui més avançat. També es pot observar que donar a conèixer la història del poble és un fet molt valorat entre les persones enquestades.

El fet que el 90,5% de les persones enquestades no en coneguin de semblants, es pot interpretar que és perquè o no estan interessats en aquest tipus de projectes o bé no s'han dut a terme iniciatives semblants que vetllen per a la preservació històrica dels municipis. Per tant, aquestes dades ens poden indicar la inexistència d'aquest tipus de projectes o, si realment existeixen, possiblement no realitzen una difusió adequada. Una altra opció podria ser que realment coneguessin projectes semblants, però no van relacionar que les temàtiques fossin les mateixes perquè potser els van arribar d'una altra manera.

9. Altres projectes

Pel que fa a iniciatives semblants al projecte Memòria Digital de la Palma dels municipis geogràficament propers, en el lloc web de l'Ajuntament de **Vallirana** dins de l'apartat 'Galeries' s'inclou un recull de fotografies històriques del municipi, moltes d'elles cedides per l'Associació d'amics de Vallirana. L'objectiu d'aquesta associació és, com expliquen en el seu compte de Facebook, recuperar, conservar i difondre els signes d'identitat del poble de Vallirana amb la creació, entre altres tasques, d'un fons històric gràfic, documental i audiovisual.

L'interès de **Molins de Rei** per les fotografies antigues està més centrat en publicacions i exposicions. El llibre *L'Abans*, de l'any 1998, mostra un recull de tradicions, i maneres de viure a través de fotografies. L'any 2017 es va publicar el llibre *Molins de Rei desaparegut. Carrers i paisatges* on a través de fotografies es fa un recorregut pel nucli urbà i l'entorn rural des de l'any 1870. No s'han trobat referències a cap recull arxivístic de les fotografies dels dos projectes. En l'àmbit privat, un habitant del municipi va anar recopilant fotografies de llocs desapareguts de Molins de Rei o que han canviat molt al llarg dels anys. A partir dels seus fons es van realitzar unes quantes exposicions en el municipi.

L'Ajuntament de **Pallejà** és l'impulsor del projecte *TOTS*, subtítulat *Memòria, coneixement i patrimoni intangible*, amb l'objectiu de promoure una sèrie d'accions per treballar la memòria històrica dels vilatans a través d'imatges i testimonis.

Com es pot veure, en l'àmbit municipal hi ha interès per preservar la memòria històrica a través de projectes populars. És possible que en un futur, quan aquests projectes estiguin més consolidats, pugui existir una col·laboració entre municipis veïns, o entrin a formar part d'algun projecte com Memòria Digital de Catalunya (MDC). El MDC és un repositori cooperatiu amb col·leccions digitalitzades relacionades amb el patrimoni català. Un dels seus objectius és impulsar la digitalització del patrimoni català i fer visibles col·leccions que tenen un accés difícil i/o restringit així com la consulta i preservació.

A nivell més general, referent als projectes col·laboratius fotogràfics en els quals ha participat el CRDI, David Iglésias va explicar que van començar a treballar en projectes europeus a partir de 2012-2013, com és el cas d'**Europeana Photography**, biblioteca digital europea d'accés lliure amb una col·lecció de més de dos milions d'imatges. També col·laboren amb l'associació **Photoconsortium**, que vetlla per la conservació i promoció de la fotografia en l'àmbit europeu i és el canal de fotografia d'Europeana. Participen a **Family Photo Talks** que està centrat en la fotografia familiar europea dels anys 50, i forma part del projecte **European Kaleidoscope**.

D'altra banda també hi ha el **Preforma**, un projecte de preservació digital en el qual s'inclou un apartat de fotografia, una part de materials audiovisuals i una part de documentació textual. Va consistir en la creació d'un software de validació de formats, de formats anacrònics, pels documents textuais hi havia el PFG, per les fotografies el TIFF i pels materials audiovisuals el FFV1.

Actualment han iniciat un projecte d'un any i mig, **Europeana Sports**, per reforçar el canal d'esports d'Europeana, on aportaran material fotogràfic i audiovisual.

10. Conclusions

Malgrat que en l'actualitat no existeixen polítiques comunes pel que fa al tractament i preservació del patrimoni fotogràfic, cada centre ha evolucionat, però encara no hi ha una direcció clara establerta. Hi ha centres que han anat progressant en l'àmbit de la gestió dels fons d'imatges i han assolit un nivell important, amb professionals més ben preparats que fa uns anys. S'han millorat molts aspectes, però encara s'haurien de fer més actuacions en aquest sentit, com per exemple establir estàndards en l'àmbit estatal o crear una mancomunitat fotogràfica. Però encara hi ha molt camí per recórrer, ja que en el camp de la fotografia no hi ha una política concreta que estableixi les maneres d'actuar.

A Catalunya existeix una certa infraestructura, però falten unes directrius que ajudin a valorar el patrimoni i a gestionar-lo d'una manera més professional. Es va avançant, actualment existeix un pla nacional de la fotografia i això és molt positiu, però encara no ens situa en un primer nivell. Els pocs recursos econòmics que s'hi destinen és un dels problemes, ja que hi ha d'haver un pressupost sobre la conservació del patrimoni per evitar que es perdi.

És important valorar el nostre patrimoni fotogràfic des d'una consciència col·lectiva que permetrà recuperar-lo, conservar-lo i gaudir-lo. Les institucions promouen activitats en aquest sentit, no només pel que fa al patrimoni públic sinó també el patrimoni propi. Aquestes activitats són tallers, conferències, exposicions i altres iniciatives enfocades a l'adquisició de coneixements que ajudin a valorar el patrimoni. La Comissió Europea impulsa projectes on hi hagi participació ciutadana i existeixen projectes locals, com seria el cas de la Palma de Cervelló, que promouen la participació de la gent, fan que s'impliquin i li donin valor. D'aquesta manera permeten que hi hagi una interacció per part de la ciutadania, s'impliquin i en formin part.

Cal prendre consciència que el patrimoni documental és part de la nostra identitat com a comunitat i ajuda a explicar la societat del moment en un territori concret, les imatges són importants, ja que la informació visual és clau per explicar moltes coses on no arriba la paraula ni el text. En aquest sentit s'ha de promoure la difusió de les imatges, per tal que arribin a tothom. Actualment la principal via de difusió és Internet. Per exemple el CRDI a Girona té pràcticament tots els fons digitalitzats i publicats a la seva web, d'aquesta manera estan a l'abast de tothom i són accessibles a la ciutadania.

Avui dia, és molt fàcil captar fotografies i difondre-les a través d'Internet. Això fa que resulti més difícil fer un control d'aquests materials i, per tant, es presenta la necessitat d'establir pautes de gestió i els possibles usos que tindran les imatges en un futur per tal que la informació flueixi de manera àgil i eficaç. També és necessari establir criteris per decidir quins són els materials que s'han de conservar i quins no, i sobretot evitar els continguts repetits perquè en un futur podran generar problemes en la seva gestió a l'hora de proporcionar resultats a les cerques dels usuaris.

Un altre aspecte important en l'actualitat és la digitalització, tant en l'àmbit de la digitalització de les imatges analògiques com en el de la fotografia digital pròpiament dita. Tot indica que el suport digital anirà creixent fins a esdevenir el suport principal i, tenint en compte els milions d'imatges que es generen diàriament, serà necessari que existeixi una bona política global de conservació patrimonial que faci que tot el patrimoni fotogràfic no es perdi i arribi en les millors condicions a les futures generacions.

És molt important que les unitats d'informació promoguin activitats que permetin a la ciutadania valorar el patrimoni públic i també el propi de cada persona, ja que com més conscienciació hi hagi, més importància es donarà a la preservació de la memòria.

L'entrevista amb David Iglésias va aportar una visió general de la situació actual del patrimoni fotogràfic per la preservació de la memòria històrica i va permetre conèixer diversos aspectes tècnics que ajuden a entendre la importància del tractament i del valor de les fotografies.

Pel que fa al projecte Memòria Digital de la Palma, l'anàlisi detallat d'un projecte orientat a la preservació de la memòria històrica fotogràfica d'un municipi a partir de la recopilació de fotografies dels ciutadans, ha permès conèixer d'a prop els processos a seguir i els aspectes a tenir en compte en el moment de dur a terme un projecte d'aquestes característiques. També s'ha pogut valorar la importància de la presència de projectes que ajuden a conservar la memòria històrica, ja que aquests materials són testimoni d'èpoques passades que aporten informació dels seus orígens i tenen un valor únic i incalculable.

Amb aquest treball s'ha pogut comprovar l'existència de diferents actuacions que tenen per objectiu la preservació de la memòria històrica. Cada cop més, la nostra societat està conscienciada de la necessitat de fer-ho i això es comprova amb la seva participació en aquest tipus de iniciatives, com és el cas dels habitants de la Palma de Cervelló, el projecte Memòria Digital de la Palma que s'ha analitzat.

11. Bibliografia

Álvarez Martínez, P. (2018) *Protocol de treball pla d'ocupació La Palma de Cervelló 2018. Projecte: Memòria Digital de la Palma*. Àrea de Cultura, Educació i Esports. Diputació de Barcelona.

Baldomà Soto, M. (2016) "Consideracions envers el patrimoni fotogràfic en l'àmbit dels arxius". Diputació de Barcelona. Disponible a:
<https://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=e805e8ab-27f5-4976-8d77-b4ab713283e0&groupId=429042> [Consulta: 2 de gener 2021].

Bondía Román, F. (2006) "Los derechos sobre las fotografías y sus limitaciones" *Anuario de derecho civil*, vol. 59, núm. 3. Disponible a:
<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2246572>> [Consulta: 16 de desembre].

Campos Ramírez, J. (2009) "La difusión en los archivos: importante herramienta de proyección ante la sociedad" *Revista Códice*, vol. 5, núm 2. Disponible a:
<<http://eprints.rclis.org/20236/>> [Consulta: 29 desembre 2020].

Capmany, M.; Pascual, M. (2008) *La Palma, 10 anys. Història d'una independència*. Ajuntament de la Palma de Cervelló. D.L.: B-36395-08.

Capmany, M.; Pascual, M.; Roig, J. (2018) *Els secrets de la Palma*. Ajuntament de la Palma de Cervelló. ISBN: 978-84-949150-4-8.

Catalunya. Ley 10/2001, de 13 de julio, de Archivos y Documentos. Boletín Oficial del Estado, 28 de agosto de 2001, núm. 206. Disponible a:
<<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2001-16691&p=20150804&tn=2>> [Consulta: 15 desembre 2020].

Casanova García, R. A. "Cómo ha evolucionado la fotografía" *Ramoncasanova.com*. Última edició: 2020. Disponible a: <<https://ramoncasanova.com/ha-evolucionado-la-fotografia/>> [Consulta: 30 desembre 2020].

Espanya. Ley Orgánica 1/1982, 5 de mayo. Ley de Protección civil de derechos al honor, intimidad personal y propia imagen. Boletín Oficial del Estado, 14 de mayo de 1982, núm. 115. Disponible a: <<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1982-11196>> [Consulta: 15 de desembre 2020].

Espanya. Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril. Ley de Propiedad Intelectual. Boletín Oficial del Estado, 22 de abril de 1996, núm. 97. Disponible a: <<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1996-8930>> [Consulta: 15 desembre 2020].

Esteves, A. (1995) *Cervelló i la Palma. Guia del patrimoni històric-artístic*. Centre d'Estudis i Divulgació del Patrimoni. D.L.: 40.055-B.

Foix Navarro, L.; Alonso Fernández, J. (2014) "Los Servicios al usuario en los archivos fotográficos patrimoniales de Cataluña" *MEI*, II, vol. 5, núm. 9. Disponible a: <<https://www.iefc.cat/wp-content/uploads/files/metodos-informacion-laia-foix.pdf>> [Consulta: 18 gener 2021].

Fuentes de Cía, A. (2012) "La gestión de los archivos fotográficos en Aragón" *Artigrama*, núm 27. ISSN: 0213-1498. Disponible a: <<https://www.unizar.es/artigrama/pdf/27/2monografico/04.pdf>> [Consulta: 17 de desembre 2020].

García, J. (2019) "Creative Commons (CC)" Escuela Internacional de Profesionales y Empresas (EIPE). Disponible a: <<https://www.eipe.es/blog/6-tipos-de-licencias-creative-commons/>> [Consulta: 17 gener 2021].

García Cárcelos, M. (2014) "Herramientas de control del patrimonio fotográfico" *Facultat de Belles Arts de Sant Carles. Universitat Politècnica de València*. Disponible a: <<https://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/52695/GARCÍA%20-%20Herramientas%20de%20control%20del%20patrimonio%20fotográfico..pdf?sequence=1>> [Consulta: 17 desembre 2020].

Hernández Contreras, N.; Batista Delgado, A. N.; Delgado Varona, A. O. (2016) "Propuesta de un modelo de gestión para el patrimonio fotográfico en las universidades cubanas: una experiencia en la Universidad de Ciencias Médicas de La Habana". *Revista Cubana de Información en Ciencias de la Salud*, vol. 27, núm. 4. Disponible a: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6544151>> [Consulta: 18 gener 2021].

Ibáñez, R.; Villalón, R. M. (2018) "Las colecciones fotográficas de la biblioteca Tomás Navarro Tomás (CCHS-CSIC): perspectiva y estrategias para su difusión" *Biblioteca Tomás Navarro Tomás-Centro de Ciencias Humanas y Sociales-Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC)*. Disponible a: <<https://digital.csic.es/handle/10261/164976>> [Consulta: 29 desembre 2020].

"La Palma de Cervelló" *Instituto de Estadística de Cataluña (Idescat)* Última edició: 2021. Disponible a: <<https://www.idescat.cat/emex/?id=089058&lang=es>> [Consulta: 15 desembre 2020].

Iglésias Franch, D. (2004) "La gestión de la imagen digital" *Centre de Recerca i Difusió de la Imatge*, núm. 2. Disponible a: <https://www.upf.edu/hipertextnet/numero-2/imagen_digital.html> [Consulta: 20 desembre 2020].

INSPAI (2010) "Estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines." *Àrea de Cultura, Diputació de Girona*. 128 p. ISBN: 978-84-96747-72-2.

Lara López, E. L. (2005) "La fotografía como documento histórico-artístico y etnográfico: una epistemología" *Revista de Antropología Experimental*, núm. 5. ISSN: 1578-4282. Disponible a: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1382848>> [Consulta: 30 desembre 2020].

Lara López, E. L. (2014) "Historia de la fotografía en España. Un enfoque desde lo global hasta lo local" *Revista de Antropología Experimental*, núm 3. ISSN: 1578-4282. Disponible a: <<https://revistaselectronicas.ujaen.es/index.php/rae/article/view/2104>> [Consulta: 27 desembre 2020].

Lavédrine, B (2009) *Photographs of the Past: Process and Preservation*. The Getty Conservation Institute. Getty Publications. 334 p. ISBN: 978-0-89236-957-7.

Llurba Rigol, J. (1993) *Recull d'història de: Cervelló, La Palma, Vallirana*. Ajuntament de Cervelló. D.L.: B-33.255/93.

Marcos Recio, J. C.; Olivera Zaldúa, M.; Sánchez Vigil, J.M. (2019) "La conservación de todos los contenidos digitales no es necesaria: guardemos solo lo imprescindible de los medios" *Ibersid: revista de sistemas de información y documentación*, vol. 13, núm. 2. ISSN: 1888-0967. Disponible a: <<https://www.ibernid.eu/ojs/index.php/ibernid/article/view/4615>> [Consulta: 30 desembre 2020]

Maynés Tolosa, P. (2005) *Fotografía. La conservación de colecciones de fotografías*. Col·lecció: Museus Documentació. Generalitat de Catalunya. 47p. ISBN: 8439367562.

Máxima Uriarte, J. "Historia de la Fotografía". *Características.co*. Última edició: 17 de setembre de 2020. Disponible a: <<https://www.caracteristicas.co/historia-de-la-fotografia/>> [Consulta: 30 desembre 2020].

Mellén-Tomás, A. (2017) "El patrimonio fotográfico y las redes internacionales de Patrimonio Cultural. El caso Photoconsortium, Europea y el Archivo Fotográfico Jalón Ángel" *Congreso Internacional sobre Fotografía. Nuevas propuestas en investigación y docencia de la fotografía*. Universitat Politècnica de València, Disponible a: <<https://riunet.upv.es/handle/10251/114836>> [Consulta: 28 desembre 2020].

Raydán, C (2013). "Origen y expansión mundial de la fotografía" *Perspectivas. Revista de historia, geografía, arte y cultura*, núm. 1. ISSN: 2343-6271. Disponible a: <<http://biblioteca.clacso.edu.ar/Venezuela/ceshc-unermb/20170218095833/RPS71.pdf>> [Consulta: 27 desembre 2020].

Robledano Arillo, J. (2014) "Modelos de calidad en la digitalización de patrimonio fotográfico" *Del Artefacto Mágico al Píxel. Estudios de Fotografía. XXIII jornadas FADOC. I Congreso Internacional de Documentación Fotográfica*. Disponible a: <https://documentacion.ucm.es/data/cont/docs/15-2014-07-24-Del%20artefacto%20mágico%20al%20pixel_standard.pdf> [Consulta: 21 desembre 2020].

Ros Aguilera, D. (2013) "Aspectos legales de la fotografía" *LEFEBVRE*. Disponible a: <<https://elderecho.com/aspectos-legales-de-la-fotografia>> [Consulta: 15 desembre 2020].

Rosenblum, N. (2020) "History of Photography" *Britannica*. Disponible a: <<https://www.britannica.com/technology/photography>> [Consulta: 27 desembre 2020].

Salvador Benítez, A. (2005) "Los archivos y el patrimonio fotográfico: Estrategias de gestión y difusión cultural" *Terceras Jornadas: I. Imagen, documentación y tecnología*. Disponible a: <https://e-archivo.uc3m.es/bitstream/handle/10016/8993/archivos_salvador_IDT_2005.pdf> [Consulta: 20 desembre 2020].

Salvador Benítez, A (2015) *Patrimonio fotográfico. De la visibilidad a la gestión*. Trea. 247 p. ISBN: 978-84-9704-855-2.

Sánchez Vigil, J. M. (2002) "Centros de documentación fotográfica estado de la cuestión" *Imagen y documentación. Universidad Complutense de Madrid. Espasa Calpe*. Disponible a: <<https://e-archivo.uc3m.es/handle/10016/8927>> [Consulta: 18 gener 2021].

“Sobre las licencias” (2017) *Creative Commons*. Disponible a:
<<https://creativecommons.org/licenses/?lang=es>> [Consulta: 17 gener 2021].

Solé Gabarra, M. T. (1996) “L’avaluació de les fotografies” *Imatge i Recerca: Jornades Antoni Varés*. Disponible a:
<https://www.girona.cat/sgdap/cat/jornades_actes_fitxa?acta=481&pag=13&ordre=titol&cerca=-ALL-&descriptors=0> [Consulta: 15 desembre 2020].

Annexes

Annex 1. Transcripció entrevista a Esther Ximénez (E) i a Patricia Álvarez (P).

Com va sorgir la idea de dur a terme aquest projecte?

-E: L'any 2014 vaig començar a tenir aquesta idea de començar a fer-ho perquè aquí a la Palma les condicions de l'Ajuntament dels espais que tenim no permetien, o no permeten encara, tenir un arxiu d'imatges analògic. En aquell moment vaig veure que era molt difícil d'aconseguir i vaig pensar que era possible fer un arxiu digital amb la peculiaritat que fos només digital, és a dir, arxius que s'hagin digitalitzat n'hi ha força i a més han proliferat en els últims anys i lògicament els arxius que són analògics es van digitalitzant, però en aquest cas és una mica diferent perquè no teníem res, i al no tenir res, vam dir: fem un arxiu digital.

Llavors vaig fer un projecte on em vaig basar en un curs que vaig fer. Vaig fer un curs de la Diputació que parlaven d'aquest tema quan va sortir, el tema m'interessava molt. Aquí vaig treure moltíssima informació i arran d'aquest curs vaig poder fer el projecte que llavors ja tenia més cos. El projecte té totes les fases que s'han de fer, des de la recollida de material, perquè en aquest cas es compta amb la participació ciutadana, la gent és la que aporta el gènere, diguéssim. Després la digitalització pròpiament dita, la part més tècnica de digitalitzar-ho, després la descripció de les fotografies, tenir present com preservar, és a dir, quins formats i de quina manera es té l'arxiu guardat, i després la difusió. O sigui que totes les fases estaven recollides, és cert que ara ha quedat una mica obsolet perquè això es va escriure el 2014. Vaig presentar-ho a l'Ajuntament, va tenir bona acollida, però no va fructificar perquè calia personal, en aquell moment calia comprar un escàner que complís els requisits que es demanaven i no es va fer fins més endavant, que va ser el 2018. Va trigar quatre anys a poder-lo començar. Per tant el projecte es va iniciar el 2018.

Quina és la durada prevista?

-E: No hi ha una durada prevista, perquè en principi és un projecte que no s'acaba. La idea és que la gent cedeixi els seus fons de casa, ens els porten en cessió (es fa un document de cessió) i després nosaltres els retornem, no ens quedem amb aquests documents, només ens quedem amb els arxius i amb els drets que signen, que cedeixen. I mentre hi hagi famílies que continuïn aportant material, el projecte no s'acaba. Sí que comptàvem amb un parell d'anys que és més o menys el que ha sigut ara, que potser haurien sigut 3 o 4. Jo penso que 4 anys, però ara s'ha estancat tot, però penso que sí que hi havia previst un temps inicial que jo desconeixia perquè és la fase inicial, perquè la gent els fons principals de la Palma ja els sabem, o sigui si ets de la Palma saps que hi ha unes quantes famílies que tenen fons i, clar, això se sap i llavors si les persegueixes una mica saps que aquestes entraran de seguida i per tant esperàvem una allau important de fotografies i que després segurament seria molt més esporàdic. Però com que no hi havia aquest arxiu analògic no sabíem si una família tenia 1.000 fotos o 2.000, això no ho sabíem i per tant no podíem preveure gaire la durada inicial. Ara sí que penso que 3 o 4 anys de l'inici sí que es necessitaven.

-P: El 2014 aquí a la Palma no existia un arxiu municipal, però el 2017 l'Ajuntament signa un contracte amb la Diputació de Barcelona i es crea un espai d'arxiu municipal, un dipòsit (armaris compactes) i es fa una organització. El 2018 l'Ajuntament signa un

conveni amb Diputació perquè tingui el servei d'un arxiu itinerant, llavors és quan comencem a treballar arxiu i biblioteca. Tot i que el projecte és 100% digital, també es va dir que fruit de tota aquesta crida, hi ha hagut donants que hem detectat que potser ara no, però a la llarga és possible que aquesta documentació, els originals fotogràfics, no sàpiguen què fer i se'ls hi ha donat l'oportunitat que en el moment que ells vulguin, perquè estem parlant de propietat privada, l'arxiu té espai per poder conservar les fotos. Tenim la humitat més o menys controlada que era un problema molt greu que teníem al principi i ara està controlada i la temperatura segueix les fluctuacions de temperatura exterior. L'arxiu físic existeix i està a l'Ajuntament. De fotografia encara no hem rebut cap donació, però sí que s'ha obert la possibilitat que si algú està interessat pot portar els originals.

Com vau començar la realització del projecte? Per on?

-P: Ens vam ajuntar ella i jo i llavors vam fer pressió per dues bandes.

-E: A veure, ens vam entusiasmar molt perquè vam veure que era molt possible, l'únic que també ens faltava era personal, necessitàvem una persona perquè això és una cosa que requereix molta dedicació.

-P: Jo vinc un cop al mes i tinc fronts oberts de la part de documentació administrativa on hi ha molta feina. Per un projecte d'aquest tipus necessites una persona que estigui al 100% de la jornada.

-E: Llavors vam aconseguir un pla d'ocupació de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que va oferir la possibilitat de contractar algú i vam apostar fer agafar un tècnic d'arxiu, però el que va entrar no tenia formació d'arxiu. El que passa que vam tenir la sort que va ser una persona que va captar força bé el projecte, perquè és una feina que tècnicament es necessita una disciplina, tenir molt clar com es fa i aquest noi ho va fer bé. I és el que ho va engegar en l'àmbit tècnic, o sigui el que va fer la funció purament arxivística va ser aquest noi i fins ara a la pandèmia que se li va acabar el contracte i ara ens hem quedat sense aquesta peça del projecte.

-P: Nosaltres li vam donar un document amb les normes que havia de seguir, com havia d'escanejar els documents, com s'havien d'anomenar, com havia d'estructurar els fons, quines metadades havia de fer servir per descriure els objectes. Ell a partir d'aquest document va anar treballant.

-E: Ell era el que executava el projecte. Per executar aquesta part tècnica necessitava a la Patrícia que li anés donant les directrius de com s'havia de fer correctament.

-P: Jo a l'arxiu tinc un programa que és el Jam, és una base de dades en format Access una mica desenvolupada, però que per fer fotografia queda una mica curt. Llavors vam anar pensant amb quina eina podíem treballar i que no tingués cost perquè a l'Ajuntament ja li suposava un cost afegit al fet de tenir una persona contractada, llavors havíem de buscar recursos gratuïts.

En el seu moment l'Esther es va estar mirant el Xnview. Aquest programa permet fer descripcions contra les mateixes imatges, que les metadades quedin incloses dins del mateix objecte digital i a més a més es descriu amb estàndard de metadades internacionals que després permet que si es vol fer una migració a una altra plataforma, poder-ho fer. Vam treballar amb algunes metadades IPTC, que són metadades de descripció i que estan pensades per la part de premsa pel moviment d'imatges de premsa, però en molts aspectes cobreix els requisits mínims pel que fa a la descripció

d'arxiu i moltes són molt equivalents Dublin Core. Amb el Xnview teníem coberta la part de la descripció, però ens quedava coixa la part de difusió del projecte, llavors Diputació ofereix un programa que és l'Imagina, que és un projecte que té la Xarxa d'Arxius Municipals de la Diputació de Barcelona per oferir els arxius de la xarxa. Però amb aquest programa hi ha hagut molts problemes, és molt complicat d'utilitzar i no s'ha quedat és enllà d'una prova pilot. Nosaltres vam aconseguir entrar i penjar un centenar d'imatges, més o menys, però s'ha quedat aquí penjat. A veure si de cara a l'any que ve Diputació aposta per un altre programa, si tenim la sort que és així, automàticament les que tenim penjades ja es migraran i es podrà donar molta difusió de la feina que s'ha fet, perquè el que es veu per Internet és una part molt petita de tot el projecte.

-E: Quan es va fer el projecte, a la part de digitalització que ja és al final quan retornes tot el que s'ha recopilat a la ciutadania, s'havia pensat de formar part d'un altre repositori com la Memòria Digital de Catalunya, d'aquí ve el nom del projecte de la Palma, el que passa que des del 2014 al 2018 quan van començar s'havia quedat molt encallat, es veu que l'any 2014 estaven en un moment que semblava que tindria molt de futur i després al 2018 quan ho vam mirar, la informació estava molt morta, era com un projecte que s'estava desinflant; i no només això sinó que demanaven als ajuntaments que volguessin col·laborar una mena de contracte i pagar una quota anual, però com que requeria un cost i nosaltres partíem del mínim cost possible, ho vam descartar; és un arxiu poc atractiu, té documents fotogràfics, però també té molta documentació de textos administratius, entre d'altres. En canvi l'Imagina, encara que tingui alguns problemes, és més atractiu.

-P: A més per nosaltres era gratuït, perquè en ser jo personal de la Diputació i que l'arxiu formés part de la Xarxa d'Arxius Municipals, teníem accés gratuït.

-E: En aquests moments, si algú vol consultar el fons, és aquí on ho trobarà. És molt fàcil perquè es veuen els diferents fons familiars i particulars, és molt bonic per passar-hi una estona.

-P: Si et fixes, està organitzat per fons. El Ferran, el noi que va executar el projecte, va continuar fent més fons, vull dir que no es veu reflectit la quantitat total de fons que s'han rebut. I ens ha quedat una mica desfasat.

-E: Sí, està desfasat. Mentre la Diputació no proposi una altra plataforma on es pugui veure, tant de bo que podem anar posant aquí de tant en tant, depèn del que es pugui. I també la difusió que fem és a través d'Instagram, si hi hagués una persona que s'encarregués, la idea era anar penjant una foto a la setmana, marcar-nos una periodicitat que estigués bé. Però com que aquesta persona no hi és, ho faig jo i ho faig quan puc. La veritat és que té molt èxit perquè l'Instagram arriba molt a la butxaca de la gent, no han d'anar a cap portal a mirar, els hi arriba; i la veritat és que agrada, tothom em diu que està molt bé.

A través de Facebook de rebot també, que també va bé perquè és un públic menys jove que sovint són els que més valoren, en aquests moments, aquest tipus de fons, la gent de mitjana edat cap a dalt. I aquesta és l'única difusió que estem fent ara de moment.

Només és digital?

-P: Ella tenia idees.

-E: D'idees n'hi ha, sempre hem pensat a fer coses. Des de coses més clàssiques, com per exemple fer un llibret sobre la història de la Palma amb imatges, o pensar en un

tema concret, com per exemple el Dia de la Dona, recopilar fotos de dones de la Palma i que surtin des de les més antigues fins ara més recents.

D'idees n'hi ha moltes, és un fons que no te l'acabes per poder fer coses xules que entren moltíssim per la vista. El que passa és que això no s'ha fet encara.

Sí que hi havia un projecte que va estar a punt de poder-se fer, inclús teníem una línia de subvenció que havíem demanat que ens la van denegar. Teníem la intenció de crear uns panells grans amb fotografies distribuïts pel municipi, on es veu l'abans i el després. Per exemple, a la plaça Cervantes, el que estàs veient en una fotografia del 1940, per exemple; llavors es veu la diferència des del carrer. Això és un projecte que s'estava fent, ja teníem el redactat un esbós de projecte, però just abans de la pandèmia va quedar penjat, i també amb el fet de no tenir subvenció no s'hagués pogut fer. Quan torni a sortir la subvenció ho tornaré a presentar.

-P: Jo crec que ara el que tenim és una superbase. Hem contat que s'han digitalitzat 6.780 fotos aproximadament, llavors amb aquest gruix es poden fer moltes coses, i no cal que sigui d'aquí a un any o així, això ho podem explotar de per vida. Vull dir que a partir d'aquí podem fer moltes coses.

-E: Tot i que sabem que falten fons per incorporar, és a dir, hi ha una llista de persones. Per presentar el projecte al poble, un dia vam fer una presentació, es va convocar de manera general com un acte de l'Ajuntament, i a part també es van enviar cartes personalitzades a persones concretes que sabíem que era molt fàcil que tinguessin fons. La presentació es va fer aquí a la biblioteca, va ser molt interessant, perquè la veritat és que va captivar bastant a la gent. Quan va acabar aquesta reunió vam dir que si volien apuntar-se ja en una llista amb nom i contacte, ja podíem començar. I va ser a través d'aquesta primera reunió que ja vam tenir una llista amb gent per trucar i anar a casa seva.

Un cop vam tenir aquesta llista, que el primer dia ja va ser prou àmplia, va venir gent que també es va anar apuntant; llavors sí que hi va haver una mica de criteri, com que ja teníem al Ferran, em va interessar començar pels fons importants, que fossin difícils i com més antics millor. Perquè si són coses més modernes, potser són més recuperables, més fàcils; però les coses que tenen més perill de dispersió, per exemple si és una persona gran i falta després el fons es dispersa amb els fills. Llavors s'ha d'anar pensant que les persones més grans les posem davant i els fons que tinguin i semblin més importants.

Vam començar des del principi amb la Rosa de cal forner i d'aquí moltes fotos.

-P: És la que més n'ha aportat, 1.955. Vam anar a fer la visita a la casa els tres i té moltes coses, aquestes fotos són una petita part del que té. De tot el que hi ha, d'interès històric no és tot, perquè hi ha molta fotografia de viatges que no són d'interès comunitari, però hi havia molta cosa.

-E: Ho tenia prou endreçat, en el sentit que els àlbums que havia fet el seu marit estaven numerats. El Ferran hi va anar diverses vegades a casa seva, o sigui va fer una feina molt de camp, diguéssim. Llavors un cop allà anava seleccionant àlbums, quan veia àlbums que sí que eren interessants se'ls enduia cap aquí, hi havia aquesta confiança que ell s'enduia àlbums i després els tornava. I de l'àlbum a vegades no tot s'escanejava, però és una feina molt de "formigueta".

Després, un cop digitalitzat tot el que es considera d'aquell fons interessant, aquella persona, en aquest cas la Rosa, venia aquí moltes vegades en horaris concrets per fer descripció. Això va ser molt divertit.

La Rosa deia: "Hi ha moltes coses que no recordo". I avisava una amiga seva del carrer i venien les dues i on no arribava una, arribava l'altra. Pensa que eren fotografies que són les típiques classes escolars dels anys 40.

I van ser capaces entre una i l'altra d'identificar-les. El Ferran va fer el típic croquis per anar apuntant qui era cadascú. Això està molt bé quan es fa la descripció, que és molt completa de cada fotografia.

Al final penses: l'objectiu d'aquest projecte, no és només un, són varis.

Per una banda, el destinatari d'aquest tipus d'arxiu, hi ha una part que és innegable que és per història col·lectiva i inclús per facilitar la investigació a les persones que vulguin treballar la història col·lectiva, hi ha aquesta part que és purament documental.

També hi ha una part institucional, perquè la institució pugui utilitzar tot això per les nostres pròpies activitats.

-P: Pensa que aquí en el cas de l'Arxiu de la Palma de Cervelló la documentació que jo tinc allà no són de fons fotogràfics, sinó de paper i lletra, diguéssim. És molt recent perquè la Palma és un municipi que va néixer el 1998, per tant documentació històrica no hi ha res. I veus això i és molt xulo perquè hi ha fotografies dels anys 40 i 50 que documentalment no tinc ni llibres ni res, en canvi un altre municipi en aquesta època hi ha més documentació. Des del punt de vista de l'arxiu és molt interessant haver aconseguit documentació de principis de segle o dels anys 40 o 50.

-E: Després hi ha una altra part de l'objectiu que és la ciutadania, les famílies, la gent que es pugui donar tot aquest material que els ajudi a establir un sentiment de pertinença del poble, i aquí en les descripcions es veia molt, perquè clar tu dius "Què importa com es digui aquesta nena?" però per la gent del poble sí que té interès. Aquest tipus d'informació per un investigador no serà important, en aquella fotografia veurà altres coses; però fer aquesta descripció més casolana serveix per tocar un altre tipus de sensibilitat que és per la gent del poble bàsicament, que ens interessa saber si és l'àvia d'una persona, etc.

-P: I és la manera d'arribar, a vegades els arxius són llocs com supersecrets, i tenir aquest tipus d'informació i poder anar fent divulgació és una manera d'obrir l'arxiu. És de tots, al final, l'interès de conservar tot això no és per l'arxiver ni per la bibliotecària, és perquè al dia de demà a la Palma s'hagi conservat alguna cosa de documentació.

-E: Aquest objectiu s'està aconseguint, jo aquí vaig veure com s'implicaven les persones que han donat fons, que són 22. 22 famílies que s'han ofert per fer això i no ha sigut només donar les fotos i prou, sinó que ha sigut venir, portar les fotos, al cap de dos dies portar-ne unes quantes més que pensaven que podia ser interessant per l'arxiu; tornar a venir, seure aquí i estar-se diverses hores per anar dient de cada fotografia què és el que recorda i ha sigut molt xulo perquè aquestes persones s'han involucrat.

Més endavant també vam fer una sessió que va ser amb fotografies de les quals ja s'havien descrit i que hi havia buits, per exemple faltaven noms que no sabien qui eren o fotografies d'aquest tipus on hi havia incògnites, les vam anar passant aquí, va venir gent del poble, la majoria gent gran. En el fons ells mateixos van crear el fons, la descripció d'aquestes imatges i penso que és un objectiu que es compleix.

Sí que és veritat que el gènere és tan xulo que funciona, però és fàcil que funcioni.

-P: Perquè en general la fotografia és un material molt atractiu i arriba a la gent gran perquè els hi parla de la seva època, però també arriba als més joves perquè sempre ens fa gràcia.

És un material fàcil, si t'ho montes mínimament bé és fàcil arribar a qualsevol persona del carrer, és atractiu. És més atractiu això que no un llibre d'actes del ple, per exemple.

Un cop s'havien digitalitzat les fotografies, es tornaven digitalitzades o només els materials físics?

-E: Només els físics, de fet el fons qualsevol el pot demanar. Però és una bona idea, no es va fer però s'hauria pogut fer.

-P: Sí, com a deferència a les persones que han col·laborat.

-E: Però qualsevol persona ho pot demanar. La idea era aquesta, és un fons obert i després qualsevol persona pot demanar de consultar el fons i buscar. Amb uns drets.

-P: Aquí la idea és una mica passar pel circuit habitual d'un arxiu, que és que la gent ho demani i després se li dóna accés. Clar, tot el que està obert a internet ho pot consultar qualsevol, les 100 imatges que tenim penjades a Imagina ho pot consultar qualsevol.

-E: Però al baixar-les són de mala qualitat.

-P: Això s'hauria de rectificar, però bé, ara el programa té una opció que permet descarregar-les però en descarregar-les és una miniatura que no serveix de res. El programa no acaba de funcionar 100% bé, però la idea seria que sí que et poguessis baixar un JPG de baixa resolució, però que en pantalla et donés una bona imatge. A més la plataforma té un apartat reservat de dret, és a dir, si ho fas servir per temes privats o per temes d'estudi, pots utilitzar aquesta imatge; si vols fer un ús comercial, posa't en contacte amb l'arxiu o la biblioteca de la Palma.

Perquè en principi nosaltres vam fer això, que hem saltat el tema dels drets, quan un donant ens portava les fotos i teníem més o menys clar el que ens portava, se'ls feia signar. Primer es va fer un acord de ple on l'Ajuntament acceptava tot el que vingués d'aquest projecte, perquè normalment quan hi ha una donació és: ve una institució, diu: "et vull donar això", llavors hi ha un acord de ple o de junta de Govern, que diu "d'acord, l'Ajuntament ho accepta".

I aquí per no haver-ho de fer les 23 vegades, es va fer un acord de ple dient: En genèric, tot el que entrés dintre d'aquest projecte de Memòria Digital de la Palma, l'Ajuntament per defecte ja ho acceptava.

Llavors fent referència a aquest acord de ple es feia signar a cada donant un document de cessió de drets, podríem dir de drets d'explotació. Se'ls feia signar un document que és un document molt genèric i que potser a vegades t'hauries de parar a pensar si és 100% vàlid en el sentit que molta gent que ens ha portat fotos, ells tenen les fotos, però no són els autors de les fotografies, per tant, una persona que no és autora d'aquella fotografia no té drets sobre aquella fotografia només per tenir-la. I a més a més, després moltes fotografies són meres fotografies, no són fotografies d'autor, per tant, la duració dels drets és molt poc, són 25 des que es va fer la fotografia. Per tant, si considerem que la majoria de fotos són meres fotografies, ja estan lliures de drets.

-E: És la manera de salvar una mica qualsevol cosa que pogués passar, però vaja, és molt remota la idea que pogués haver-hi una demanda de cap mena.

-P: Ens vam cobrir les esquenes i vam fer un document molt genèric i ho vam intentar fer el màxim de bé possible.

-E: La gent no ha tingut cap inconvenient de cedir els drets, la gent el que vol és que la gent ho miri i que facin el que vulguin. És diferent un paisatge de la Palma o un carrer, que si portes la foto dels avis quan es van casar, i que algú la vulgui utilitzar per fer un ús comercial.

-P: I depèn de com ens podrien arribar les queixes perquè, suposo que ningú vindrà a buscar aquestes imatges, per exemple la Coca Cola, llavors aquí sí que s'ha d'anar amb més cura. Però tot el que sigui per ús personal o per fer recerca, no hi ha problema.

Aquesta cessió de drets us permetia a vosaltres fer difusió dels documents que us havien donat, oi?

-E: Sí, exacte. Sense cap problema. Nosaltres sí que podem fer difusió de tot el que tenim i fer-ne ús. I a l'Ajuntament fer-ne ús també de tot. I també vigilar qui agafi les fotos d'aquest arxiu, quin ús farà.

-P: Sí, advertir una mica a l'usuari en potència de quin ús pot fer, perquè hi ha uns límits.

En el cas que us demanéssim per fer ús comercial, vosaltres us posaríeu en contacte amb la persona?

-P: Fer respectar els drets morals dels donants especialment els de reconèixer l'autoria, això vol dir que sempre hem de procurar que si tenim l'autor identificat, que la gent que faci ús d'aquesta imatge sempre citi a l'autor, el seu nom. En principi es parla de qualsevol ús, per tant, el que es va signar aquí diu "Actes que es cedeixen sense exigir contraprestació drets d'explotació en els termes i en la base indicats al pacte part" Per tant tindriem tots els drets d'explotació, o sigui que si l'Ajuntament volgués podria fer ús comercial de les imatges.

-E: En el cas que vingués algú i demanés una d'aquestes fotografies que la volgués per fer un ús comercial, és posar-ho en coneixement de la família si té cap inconvenient i llavors si diuen que sí, doncs no permetre-ho. Al final tot això dels drets has d'utilitzar tant el sentit comú, perquè és molt complex.

-P: Entra dins del món de la subjectivitat, moltes fotos són meres fotografies, per tant, de seguida perden els drets d'explotació o sigui es podria fer lliure ús, però clar, depèn del tipus de persona, per exemple estic pensant en el senyor Pi, és el segon gran donant del projecte. És una persona que fa fotografies, que fa vídeos, vés tu a dir-li que ell no és autor, que el què té són meres fotografies.
A vegades s'ha de distingir entre què és una fotografia i una mera fotografia.

-E: Quin valor artístic té aquella fotografia, quin valor. Si estàs a la Festa Major i fas una foto així general, allò és una mera fotografia. És complicat.

-P: O a vegades que tu mateix com a autor, diguéssim, per tu és una superfoto. És un tema delicat.

-P: De moment nosaltres ho hem cobert així i mai hem tingut cap problema. A l'hora de triar-les sí que hi ha una sèrie de criteris que aquí també és molt subjectiu, però la idea

és que una mica siguin fotografies antigues, les que són fotografies antigues, gairebé totes, pot ser que alguna no perquè sigui de molt mala qualitat o el que hi hagi no interessa. Però gairebé totes interessen, perquè ja sigui el moble que surt al darrere que té un estil determinat o el paisatge o com van vestides les persones. Vull dir que és molt difícil que una fotografia antiga no interessi per una cosa, però a mesura que passa el temps no totes les fotografies interessin tant i per tant s'ha de tenir una mica de criteri que també és molt subjectiu que sigui d'interès comú, per els vessants diferents: per un investigador i per la gent del poble. Aquest és el criteri que se segueix.

-P: A més a mesura que et vas apropant cronològicament cap aquí, la facilitat d'anar fent fotos ha anat creixent, als anys 40-50 s'ho pensaven molt abans de fer un clic a la foto. Als anys 70 s, 80 s, 90 s, ja era molt més fàcil fer fotos i amb la digital encara més. Llavors clar, com més propera és la cronologia, més tria hem de fer, perquè d'una encaixada de mans d'un mateix acte, amb una en tenim prou i potser n'hi ha 3 o 4, i només en digitalitzem una.

-E: Això són criteris d'aquells que la persona que fa la tria ha de tenir els criteris clars perquè sinó no acabaríem mai, tota la part moderna de l'arxiu seria immensa.

És a dir, que el principal criteri seria aquest, el de la proximitat cronològica?

-P: O sigui, d'un mateix acte no cal tenir mil fotos, una que sigui prou representativa. El que deia ella, les més antigues t'ho pensaves més d'una vegada abans de fer clic a les fotos.

-E: I a part, també han perviscut menys, hi havia menys fotos. La gent s'ho pensava més, per tant normalment eren actes molt concrets, o sigui les fotos familiars no són normals, són super ben posades, sobretot les que tenim de principi de segle perquè tenim unes que són del 1900 i poc. I a part, ha perdurat menys perquè els fons s'han anat dispersant sense saber les fotos on han anat a parar. Llavors clar quan ens arriba una d'aquestes antigues, té més valor, dels anys 70s menys. En el fons hi ha fotos dels anys 90 perquè són inauguracions, per exemple, del poliesportiu (1995), l'aula d'autoformació (2000). Perquè considerem que són actes, i ara actualment és molt difícil. Com més n'hi ha, més difícil és fer aquest tipus de tries.

-P: I el fet que tinguis més no vol dir que tinguis millor informació, vull dir, a vegades és millor fer una bona tria. A mi em passa, quan em veig sobreposada de tantes fotografies, dic amb una o dues ja en tindria prou.

I teniu un límit?

-E: No. A l'arxiu cada fotografia en un principi es guarda en format TIFF, el format TIFF és més pesat.

-P: És el format de preservació, vam decidir tenir-ho tot en format TIFF i amb el productes que volem fer servir de divulgació es fan transformacions a JPG.

-E: El TIFF és molt pesat, per exemple si vull penjar una foto al Facebook o al Instagram, primer selecciono la imatge, la passo a JPG i després l'envio a les xarxes perquè sinó seria impossible.

-P: No comprimeix la imatge, és un format no comprimit. El JPG et dona bona resolució en pantalla. Però si volguéssim fer una pancarta enorme, TIFF, ens donaria problemes

perquè està molt comprimida i de seguida es veuria pixelada. En canvi el JPG, al no ser un format comprimit, es veurà millor.

-E: Podries fer un mural d'una fotografia i quedaria amb bona qualitat.

-P: De fet, en principi vam fer amb TIFF no comprimit i la resolució de sortida dels documents, amb l'escàner van decidir que ens donés una bona resolució per fer una ampliació fins a DIN-A3. Si fèiem per fer tan gran la imatge, el pes de les imatges era tan gran, que amb el disc dur que teníem no podíem. Havíem d'equilibrar i saber quins usos al final se li donarien, sí que podem fer un mural i segurament altres coses, però la qualitat no seria la mateixa. En canvi tenir un bon DIN-A3, si fem alguna edició d'algun llibre, que ho puguem editar i que a doble pàgina la imatge es vegi bé.

-E: Llavors per preservar tots aquests arxius es necessita espai digital, sí que vam haver de comprar un disc dur especial i tots els documents estan en aquest disc dur. S'ha de comprar un altre per tenir una altra còpia.

Ara de moment ho tenim en un ordinador i en aquest disc dur, i ara la idea és adquirir-ne un altre per tenir una altra còpia, un duplicat de tot això i tenir-ho fora d'aquí, a l'Ajuntament, per si aquí passa algo es perd.

Això és una cosa que tenim prevista fer i d'aquesta manera estarà més preservat. Llavors no tenim cap límit, mentre tinguem disc durs per poder emmagatzemar, no ens marquem límits.

Per això ens hem trobat amb fons molt amplis com el de la Rosa de Cal Fomer o del senyor Pi, que vam pensar que era molt però vam seguir. Després també hi ha fons que no són així, que són de 10 fotos i n'hi ha algunes molt bones. Acceptem tota mena de fons, encara que sigui només una, sempre acaben sortint altres més però millor portar-la perquè pot ser una bona foto.

I en físic, allò que m'ha comentat de l'Arxiu Municipal de la Palma de Cervelló que està a l'Ajuntament, tampoc hi ha límit no?

-P: No és un dipòsit molt gran, en principi està pensat per la documentació administrativa, encara queda molt espai per omplir. I la documentació administrativa, a partir d'aquest any ells ja estan treballant teòricament 100% digital, per tant, l'arxiu en paper s'està frenant i tinc espai per acollir altres fons. Ara, depèn de quin tipus de fons arribin, tipus el senyor Pi, és molt voluminós, hi cabria però em menjaria espai. De moment ara sí que estan les portes obertes, diguéssim.

-E: És difícil, hi ha algun cas que les famílies prefereixen donar aquest material a l'Ajuntament però en general no ens ho demanen perquè la gent vol quedar-se aquestes fotos.

-P: Sí que és veritat que a partir de tot aquest tema, per exemple, la comunitat de regants va cedir tota la part d'imatge digital d'ells. Això no va ser un escaneig sinó que es va fer una còpia de totes les seves imatges i fruit d'això, ells tenien un llibre d'actes antic de la pròpia comunitat i ens ho han cedit a l'Ajuntament. Per tant, sí que ha estat una mica un "revolsiu" per començar a obrir les portes de l'arxiu i que la gent sigui conscient que si volen poden fer donació a l'Ajuntament.

Quina és la foto més antiga?

-E: Deu ser a finals del segle XIX sobre el 1800 llarg i que és un circa, però ara aquí no ho tinc.

I respecte a la cronologia teniu un límit, per exemple fins al 1990?

-E: Sí que tenim aquest criteri així una mica eteri que primer tot el que és antic. La idea és també tenir les fotografies del 1 d'octubre del 2017, considerem que són fotografies que ja són història i en canvi fa 3 anys.

Per tant, si ara la gent ens vol donar fotografies del 2017 d'aquest dia, benvingudes siguin perquè estem fent història ara, igual que segurament fotos amb tots amb mascareta ja hauria de tenir-les, perquè ja estem fent història.

Per exemple, la Festa Major de cada any també seria considerada història?

-E: Nosaltres tenim coses de Festa Major però són del tipus de donacions, és a dir, anys 80s.

-P: Jo, per exemple, tinc del fons municipal, això queda fora del projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló, però a l'arxiu municipal hi ha fotografies des de l'any 1998 fins que es comencen a fer fotos digitals, al 2000 i poc. Estan a mig processar però clar, de cada any tinc Festa Major, els Reis... però és la fotografia que es feia des de l'Ajuntament, els serveis tècnics que normalment fan fotos. Aquesta part la tenim coberta.

-E: Però tot la part més moderna de la Festa Major, aquestes fotos existeixen perquè el Jordi Roig les té i que són de l'Ajuntament però no estan incorporades a la Memòria Digital.

-P: Això és tema meu, perquè aquesta part tècnica és la continuació de la part analògica que tinc allà, però encara no ens hi hem posat, a veure com ho organitzem.

-E: Sí que és veritat, que aquesta pregunta és oportuna, perquè clar arribarà un moment que sí que haurem de dir: "I quan comença i quan acaba la Memòria Digital".

-P: En principi l'objectiu principal era atacar a la fotografia més antiga, això ho teníem bastant clar perquè aquí hi havia aquest buit i a mida que han anat sorgint s'han anat acceptat, perquè la Comunitat de Regants és bastant recent.

Ja que la gent té interès, dir que no sap greu, tot i que sempre s'ha de posar un filtre. El que teníem molt clar amb el projecte, crec jo, era el tema de la delimitació espai de les fotos, o sigui estem a la Palma de Cervelló, i ens interessa la fotografia de la Palma de Cervelló. Sí que s'ha digitalitzat alguna fotografia de fora però no és l'objectiu.

-E: Això és per exemple si hi ha algun personatge del poble una mica reconegut entre nosaltres que va fer un viatge a algun lloc, alguna foto així tenim. Però és el que diu la Patrícia, creiem que no té un interès per al poble però fa gràcia. O que un grupet de la Palma als anys 50 se'n van anar a París i hi ha una foto.

-P: Però en general, digitalitzar tota la comarca no, perquè tampoc és la funció d'aquí, per això hi ha arxius comarcals que poden fer projectes d'abast comarcals. Nosaltres estem a la Palma i l'abast del nostre projecte és la Palma de Cervelló.

El programa que vau utilitzar per crear l'arxiu digital, quin és?

-P: Es diu Xnview, és gratuït i es pot descarregar d'internet. D'aparença no és gaire agradable la interfície, però permet fer moltes cosetes. El fet que ens permetés incloure les metadades en els fitxers digitals.

-E: Nosaltres tenim aquest programa però la idea és abocar-ho en un altre lloc.

-P: Per exemple, la migració a Imagina, que Imagina té molts més camps, però vam procurar que les metadades que fèiem servir aquí amb el Xnview fossin les mateixes. Vam fer una taula d'equivalències, per poder fer les migracions d'un programa a un altre i això també ens permetrà que si un dia optem per anar amb el Photoware, amb el Photostation o amb algun altre programa, com que estem utilitzant metadades estàndard i sempre la informació es posa en el mateix camp, com que està tot tan sistematitzat, fer migracions és relativament fàcil.

Tot s'ha fet amb aquest programa? La digitalització també?

-P: No, la digitalització es va fer amb un escàner EPSON i porta la seva interfície de captura d'imatges pròpiament d'EPSON. Un cop el Ferran digitalitzava i un cop ja tenia el fitxer digital, agafava des del Xnview que es desplega com una mena d'arbre de carpetes, anava a buscar la imatge i dintre del mateix programa ja començava a entrar la descripció.

El material que heu rebut és el que esperàveu?

-E: Vaja, més. Jo penso que més, perquè jo recordo que la peculiaritat del projecte de no tenir res en físic sí que és veritat que donava aquesta idea de que no sabíem quantes fotos tenia la gent o quantes fotos ens podien deixar. I la veritat és que recordo que dèiem: "Si podem arribar a 5.000 fotos seria ideal" I considero que el projecte no està acabat, vull dir que està una mica coix i ja en tenim gairebé 7.000.

A més a més el que està fet, està molt bon fet. Perquè seria un pena, hem tingut molt present que si fas que la gent cedeixi aquest material, no el tornarem a demanar. Això és una vegada que es fa, estàs jugant amb el patrimoni personal de les persones a més a més és un patrimoni que té un gran component emocional. I llavors dèiem, si ho fem, ho hem de fer bé, perquè per fer un bunyol i que després diguin que no té qualitat és jugar amb la gent. I tot el que està fet, penso que està molt ben fet i llavors la veritat és que això dona molta satisfacció.

-P: Sí, jo crec que ens queda molta feina encara d'explotar però la feina de base, que és tenir un bon fitxer digital amb una bona descripció afegida, això està fet. És bàsic.

-E: Clar, projectes pot haver-hi mil, però si no tenim la bona foto i la bona descripció no es pot fer.

-P: Jo vaig a 16 municipis i les he vist de tots colors, i sé de llocs que s'han fet aquest tipus de projectes que van sorgint de manera natural. I he vist grans bunyols perquè la qualitat amb la que s'han escanejat les fotos, poca cosa es pot fer. No han tingut en compte que la gent està fent una cessió d'uns drets, no s'han descrit, no saben d'on surten les fotos...

I aquí això ho tenim supercontrolat. Sabem qui ens ha donat la foto i fins on hem pogut hem esbrinat tot el que s'havia de saber d'aquella foto.

-E: Només amb la foto i la descripció ja es podria fer una publicació, sense més, perquè ja tindria valor sense interpretació, sense una mà interpretativa d'aquí, només amb el que és l'arxiu. I això està molt bé.

-P: Segurament, està clar que hi ha coses que podem millorar. Però el que ha dit l'Esther, l'objectiu de base era fer una feina amb els recursos que teníem, el màxim exigent possible. Jo crec que aquest objectiu està aconseguit.

-E: Els recursos han sigut molt pocs, perquè aquí l'Ajuntament ha posat un escàner que va costar diners perquè és un escàner bo.

-P: Escaneja negatius, materials opacs i translúcids. O sigui, amb aquest escàner podem escanejar fotografies normals i també negatius, diapositives.

-E: També un ordinador, en el seu moment. El personal que va posar, en un principi va ser un pla d'ocupació que per tant l'Ajuntament no havia de posar diners perquè ho pagava l'Àrea Metropolitana de Barcelona però després quan es va acabar aquest pla d'ocupació va contractar la mateixa persona durant un temps fins que se li va acabar el contracte.

A nivell de diners res, part del meu salari com a tècnica de cultura que hi ha una part que es pot atribuir en aquest projecte i després es va comprar una sèrie de materials que són materials de manipulació de fotografia antiga, uns guants, unes lupes... I la Patrícia que és diferent.

-P: Clar, a mi no em paga l'Ajuntament, jo sóc personal de la Diputació de Barcelona i això no és un cost.

-E: Per tant és un projecte que ens ha sortit molt barat. I de persones hem sigut tres, cadascuna amb el seu àmbit diferent: jo com a tècnica de cultura, la Patrícia com arxivera i després la persona digitalitzadora era el tècnic.

Quina formació teniu?

-E: De formació soc filòloga, he estudiat Filologia Catalana, i altres formacions de biblioteconomia vaig estudiar però no la carrera, jo tinc molta formació petita de biblioteca, d'arxiu també però molt poca cosa. Com a càrrec sóc la tècnica de cultura de l'Ajuntament i la responsable de la Biblioteca Municipal.

I la formació que vas fer abans del projecte quina és?

-E: Aquest era un curs que era d'arxius digitals d'imatges, perquè jo de formació d'aquesta en tinc molta però que no són de gran volada però durant molts anys m'he anat formant en coses diferents de la Diputació. I un d'aquests cursos que ser aquest que quan ho vaig veure no m'ha podia creure perquè va ser la clau, perquè abans no dominava molt i amb aquest curs, que va ser un curs de no moltes hores però em va obrir una mica la llum i de seguida vaig saber per on començar.

-P: Jo sóc llicenciada en Història de l'Art, màster en Gestió del Patrimoni Cultural, màster en Arxivística i Gestió Documental i postgrau en arxius d'imatges.

-E: El Ferran era llicenciat en Filologia Catalana i tenia domini digital, d'eines digitals, de retoc d'imatges.

-P: També la sort que vam tenir és que havia estat uns mesos treballant a l'arxiu de Corbera de Llobregat, llavors més o menys li sonaven coses, hi havia conceptes d'arxiu que una persona de fora no entendria i a aquest noi ja li sonava.

-E: Per experiència pròpia i per les seves habilitats, va quadrar molt amb el projecte.

I les tasques que heu realitzat cadascú?

-P: Ella és la que va parir el projecte.

-E: Sí, jo a part de parir-lo, però llavors m'imagino que és com una mentalitat genèrica de la filosofia una mica, que quin tips de fons volem, de si això quadra o no quadra. És una mirada més general.

-P: Ella és una mica com la jefa. I a més, ella és de la Palma i llavors té un coneixement.

-E: Sí, jo crec que això fa molt, el fet de conèixer la gent, els carrers, les festivitats importants, les minúcies del poble. I tot això fa que quan et ve algú, saps molt bé a on has d'atacar. Va venir el Joan de l'Estanc, vaig parlar amb ell, li vaig demanar que em donés les seves dades i li vaig explicar tot; quan va marxar va ser el primer que vaig dir: Ferran, aquest posa'l al número 1 de llista perquè ens interessa molt. Clar, això una altra persona no ho sap, aquesta ha sigut una mica la meva funció, anar conduint que això no s'escapés dels objectius inicials. Però vaja, tota la part tècnica ha sigut la Patrícia.

-P: Ha estat més el disseny de com anomenarem els fitxers, de com s'estructuraria. Tot el que és documentació, quins camps fariem servir, però clar, jo vinc un cop al mes i aquest fet no em permetia fer un seguiment del projecte, jo estava a l'altre costat del telèfon per si sorgia algun dubte. I cada mes m'apropava i resolíem dubtes, sobretot al principi.

-E: És important perquè l'estructura, o sigui, l'esquelet de com estan organitzats els arxius és bàsic perquè si això ho hagués hagut de fer jo sense la formació arxivística, hagués fet el que hagués pogut però segurament a la llarga s'hagués liat. I anem molt sobre segur perquè està molt ben fet, i el Ferran es dedicava a fer la feina purament més mecànica.

-P: I ell tenia uns coneixements de digitalització, alguns paràmetres inicials que es van donar de digitalització, ell sabia per on anar.

-E: Hi ha una part important quan vols que la gent col·labori i estàs parlant de material tan sensible, que és el tracte personal amb les persones. Que això jo feia una primer part, que és més seriosa però després era ell que havia d'anar a les cases a vegades a buscar material o havia de fer aquí les entrevistes amb les persones o que li anessin fent la descripció, és una part humana que és important, no es pot menystenir. Si això es fa amb fredor, no funciona.

-P: De fet, crec que per la gent que va fer donacions, la cara visible del projecte va ser el Ferran, perquè al final és el que estava més amb ells. A mi la que menys, perquè gairebé no em van veure. Només a les presentacions que hi van haver. Diguéssim que jo estava en el *background*.

-E: I jo feia el primer pas amb les persones però després ja els remetia al Ferran i ja formaven part de la llista i ell es posava en contacte amb ells. O sigui que la part visible ha sigut ell, s'ha de tenir l'actitud adequada perquè la gent s'enrotlla.

I abans havíeu treballat en projectes semblants?

-E: No, jo això no.

-P: Jo vaig començar a treballar en arxius justament amb fotografia, jo sóc de Sabadell i allà hi ha l'Arxiu Històric de Sabadell que té una secció específica d'imatge i so. Però un projecte així com el que ha parit l'Esther no, perquè els que m'he trobat ja estaven fets, per això us deia que a vegades aquests projectes es van fer sense un criteri tècnic i amb molt bona voluntat però sí que és veritat que la feina d'un tècnic s'ha de notar d'alguna manera. En el primer que he col·laborat introduint-m'hi ha estat aquí.

Una altra cosa han sigut les donacions de fons fotogràfics, però de captació de fons volgutament amb crida, amb un projecte, no.

-E: Des del principi ha sigut xulo.

-P: A més tu vas fer molta difusió, vas fer promoció a través de la televisió de la Palma. Clar, aquí s'ha anat a buscar-ho.

-E: Sí, s'ha treballat. I la resposta va ser molt bona des del primer dia.

-P: Quan anàvem per la meitat del projecte, es va voler fer una mica de retorn, perquè la gent no es pensés que ens ho anàvem quedant i que no sabíem el que hi havia. Entre la primera que ha dit l'Esther i el final que ha sigut per la covid, em sembla que va ser abans de l'estiu de l'any passat. Això va ser abans de l'estiu del 2019, que es va presentar el que s'havia penjat a Imagina i perquè la gent veiés que s'estaven fent coses, perquè a vegades queda molt tancat aquí.

-E: També una cosa molt xula que es va fer a la mostra d'octubre de 2019, la fira que es fa al carrer Pirineu, vam posar un stand de la biblioteca però una part va ser de la memòria digital i llavors vam portar un ordinador i vam passar fotografies triades. També va ser molt interessant perquè pensàvem que potser en una fira que potser la gent no s'hi fixaria, però vam posar una taula especial i la gent venia s'assentava i es van ajuntar al voltant mirant les fotos perquè això crida l'atenció. Hi ha un parell o tres de fons familiars que els vam captar aquí.

Es tracta de donar-se a conèixer.

Compteu amb altres institucions o assessorament extern?

-P: Per exemple en el meu cas, l'equip de treball som 12 arxivers. Si hagués sorgit algun dubte, jo em sentia tècnicament recolzada però jo crec que ens ho vam fer entre nosaltres. Jo vaig tenir algun dubte amb el tema del procediment de donació, de fer l'aprovació genèrica pel ple sí que li vaig comentar a algun company, però més enllà d'això jo crec que entre nosaltres vam anar fent. Jo crec que ens complementem, crec que ens vam compenetrar.

-E: Sí, som un bon equip. On no arribava una, arribava l'altra i llavors cadascú sap el què domina, ja no es tracta de limitar el què fa cadascú. Jo hi ha coses que ja no m'hi fico perquè no domino, i ella com que està lluny, sap que joestic aquí sempre. Hem fet un bon equip i ha funcionat molt bé.

Però sí que és veritat que si fes falta algun ajut seria Diputació, serien els seus companys de feina els que ens podrien ajudar en alguna cosa que passés.

Teniu intenció de participar en projectes locals amb altres pobles?

-E: No ho tenim previst perquè no ha sortit, però si sortís alguna cosa com la Vall de Rafamans que es volgués fer algo, evidentment. Penso que tot el que faci visible l'arxiu i faci viu el projecte, perfecte. El que passa que no ha sortit. A Corbera no tenen això.

-P: Però a Corbera hi ha arxiver en plantilla.

-E: A Corbera tenen un grup de treball històric, tenen un grup d'història local, però un arxiu d'imatges digitals consultable no ho tenen. I a Cervelló no ho crec.

I a Cervelló tindrien coses de la Palma al ser un poble que es va independitzar d'aquell municipi?

-E: I tant, segur que hi deu haver. Però no fons familiars, deu haver-hi de tipus de Festa Major, d'activitats.

-P: El que és més antic del 1998 està a Cervelló.
Això és difícil perquè era una unitat i és difícil descarregar-ho, és impossible. Això no afecta a aquí però sí a quan es van segregar, em sembla que per exemple les llicències d'obres que afectaven a la part de la Palma es van fer còpies, em sembla i crec que en el seu moment pot ser que hi hagués un tema de litigi per la documentació quan es va independitzar.

Segurament crec que si alguna persona volgués estudiar sobre el tema urbanístic de la Palma que fos dels anys 50, segurament hauria d'anar a Cervelló a consultar-ho.

Però no heu col·laborat, no?

-P: És que a Cervelló crec que no hi ha arxiu, o sigui l'arxiu existeix perquè la documentació existeix, però fins on jo sé no està organitzada.

-E: És curiós però no hi ha relació real amb Cervelló, hi havia una relació administrativa. Ara m'hi has fet pensar, quan dius fotografies, sí que tenim famílies de la Palma que anaven caminant a Sant Pons o a Corbera, és a dir, fotos de la gent de la Palma a Corbera. Però fotos de la gent de la Palma a Cervelló no, perquè la gent no anava a Cervelló, és una altra vall. Llavors no hi ha un lligam amb Cervelló, és purament administratiu.

Llavors el que ens ocupa que són aquestes fotografies de fons particulars no té rellevància.

I fotografies del paisatge? Interessen també?

-P: Sí també tenim fotos del paisatge.

-E: El que ens interessa a nosaltres són els fons particulars, és a dir, els que cedeixen les famílies i on hi hagin fotografies d'interès comú per la Palma. Aquí pot ser, les fotos que ells tenen com a família, les més antigues sobretot; però també de fotografies de paisatge perquè es pot fer un gran estudi de paisatge. Pensa que les fotografies que hi ha de principis del segle passat, del 1900 i poc, totes són molt ben rebudes i ens donen una història de com va canviar el paisatge de la Palma, que és brutal perquè eren 4 cases i totes les muntanyes pelades i plenes de vinyes i de camps d'arbres fruiters. Era un paisatge completament diferent, i en canvi ara tot és bosc. És molt important per saber quina activitat econòmica hi havia, dóna moltíssima informació una fotografia d'un paisatge.

-P: Jo crec que hi ha moltes fotografies de paisatges que són molt impactants.

-E: Sí, i qui diu paisatge natural, també diu paisatge urbà com carrers, el carrer de Santa Maria, l'Avinguda Catalunya, que ha anat fent unes transformacions brutals i bastant recents perquè als anys 70s encara hi havia molt per construir. I aquestes fotografies són de gran valor.

-P: Pel que fa al registre d'ingrés, hi ha un quadre de fons on cadascun té un codi i després es va crear un expedient on estan totes les cessions, els documents signats per tenir-ho tot supercontrolat per si algun dia tinguéssim algun problema.

Quan us les deixaven, us les deixaven un temps per digitalitzar i ja està?

-E: Sí, un temps. Però no hi ha un temps concret, sinó que es deixava el temps mínim per escanejar, es tornava el fons i després a partir d'aquí ja es feia la descripció que podia ser un temps més llarg perquè depèn de les fotografies que havien cedit, llavors la descripció pot ser més llarga.

-P: El que s'intentava és que no es barreguessin aquí, és a dir, era fer un fons i retornar-lo i agafar un altre. Després la descripció ja és un altre tema, perquè l'estació de treball estava aquí, com que també és un espai obert, vam intentar ser molt curiosos amb això.

-E: Clar, de que no se'ns barreguessin els fons i després no féssim un retorn correcte, això era una responsabilitat important. Llavors només es tractava un fons, no deixàvem un a mitges ni fotos d'un a un altre.

Llavors les fotografies originals es tornaven.

-P: Llavors aquí que dius del tractament físic, no. Perquè si hagués estat documentació que s'hagués quedat a l'arxiu sí, però invertir en material de conservació és molt car. Amb el fons municipal sí que estem fent la reinstal·lació, però això com que era per retornar-ho a particulars no tenia sentit perquè era regalar un material que era molt car. Per tan en principi se'ls hi tornava tal i com ho donaven.

Vau utilitzar guants i altres materials només per digitalitzar i prou no?

-E: Sí, per evitar ditades, també, perquè algunes fotografies són fràgils i llavors vam utilitzar uns guants de cotó especials que són de fotografia. Igual que el drap per l'escàner constantment perquè deixen una pols del paper i s'ha de tenir aquest tipus de cura que després no surti algun cabell a la foto.

-P: I després al Ferran li vaig deixar una taula de llum petita per si havia de mirar els negatius. Però això és material de treball, diguéssim. Però inversió en material de conservació no hem fet.

Pel que fa als negatius, també teniu intenció de posar-los a l'arxiu digital?

-P: Ja estan a l'arxiu digital. Però pensa que quan tu digitalitzes un negatiu, automàticament l'escàner ja el converteix en foto. A nivell de producte final es veu tot igual. No guardem una còpia del negatiu i després ho transformem en positiu, no. És tot positiu.

-E: Aquest escàner ho permet, permet fer digitalització d'aquest tipus de negatius.

Llavors els digitals, si no estaven en bon estat es retocaven?

-P: Alguna cosa va fer el Ferran.

-E: La idea és que no.

-P: Guardàvem els fitxers en brut, diguéssim. Però amb els fitxers que es van donar sortida sí que es van acabar de perfilar bé els colors, perquè hi havia algunes fotografies amb colors molt difícils de conservar i sempre es degrada molt ràpid, llavors sí que es va intentar que el producte de difusió, de divulgació fos una mica atractiu.

El Ferran fins i tot em sembla que en alguna fotografia de format molt gran que no li cabia sencera a l'escàner, la va digitalitzar per parts i després ell la va editar i la va convertir en un únic fitxer. Com que ell tenia habilitats digitals ho va fer.

-E: I referent al color, no va fer un retoc purament estètic sinó per millorar la foto perquè es puguin veure més els detalls perquè potser hi havia coses que estaven poc ressaltades.

Les vies d'accés de les fotografies, havia de ser tot en físic o si algú que viu fora us les envia per correu també és vàlid?

-P: En principi no, tot en físic.

-E: Ens han portat fins i tot quadres, penjat amb el marc. Llavors el Ferran treia els claus del marc i després tornar-los a posar, perquè clar porten el quadre on hi ha un paisatge o una persona, però que és una foto que val la pena.

Això sí, però enviar-nos formats digitals, no. De fet és important que no, perquè la qualitat amb la que estarà digitalitzada aquella imatge no té res a veure. Ens ha

passat, perquè tenim algunes fotografies que ens han passat que no són originals. O sigui la mateixa fotografia per alguns motius la tenen diferents famílies, hi ha una que té l'original i altres famílies tenen còpies, no sé amb quin circuit. I nosaltres fins que no ho saps, tu escaneges amb qualitat una fotografia que no és l'original. Però després ens ha arribat l'original i hem pogut substituir aquella fotografia.

-P: No és que fossin una còpia múltiple que tenen la mateixa qualitat. La fotografia el que té és que podies fer diverses còpies i totes tenien el mateix tàndem. Era una foto que en el seu moment algú havia digitalitzat i després l'havia imprès amb impressora normal, o sigui la còpia final en paper era de molt mala qualitat. I llavors eren fotos que en un principi no s'haguessin hagut de digitalitzar però pel valor informatiu almenys ens ho vam guardar.

Llavors per una altra banda, amb un altre fons ens ha arribat la bona i s'han pogut substituir.

-E: Perquè si haguéssim seguit un criteri rigorós, que dius: 'Aquesta fotografia que és una còpia barata no ens la quedem'. Però vam pensar de quedar-nos-la perquè llavors sabem que aquesta fotografia existeix, sabem que aquesta còpia és dolenta però existeix. I llavors apareix. Quan hi ha 7.000 fotos, després recordar que aquesta fotografia existeix és difícil, però si has fet una bona descripció amb paraules clau ho trobes i aquesta és la clau. Perquè si poses que surt la Plaça de l'Església llavors surten totes les parts de l'església i surt aquella dolenta.

-P: També el Ferran a l'haver fet tota la feina de base, ell tenia memòria visual per dir si una ja la teníem i la podíem substituir.

-E: Això és important. Quan hi ha una única mà que tracta un fons la veritat és que es nota.

-P: I això és un tema que hem perdut, perquè un ull s'entrena i aquest entrenament d'ull que tenia ell, nosaltres cap de les dues el tenim. Dels tres, el que controla més a nivell d'imatge és el Ferran. Ara nosaltres ho podem recuperar perquè està tot descrit però ell és el que ho ha escanejat i descrit tot. I això a vegades són els problemes en projectes d'aquest tipus que les contractacions són temporals, a la llarga la pena és que es perd una part, per molt que ho vulguis plasmar tot per escrit en una base de dades, hi ha una part que de manera natural marxa amb aquesta persona.

Si no teniu l'original d'una còpia, la posaríeu igualment?

-E: La tindríem a l'arxiu però públic no estaria, no faríem difusió. Perquè hauria de ser que hi hagués un interès molt important perquè aquella fotografia interessés molt pel seu contingut, però llavors hauríem d'especificar molt que és una còpia. Però en principi no és la idea.

Si no té valor informatiu, si no és rellevant per la història del poble, no s'inclou?

-E: No. Que això és molt subjectiu però al final sí que hi ha d'haver un criteri.

-P: Pensa que estem fent un projecte que és 100% digital, si el projecte hagués estat diferent la captació física dels fons ja seria un altre tema. Perquè en principi d'un

fons privat, fer selecció de les imatges, aquí has d'entrar amb la persona que et fa la selecció hi ha matisos que serien diferents.

-E: Aquí es fa una selecció abans de digitalitzar.

Heu catalogat les fotografies?

-P: Ho hem catalogat amb les metadades. Pel tema paraules clau hem fet servir la LEMAC, que no és un vocabulari pensat per descripció de fotografies però era l'únic que teníem a l'abast a través d'internet que fos de fàcil ús. Almenys teníem unes mínimes paraules clau que sempre sabíem que utilitzàvem les mateixes paraules clau. Sabem que és un vocabulari que està més pensat per llibres i biblioteques, però de no tenir res a tenir algo vam fer servir la LEMAC.

I això un cop ja estaven digitalitzades?

-P: No. A mida que s'anava treballant i s'anava descrivint un dels camps que havia d'omplir, eren uns descriptors d'imatges. A part de la descripció amb llenguatge natural, després afegíem els descriptors.

-E: Tu per exemple poses en una foto determinada, amb aquests descriptors poses: festes, nens, cotxes antics. Llavors pots trobar aquesta foto després buscant per aquestes tres paraules. Això és molt important fer-ho bé, perquè és la clau després per la recuperació de qualsevol imatge.

Aquestes paraules clau també permeten recuperar el que veu la gent a l'arxiu digital?

-E: Sí. Ara en aquests moments no se com està a l'Imagina.

-P: Em sembla que a l'Imagina sí que les tenim però el que té és una part pública i un backoffice, diguéssim. I tot el que hi ha al backoffice no apareix a la part pública, juraria que les paraules clau sí que apareixen però de memòria no t'ho puc assegurar.

Si les fotografies arriben en mal estat, es restauren?

-P: No. Nosaltres no tenim pressupost.

-E: Hi ha algunes fotografies que són interessants, que són antigues que s'han escanejat trencades, escapçades i s'escanegen així i es tornen així. Inclús hi ha algunes que sap greu perquè ja estan guixades, potser hi ha varies persones i hi ha una persona encerclada amb bolígraf i són fotos molt bones. Però les hem escanejat amb el bolígraf que forma part de la història de la imatge.

I es puja amb aquesta marca de bolígraf?

-E: Una foto així és difícil que sigui triada per difondre perquè amb les que hi ha és difícil. Però si ens interessés es pujaria així.

-P: Són gairebé 7.000 imatges i només estem difonent 100. Aquestes 100 que vam escollir eren molt bones.

-E: I eren representatives de diferents coses. A l'Instagram no agafo fotos de l'Imagina, sinó que agafo fotos del fons. A mi m'encantaria fer-ho millor, m'encantaria que quan arribés una festivitat concreta penjar una que ens remetés al mateix dia d'uns quants anys enrere, el que passa és que no tinc capacitat per fer-ho, ho faig quan puc. A més a més no és fàcil, he d'entrar al Xnview, triar una foto que no sigui del mateix fons, s'ha de tenir una mica de criteri, no sempre s'agafarà de les mateixes famílies. N'hi ha d'haver de totes, perquè si sempre surt la mateixa, malament. Mirar que hi hagi una mica de tot, si has fet varis paisatges, mirar què es publica després perquè tot el perfil d'Instagram tingui una mica de gràcia.

Quan la trio, la passo a JPG, me l'envio al mòbil, busco les dades, les poso en un document de text i després me l'envio per correu electrònic.

-P: Estem parlant d'un lloc molt petit, si parlem de l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona, allà hi ha una persona que està 100% dedicada a fer difusió i dedica la seva jornada a fer això. Clar, això per l'Esther és una petita part de totes les coses que ha de fer.

-E: M'ho apunto a l'agenda els divendres, perquè penso que el divendres és un bon dia. I en funció del dia les publico o no. I aquestes sí que les agafo directament de les 7.000 fotos que encara no estan publicades, les publico en primícia.

Quins són els tipus de materials de l'arxiu?

-P: En principi només està pensat per fotos. Perquè el senyor Pi té molts vídeos, però nosaltres no tenim les eines per digitalitzar vídeos i en principi només eren fotos però sí que és veritat que va arribar alguna cosa de documentació manuscrita.

-E: Primer hem començat amb algunes postals. Hi ha fotografies antigues que es feien servir de postals i s'escrivia darrera, s'escaneja la part de darrera que això no deixa de ser un moment històric i peculiar. I també hi ha algun diari.

-P: El senyor Pi tenia un diari mecanoscrit de quan van construir el camp de futbol, amb fotos intercalades.

-E: Ho té apuntat com un diari, i això ho vam escanejar tot perquè vam pensar que no era l'objectiu d'aquest arxiu però és un material que tenim. No fem crida a que ens donin documents, només fotografies.

-P: Com això que et deia del llibre d'actes de la Comunitat de Regants, a través de les fotos, al final el llibre d'actes està allà a l'arxiu. Vull dir que de manera indirecta sí que han anat arribant coses.

Sí vingués una persona preguntant per la història del camp de futbol, li podríeu ensenyar referent al tema de confidencialitat?

-E: En aquest cas no sé si això ja forma part de l'arxiu però crec que no.

-P: Jo crec que en aquest cas sí li hauríem de demanar permís al senyor Pi.

-E: Tenim algunes carpetes de coses rares, el Ferran va anar creant carpetes una mica rares i és on estan aquestes coses. I llavors algun dia ja sabrem què fer, però difondre-ho ara no podem.

Si una persona està interessada en una fotografia que veu en línia, no la pot descarregar perquè queda petita, llavors què ha de fer?

-E: Ha de fer una instància que es fa online, s'envia directament a l'arxiu i després se li dona resposta. Però molt poques, només un parell de consultes es van fer aquí, llavors el Ferran quedava amb aquesta persona i li passava el document en JPG, i em sembla que signava un rebut perquè constés que se li havia enviat aquella imatge.

I ha de justificar el motiu pel qual la vol?

-E: Sí. Una altra cosa és que menteixin, però teòricament tu et cobreixes les esquenes perquè en el paper ja diu quin és el motiu.

Si es desconeix l'autor de una fotografia no es posa o si que s'inclou a l'arxiu però no es posa res?

-P: Es posa sempre autor desconegut perquè així una miqueta no es que no vulguem dir que aquesta persona ha fet aquesta foto sinó simplement que no ho sabem.

-E: Hi han moltes així, i es posa el fons o sigui la informació, quan es fa difusió per exemple es el títol de la imatge, una descripció, depèn de quina serà més llarga o més curta, l'any si se sap i si no se sap es posa aproximat i després l'autor si hi ha autor que se sap es posa i sinó es posa autor desconegut i el fons, és a dir el cedent, qui ha cedit aquest material. Això és la informació que la gent té de cada fotografia.

Quan algú ho utilitza ha de citar l'autor o el fons?

-E: Ha de citar l'autor.

-P: S'hauria de citar l'autor i si és desconegut posar autor desconegut i la procedència que en aquest seria fons seria Ajuntament de la Palma de Cervelló o Memòria Digital de la Palma de Cervelló, perquè aquest projecte forma part de l'ajuntament.

Les heu digitalitzat totes encara que estiguin molt fetes pols?

-E: Feta pols no ens n'ha arribat cap però sí que estan trencades, però la foto encara és vàlida. I sí, les hem escanejat.

I metadades heu utilitzat i etiquetes també?

-E: Sí.

A part d'Instagram, per on feu la difusió?

-E: Imagina és el portal web on estan penjades una part i després es fa difusió a les xarxes socials que són només Instagram i Facebook.

Llavors, clar, físicament encara hi han projectes però encara no s'han fet.

-E: Sí, la idea és fer-ho i crec que es farà perquè això políticament ven molt, o sigui abans d'algunes eleccions es farà, perquè és un producte que és maco i que ven, llavors això és una cosa que es farà, el que passa que també ara s'hagués fet aquell projecte que dèiem físic del carrer i que no s'ha pogut fer però el clàssic de paper jo penso que si que es farà. I més que aquí a la Palma no tenim bibliografia, ja ho saps tu.

No hi ha perquè no s'ha fet cap grup d'història de la Palma. El més rigorós que hi ha és el llibret aquell dels 10 anys d'independència perquè si que son dues persones historiadores, la resta són alguns aficionats que han volgut explicar anècdotes, llavors clar, no és molt rigorós i llavors encara que sigui un document basat en imatges jo penso que el dia que es faci si que serà rigorós o sigui serà un treball ben fet i això penso que a l'ajuntament sigui qui sigui qui estigui a l'ajuntament li agradarà fer-ho, jo penso que això es farà passa que depèn del pressupost perquè això val molts diners.

-E: Clar és que ha quedat tot aturat.

-P: Bueno és que de fet el Ferran va acabar que estàvem confinats.

-E: Estàvem confinats, perquè clar, se li va acabar el contracte i no se li podia renovar perquè, a part de si hi han problemes econòmics o no, és que la feina estava molt aturada ja no podia agafar fons nous.

Referent als drets, tal i com ho teniu ara sí que podríeu fer el llibre o hauríeu de tornar a demanar drets?

-E: No, podem fer qualsevol difusió.

-P: Pensa que els drets d'una persona, els drets d'autor i l'altre és els drets d'imatge de les pròpies persones, van separats.

En general jo crec que no tindríem cap mena de problema però quan féssim la selecció de les imatges, ens hauríem de plantejar si veiem que hi ha alguna imatge una miqueta compromesa o tal, intentar aconseguir els drets d'imatge de les persones.

-E: La gent que ha donat el fons se'ls hi ha dit molt que si hi havia alguna fotografia que no volguessin que després es pogués difondre doncs que ho diguessin perquè llavors no la posaríem.

-P: Sí perquè en principi són tot fotografies, molta vida social.

-E: Sí, perquè n'hi ha algunes de molt boniques, per exemple uns nens jugant al carrer vestits tots amb molta misèria, potser de principis del segle passat, i amb un carro com a joguina. És una foto que, clar, això podria ser la portada d'un llibre. Són fotos molt boniques, si no els hi fa res que surtin els nens jugant al carrer i que es pugui dir. I no, la gent no té problemes.

Referent a les persones que apareixen a les imatges, n'hi ha que no les heu identificat?

-E: Sí, pot haver-hi, a vegades diu de dreta a esquerra una persona és desconeguda perquè n'hi ha alguns que no es reconeixen. Es va fer aquella feina d'intentar descobrir incògnits d'aquests, però algun ha quedat i encara n'hi han més que no s'han identificat, però vaja en general sí que estan. Tot el que es pot es descriu.

I a través de la pròpia web de l'arxiu i de l'Ajuntament, que també es pot accedir, està present en algun altre lloc o només en aquests dos?

-P: Jo crec que vosaltres teniu aquí un enllaç directe a la Memòria de la Palma.

-E: Des del web de l'Ajuntament.

-P: Sí, hi ha un que es Memòria Digital de la Palma, té com un apartat i llavors està vinculat a l'Imagina. O sigui hi ha una presentació de tot el projecte i després està vinculat a l'Imagina i després des de Diputació a la Xarxa d'Arxius Municipals tenim una comunitat virtual i allà està la informació dels 150 ajuntaments que portem els arxivers itinerants. I allà la Palma de Cervelló té un apartat.

Es té pensat fer alguna exposició o algun altre esdeveniment? Per donar a conèixer, vull dir.

-E: Sí, de fet, per donar a conèixer s'ha fet la primera reunió que es va fer aquí, que és aquella l'inicial i la segona que es va fer abans de l'estiu, que era per fer a la ciutadania una mostra del què s'estava treballant. A la mostra d'octubre que és aquesta que et dic que allà també es va fer, allò no deixava de ser una exposició virtual, diguéssim en digital però era una mostra i jo crec que no s'ha fet res més encara. Però la idea és anar-ho fent. Hi ha tan material que es pot aprofitar com es va fer, per exemple, va haver-hi l'aniversari del futbol d'aquí la Palma, doncs es va agafar material d'aquí per poder fer una projecció que van fer, vull dir, que pots col·laborar també amb entitats que vulguin celebrar algo, doncs poden fer ús d'aquest material. Aquí tenim per exemple caramelles de molts anys enrere, tenim imatges que la gent podrà utilitzar sempre que vulgui. Però vaja, així de difusió de manera presencial el que s'ha fet és això.

-P: Hi ha projectes però, clar, amb aquesta aturada i tal... però sí.

-E: El Ferran el vam contractar al 2018.

-P: Sí, llavors clar abans de poder fer res de cara a mostrar hi ha hagut molta feina a fer, o sigui de captar fons, de digitalitzar, fins que no es va començar a dir, 'Ja podem començar a ensenyar una miqueta què tenim' doncs vam trigar un any, un any i pico. Vull, dir que encara hi ha feina.

Però ja ho teniu tot digitalitzat, llavors només falta anar pujant a l'arxiu?

-E: Sí. Si aquí tinguéssim una persona hi han més fons per digitalitzar, vull dir que sabem que hi han més fons per digitalitzar, però no podem fer-ho, ara no podem fer-ho. Però sí que hi han més, hi ha famílies que s'han quedat a l'espera de participar i després també hi ha el fons del Pi que és un fons que encara no està acabat, l'hem

començat a digitalitzar però és un fons que no s'ha acabat. Abans hem dit que no intercalàvem, o sigui que fèiem primer un fons i després un altre, no? En el cas del Pi vam dir, fem un trosset de Pi, agafem un altre, fem un trosset de Pi i agafem un altre, perquè sinó resultaria que no avancem, ens quedariem amb el Pi només. Ha quedat feina per fer però és el que dèiem, no es pot fer, no es pot fer però tenim feina per poder fer amb el què tenim, no?

Molt bé, doncs ja estem. Moltes gràcies pel vostre temps.

Annex 2. Transcripció entrevista a David Iglésias

-Quina és la teva funció dins del CRDI?

Jo sóc el cap de secció de Documentació Fotogràfica i Audiovisual de l'Ajuntament de Girona i el CRDI en concret és una unitat que està dintre un servei, el servei de gestió documental d'arxius i publicacions i hi ha un cap de servei que és el Joan Boadas que porta tots els arxius. Llavors la meva funció bàsicament és coordinar els treballs del CRDI, tant els treballs interns com la relació diguem el servei que donem a l'Ajuntament com projectes externs, sobretot els projectes europeus. Per tant, la meva funció és una responsabilitat de gestió i de direcció tècnica, sobretot.

-I quina és la teva formació?

Ele meus estudis d'inici són d'Història, Documentació, com tu. Després vaig fer un postgrau que feia la Politècnica abans sobre Sistemes d'Informació, una cosa més tècnica. I després em vaig formar, clar això no és una formació reglada perquè vaig fer diferents cursos i formacions que es feien aquí i a altres llocs sobre fotografia química, dels daguerreotips i això; vaig estar per exemple a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya, hi havia quatre mesos d'una formació que només va coincidir aquella època que vaig fer, després hi havia un formador que va morir al 2014 i ell feia cursos de formació d'aquestes doncs ho feia a Madrid, ho feia a Pamplona, ho feia a diferents llocs que anàvem seguint. Després quan va sortir el tema de la impressió digital, per exemple vaig fer un intensiu a Holanda, després vaig estar també a Estats Units fent una estada allà i clar no és una formació reglada en aquest sentit en el tema de la fotografia sinó que en aquell moment no hi havia per exemple un postgrau com ara exclusiu només de fotografia com el que s'ofereix ara, doncs anàvem fent diferents temes, diferents formacions que s'anaven fent aquí i a altres llocs. Més o menys vaig seguir aquest camí.

Després jo em vaig especialitzar molt amb el tema d'imatge digital, és el meu tema que és allà on realment he fet recerca i on tinc els coneixements per poder fer la meva feina i més en un centre com aquest. Després l'altre és més a títol personal he anat treballant més el tema de la imatge digital, he anat fent recerca i bueno he fet alguna cosa.

-Tinc entès que has participat en diversos projectes fotogràfics....

Nosaltres comencem a treballar en projectes europeus a partir de 2012-2013, em penso que la primera instància es fa al 2012 i són projectes orientats a la fotografia però no tots són només de fotografia, per tant, comencem per exemple amb Europeana Photography, que és un projecte de 3 anys, aquest sí que és de fotografia i és de digitalització i de metadades, per tant, molt posat en el que treballem nosaltres, aquest és un projecte que vam participar molt intensament. En paral·lel vam estar en un altre que es deia Ina plus que era sobre patrimoni digital, aquí entrava també tot el de vídeo, en el CRDI tenim vídeo, tenim pel·lícules, tenim so, gestionem l'Arxiu, per exemple, de Televisió de Girona, l'Arxiu de la Televisió d'El Punt que ara fa poc que va deixar d'emetre però fins ara el gestionàvem, l'Arxiu de la Ser, de Ràdio Girona de la Ser, l'Arxiu de la Ràdio Municipal abans Onda Rambla que ja va deixar; d'arxius de ràdio, eh. I després tenim alguns fons, per exemple, de productores. Hi havia la productora que treballava per TV3 o l'arxiu que ens ha anat cedint material, i a part pel·lícules antigues des de principis de segle. Per tant, tenim un fons audiovisual molt important.

O sigui que en aquest segon projecte que et deia, l'Afina Plus, era fotografia, però era també molt important tot el tema audiovisual i també a tot el que és hemeroteca, el que

és els diaris, les revistes i això, i una part petita de documentació històrica. Aquest era un projecte molt gran a nivell organitzatiu perquè érem 40 socis però d'aquests socis, hi havien socis que eren un ministeri, el Ministeri de Cultura de França o la Generalitat de Catalunya, que al costat de l'Ajuntament de Girona, que érem nosaltres, tenies un ministeri que potser representava 50 museus o arxius, o arxius i museus. Per tant, era un gran projecte que hi havia representats 500 centres a nivell d'arxius, museus, etc.

I després hem estat en projectes de preservació digital, hem estat al Preforma, que era un projecte que hi havia una part de fotografia, una part d'audiovisual i una part de documentació textual en quant a formats. De fet era crear software per validació de formats, de formats anacrònics, per tant hi havia el PFG pel paper, hi havia el TIFF per la fotografia i per l'audiovisual era el FFV1, un d'aquests que no fa servir ningú. El software es va desenvolupar en base a això. I bé, aquest és un altre projecte que va acabar no fa pas tant, ja fa un parell d'anys.

Hem estat en projectes així més d'intercanvi d'experiències, vam estar en un projecte juntament amb un museu d'Hungría, de Budapest, amb un arxiu d'Holanda i un arxiu de Suècia. Era un projecte d'aquests "Erasmus" de l'intercanvi professional, un projecte col·laboratiu i participaven tots els professionals que tenien disponibilitat, fèiem formacions, i vam fer materials didàctics i així.

Després hem estat amb el Kaleidoscope, que és l'últim que vam estar, bueno aquest ja el coneixes, no?

Després estem ara, hem començat ara un que es diu Europeana Sports que és un projecte d'un any i mig, la voluntat que té és de reforçar el canal d'esports d'Europeana. Europeana té canals, el de fotografia, té el de moda, té el de la Guerra Mundial, té canals específics que tu vas a buscar un material molt concret. En diuen col·leccions ells ara. Nosaltres ara estem treballant en aquesta col·lecció nova que és Esports i aportem material fotogràfic i audiovisual.

I també sempre hi han treballs d'editorials, de crear exposicions virtuals, de crear difusions de tot tipus. Hi ha projectes que són de desenvolupament de software, per exemple el Kaleidoscope tenia una part que era de desenvolupament de software per reconeixement d'imatges.

Què vols dir amb desenvolupament de software?

És a dir, en un projecte d'aquests n'hi ha que per exemple la base és digitalitzar, publicar a Europeana. Europeana és el portal europeu del patrimoni digital i per tant, hi ha un seguit de requeriments, has de publicar allà amb uns vocabularis concrets que sigui multilingües, que siguin pensats pel web semàntic per dir-ho d'alguna manera, amb valors codificats i tot això. Això és un treball. Hi ha un altre treball de difusió que són exposicions virtuals, etc.

Però després hi han molts projectes que tenen una part de desenvolupament de software nou, per exemple, en el Kaleidoscope, el que es feia és amb temes de reconeixement d'imatge. Per tant hi havia una institució que és un institut de recerca de la Universitat de Bèlgica, es diu IMEC em sembla, que el que feien és desenvolupar un software, com fa Google, pel reconeixement d'imatge però entrenava la màquina amb les imatges que nosaltres proveïem sobre l'Europa dels anys 50, que era l'objectiu d'aquest treball.

Per això, hi ha projectes que es crea software nou o aplicatius o el que sigui. Nosaltres no desenvolupem software, ha de ser una empresa tecnològica o una empresa o una universitat, una Politècnica, diguem. En aquests projectes sempre hi ha una diversitat de participants, hi ha universitats, institucions culturals, empreses privades que desenvolupa tecnologia... I cadascú porta diferents coses del projecte. Aquests són els principals, també n'hi ha d'altres, de participacions més petites.

Després estem en el Consell Internacional d'Arxius en el grup d'experts de Documents Fotogràfics i Audiovisuals, en aquests moments sóc el president. És un treball més voluntari perquè aquests projectes europeus estan subvencionats reben forces diners per poder fer l'activitat, al llarg dels anys potser portem mig milió d'euros o així. Amb aquests diners es pot contractar a la gent, es poden fer coses. El Consell Internacional d'Arxius és una cosa participativa del qual bàsicament aportes coneixement i experiència sobre projectes que tenen menys dedicació i que demandes més col·laboració de l'entorn, per exemple hem creat un 'kit de supervivència', per tant això és un web de recursos per digitalitzar, per seleccionar software de gestió, per preservar, etc. Oferim a un arxiver de qualsevol lloc, té allà uns recursos que li serveixen. Creem guies, unes guies breus sobre temes per orientar tot el que és la imatge digital o sobre la conservació de les fotografies.

El Consell Internacional d'Arxius està enfocat a tots els tipus d'arxius o només als que estan especialitzats en fotografia?

És de tots els arxius del món, de tot tipus. Però el que és el grup d'experts, que és el grup d'experts de fotografia i audiovisuals, que està als serveis diguem que és un grup que forma part del Consell Internacional d'arxius. Però nosaltres només ens en cuidem de fotografia i audiovisual.

El que has comentat abans dels arxius de premsa i altres, teniu els materials aquí? Per exemple si us demanen un àudio de la Guerra Civil que hagin fet ells, us els demanen aquí per afegir-ho en el programa?

Ho tenim tot aquí i ho tenim tot al web, tot el que nosaltres rebem, per exemple Televisió de Girona, ho hem digitalitzat tot des de 2001 i ho tenim tot al web accessible. Al nostre web hi és tot, per cert ara falla molt perquè estan canviant llibreries, al web es veurà que està enunciat, que pots tenir aturades perquè n'hi ha gairebé a diari però allà hi tenim tots els arxius de tot. Per tant, tota la part de ràdio estarà allà.

O sigui, si els hi fes falta alguna cosa accedirien directament al web, no us ho demanarien, oi?

Exacte. S'ho poden descarregar. Per exemple els arxius de televisió que són molt i molt grans, els arxius audiovisuals, depèn de quin ús ho poden utilitzar, llavors tirem directament. Però si volen fer una projecció en una sala de cinema, llavors ens han de demanar el màster.

A diferència de les fotografies, perquè les fotografies te les pots descarregar tu en la màxima resolució, clar són fitxers que els de vídeo ja són massa grans per gestionar-ho directament des del web. Però es pot visualitzar bé en pantalla.

A nivell general, quines opcions creus que són millors per preservar la memòria històrica?

La millor opció, així improvisat, eh. Les qüestions principals a plantejar-se, una és conèixer els materials, en el cas de la fotografia, per preservar primer has de saber què tens. En les fotografies hi ha moltes tècniques i per tant, són molts objectes amb morfologies diferents. No és el mateix conservar un daguerreotip de mitjans del segle XIX que té una estructura formada per coure, plata, iode de mercuri, imatge final que té un suport de coure i plata, té tot uns elements que formen l'objecte i que després els cobreix amb vidre, una caixa que recull tots aquests materials, un segell que l'aïlla i tal. Per tant, això té una causa molt concreta, un daguerreotip són aquestes fotografies encapsulades, doncs clar això vol un nivell de conservació que és molt diferent d'una fotografia dels anys 80 que és una còpia en paper, que no té sals de plata, que té tints de color que són molt inestables i que té una morfologia més senzilla, normalment tindrà paper i les capes que tingui de polièster, l'aïllament i la imatge final que està formada per tints és molt diferent que conservar una imatge digital en la qual tens informació numèrica estructurada i que has de vetllar perquè sigui interpretable en un futur.

Per tant, el primer és conèixer els materials, del daguerreotip a la imatge digital hi ha centenars de procediments, la majoria en plata però hi ha procediments que la imatge final serà de pigment o altres components químics, sals fèrriques, etc.

Per tant, primer de tot, per preservar has de conèixer, això passa en tot. En audiovisuals també has de saber què tens, si tens una pel·lícula has de saber si la base és un plàstic però de què és, de nitrat o és de polièster. Si tens un nitrat tens un problema molt gran de preservació només d'entrada. Si és polièster, pràcticament no tens problema. Si és d'acetat en tens, però tens un altre tipus de problema que no és el mateix que el nitrat. Si enlloc de pel·lícules són cintes de vídeo, doncs és un altre problemàtica, és molt molt feble, molt inestable i que tens un temps de reacció molt curt.

Per tant, en tot el material històric, el primer és conèixer el material. Abans de res és conèixer-lo. Quan tu saps què tens, després saps quines necessitats té aquest material, quines patologies té, si tens un paper i es torna groc, és una factologia concreta i has de saber que passa llavors, si la imatge perd densitat és un altre problema, si el color agafa una dominant... Cada material té unes patologies i això fa que tu hakis de prendre diferents mesures per la preservació.

Per tant, si coneixes els materials, coneixes les patologies. Després has de saber com s'han de conservar aquests materials, la cosa més bàsica és la temperatura i humitat. Les humitats altres degraden moltíssim, per tant, has d'aconseguir que els blocs siguin poc humits, que la temperatura sigui estable i com més baixa millor, també veuríem cada material què necessita. Després la contaminació ambiental, que no hi hagi contaminació. I després la instal·lació, si van amb paper quin tipus de paper, si van amb plàstic quin tipus de plàstic, si van amb caixes quin tipus de caixes. Al final hi ha molts i molts elements. Per tant, la qüestió bàsica jo diria que és saber per preservar la memòria història és conèixer aquests materials, les seves morfologies, les seves necessitats.

Després podràs fer més o menys, si ets en Bill Gates congelaràs la col·lecció i si ets l'Ajuntament de Girona ho tindràs a 4°, però si en comptes de ser l'Ajuntament de Girona és el de Matadepera, potser el tens a 20°. Tot és acceptable però tu t'has d'adaptar a les condicions ambientals que tu pots donar en funció dels recursos econòmics. Però el millor és entendre primer les necessitats.

Quina creus que és la més efectiva?

La més efectiva és que els materials siguin estables a nivell de conservació, que estiguin en un lloc estable i que no hi hagi agents, diguem, contaminants o alts nivells d'humitat,

etc. Que no hi hagi un factor molt crític. Per tan si tu tens les fotografies a casa teva en un lloc que no té unes grans oscil·lacions ambientals i no està en contacte amb cap element contaminant, doncs probablement et viuran molts anys. O sigui el millor és donar estabilitat als materials, perquè la matèria s'adapta també. Llavors hi ha condicions que no són molt bones, llavors el material s'adapta.

O sigui, el factor principal per preservar és les condicions ambientals.

Sí, que siguin estables sobretot, que no hi hagi canvis molt bruscs i que no hi hagi un element molt negatiu com la humitat. El tinc a 80% humitat o si ho tinc exposat a la llum permanentment, doncs depèn de quins materials duraran molt poc.

Pel que fa a l'organització de col·leccions de grans volums de fotografies, què veus millor, agrupar-ho per les persones que han realitzat les fotografies o per temàtiques?

A l'hora d'organitzar un fons, s'han de separar diverses coses. Una que és l'organització física i l'altre el que és l'organització intel·lectual.

L'organització física només pot ser una, perquè no ho pots tenir de cinc maneres alhora, ho tens d'una manera. Però l'organització intel·lectual permet múltiples organitzacions d'aquest conjunt.

Per tant, a nivell físic, el que s'aconsella i el que es fa és tenir-ho en funció de les característiques físiques del material. Tenim vidres, tenim plàstics, tenim paper. D'entre els vidres, tindrem vidres d'un format, més gran, més petit, en vertical, en horitzontal. Dintre dels plàstics tindrem acetats, tindrem nitrats, a part del format. Dintre del paper tindrem molts procediments, entre ells diferenciarem tot el conjunt que és color, el conjunt blanc i negre. Per tant, tot això ho separarem perquè les condicions que necessiten de preservació són diferents.

Per tant, físicament el més important és l'objecte. Intel·lectualment el més important primer és mantenir la visió de conjunt, si és un fons o una col·lecció s'ha de mantenir que aquestes imatges, estiguin on estiguin, formen part d'un fons. Totes les fotografies que ha creat un fotògraf al llarg de la seva vida formen part del seu fons, per tant aquest fons d'autor, aquest fons fotogràfic no es pot desmembrar, ha d'estar identificat físicament i tu en el teu l'instrument de descripció, el teu catàleg o el web, has de poder explicar que allò és un conjunt, que és un fons d'un fotògraf, d'una institució, per exemple, el Centre Excursionista de Catalunya, doncs d'un particular, una família, etc.

Això és el més important. I després dintre d'aquí hi pot haver moltes agrupacions, per exemple agrupacions temàtiques, un fotògraf ha treballat en premsa doncs té tota la producció de premsa, ha treballat en revistes de natura doncs tota aquesta producció, si s'ha presentat a concursos doncs té una producció artística, etc. Per tant, després entres en tots els nivells de classificació possibles.

Per tant, per ordre de prioritat, primer seria el productor.

Primer el productor, i el conjunt s'ha d'explicar a partir del productor. L'Ajuntament de Girona és un productor, genera fotografia, audiovisuals. Però el fotògraf d'aquí el costat és un productor, per tant, s'ha de mantenir aquesta unitat. L'arxiu de la Ser és un productor, l'arxiu de ràdio. Per tant, nosaltres podem tenir-ho com vulguem, però el fons de Ràdio Girona és un fons que ha d'estar identificat com a tal.

I, com t'he explicat el projecte Memòria Digital de la Palma, com creus que pot contribuir a la preservació de la memòria del poble?

És molt important tenir imatges històriques perquè la informació visual és clau per poder explicar coses que el text i la paraula no arriben. De fet, diguem que la voluntat de representar el món en imatges és molt antic i el que ha portat el que és la cultura visual moderna és sobretot aquesta projecció dels enciclopedistes del segle XVIII, Viverot, Dalemberg, fan món en imatges, tota la cultura del gravat, llibres de viatges, tot el llibre del romanticisme, revista il·lustrada... Tot això que previ o en paral·lel a la fotografia, el que volien era representar el món en imatges. Per tant, està clar que ha sigut una vocació, la pintura lògicament, no entrarem en aquest món. Però de poder explicar el món a través d'imatges.

Per tant, hem de pensar que tenir imatges fotogràfiques del període que és possible, des de mitjans del segle XIX, evidentment és una part importantíssima de la memòria històrica, és un element objectiu en bona part que aporta molta informació de context històric. A part que té múltiples lectures la fotografia, però bueno ara centrant-nos únicament en contingut i amb aquesta idea, és clau. Igual que la documentació audiovisual, quan tenim una pel·lícula que ens explica com anava el tren petit, el que anava a Olot aquí Girona, per exemple, a principis de segle, aquella pel·lícula té un gran valor, perquè la imatge en moviment és informació, el relat que permet extreure d'allà és extraordinari.

Això ho tenim del segle XX, però no tenim pel·lícules del segle XVIII o de l'Edat Mitja. Una mica el valor el tenim si ho situem a l'època que no hi ha imatge fixa, que no tenim fotografies del segle XVII, per tant, no coneixem tan bé el segle XVII o el segle XVIII, per molta documentació que hi hagi. Els gravats ja ens ajuden, ens aproximen molt més a realitat, ens dona molta informació i clar, a partir de la fotografia i després del cinema, diguem que el document visual és important, a part de molts valors, estètic, etc. Però el component històric és importantíssim.

Actualment, creus que la preservació fotogràfica rep la importància que es mereix per part de les institucions? En cas que no sigui així, què s'hauria de fer?

Sí que s'haurien de fer més coses. Hem de pensar que, clar, hi ha una tradició relativament curta, portem 30 anys que això va una mica seriosament. Però també hem de pensar que és una política molt individualitzada, hi han centres, diferents llocs a Catalunya que han anat progressant en tot aquest tema de la gestió dels fons d'imatge. Però no hi ha una política coordinada des de dalt, no hi ha administració. Ni aquí, ni a Catalunya ni a Espanya, eh. O sigui cada centre ha evolucionat però no hi ha una direcció clara, per tant, jo diria que ara hi ha molts professionals ben preparats que abans no hi eren, n'hi ha molts, hi ha gent molt bona en diferents àmbits i hi han centres que tenen un nivell important, que tenen una línia bona.

Però infraestructures, hi ha una certa infraestructura a Catalunya, però el que no hi ha són polítiques generals, o sigui que des de dalt hi hagi unes directrius que ajudin a que el patrimoni fotogràfic es valori i es gestioni d'una manera més professional. O sigui hi ha camp per córrer, hem guanyat molt, perquè això era un desert, ara les persones es poden formar, hi ha institucions, etc. Però, bé, com a país es feble, molt patrimoni audiovisual és molt feble. Sí que tenim una filmoteca, però tota la producció de televisió, de vídeo, de productores, de so, etc. No estem al nivell de països com Holanda o Bèlgica que tenen política nacional. Una política s'ha de construir amb idees, amb plans estratègics, s'ha de construir amb diners també, perquè si a darrere no hi han diners, la

literatura més o menys també ens en sortim, però no hi ha una dotació perquè això vagi massa enllà, massa lluny.

Ara hi ha un pla nacional de la fotografia, amb una dotació econòmica feble i per tant sempre és bo, valoro molt positivament que hi sigui, però clar, faltaria molt per situar-nos en primer nivell, diguem.

Sí que hi ha la Llei de Patrimoni Cultural Català però clar, no estableix això que has dit de les directrius.

Sí, la legislació hi és, també hi ha un pla nacional i hi ha altres directrius marcades. Però si tot això no ho acompanyes d'un pressupost, no pots desenvolupar cap tipus d'actuació, no pots fer res, has de deixar que cada ciutat o que cada institució decideixi la importància que li vol donar, però d'entrada no es pot contractar gent que hi treballi.

I estaria bé que cada centre fessin el mateix procés de conservació, no?

Sí, estaria bé que hi haguessin esforços que es posin en comú, per exemple el desenvolupament de software, estaria bé que hi haguessin conservadors de fotografia que poguessin treballar. Clar, aquí un conservador de fotografia no pot treballar, treballarà esporàdicament i si pot treballar potser hi treballarà un, no hi poden treballar no diré 50 sinó 10. Vull dir hi ha molts aspectes que estan abandonats, o sigui que hi ha moltes coses per fer, des d'elaborar instruments de gestió a nivell general.

S'hauria de conscienciar més als ciutadans de la importància de la preservació de la memòria històrica a través de les fotografies? Com?

Jo trobo que és bo que des de les institucions es promoguin activitats que al ciutadà li permeti valorar el seu patrimoni, no només el patrimoni públic sinó el propi. Com més coneixement més valors, per tant, qualsevol activitat, des d'un taller a una conferència o una exposició juga en favor de la cultura de la ciutadania. Per tant, en aquesta línia sempre s'hi ha de treballar.

És bo que tingui consciència del seu patrimoni, és molt bo. I a més a més, és tan important que ara la Comissió Europea, per exemple, a la seva línia estratègica de projectes, gairebé tots els projectes diguem que impulsa que hi hagi una participació ciutadana. O sigui tot aquest món digital i tan atractiu, que ven tant, que s'ha anat desenvolupant i que s'està subvencionant amb projectes diversos, ara sempre va acompanyat d'actuacions locals, o sigui tot passa a la xarxa, Europea i tot el seu satèl·lit, però quan hi ha un projecte diuen: Bueno doncs a l'arxiu de Crackòvia, el museu què fan per la gent de la seva població. Què fan els de Suècia o els que fan els de Girona a Catalunya, per tant, busquen que hi hagin activitats locals en què la gent s'acosti, participi de diferents maneres, abans t'he explicat aquell taller en un dels projectes europeus que va fer la Susana Muriel, és un exemple, però hem fet altres coses.

Per tant, jo crec que és realment clau que hi hagi una consciència col·lectiva per valorar allò i per gaudir-ho.

El fet de fer col·laboració incentiva a la gent a col·laborar, no? Aquest tipus de projectes que incentiven la curiositat i no només a nivell privat sinó també col·lectiu, de la història del municipi.

I tant, tot és el que al final fem, nosaltres tenim les nostres imatges, a Nova York tenen les seves, però per nosaltres les de Nova York ens semblaran molt importants però per la gent d'aquí és més important el que tenim aquí. Per tant, és valorar el que tens, i després quan això adquireix un valor i quan es treballa sobre això, és més fàcil projectar les nostres imatges, ara si entres a Europeana veuràs que hi ha moltes imatges de Girona o de l'Ajuntament, de retrats dels anys 20 o el que sigui que s'utilitzen per exposicions sobre la industrialització, exposicions sobre les dones, exposicions sobre la família o per una portada de qualsevol web de Europeana. Un cop allà ho has treballat, ho has posat en valor, té una lectura que va més enllà del que és l'àmbit purament local, vull dir que tot és (3:50 minut) al final, la dimensió que adquireix en una plataforma determinada.

Això que has dit de la portada, per exemple una fotografia del portal fer-la servir com a portada, clar aquí entrarien en el tema dels drets, no?

Exacte, els drets és un tema clau per la gestió.

Per això, que el fet que estigui a Internet, no vol dir que es pugui fer ús comercial, no?

Però les que publiquen nosaltres, les publiquem amb llicències que et diuen quin ús en pots fer. Per tant, tenim les fotografies que són de domini públic, vol dir que ja s'han exhaurit els drets, per tant, si utilitzes una fotografia d'un daguerreotip del començament, en pots fer el que vulguis, menys un mal ús en pots fer el que vulguis, el pots vendre si vols, fer samarretes, no hi ha problemes perquè és de domini públic.

Les altres fotografies nosaltres tenim els drets, sempre adquirim drets. Per tant, nosaltres publiquem amb llicència Creative Commons i autoritzem a l'ús no comercial, per tant, tu pots utilitzar-la per una finalitat cultural, no hi ha cap problema. Si tu ara montes una exposició pots utilitzar totes les imatges nostres, si publiqués un llibre que no és un llibre que t'encarrega una institució o que no té una vocació comercial, es poden utilitzar, un web, etc.

Per tant, està regulat, no és una improvisació.

O sigui que no us haurien de demanar permís per utilitzar les fotos.

No, ja el tenen perquè tenim llicències. Ens han de demanar permís quan es vulgui comercialitzar i no està en domini públic i tenim els drets nosaltres. Llavors sí que han de demanar permís i han de pagar. Aquí quan surten imatges nostres a TV3, doncs TV3 ha de pagar o Televisió Espanyola o Telecinco, tots els canals han de pagar o imatges d'en Dalí que ens demanen per televisions estrangeres, d'altres països. Després hi ha els drets que s'han de pagar perquè l'ús comercial no està exempt.

Perquè tot el que teniu en línia i que abans formava part de particulars, aquests us han cedit els drets?

Sí, si hi ha drets. Si no hi ha drets és d'ús lliure.

Però no hauríeu de demanar permís a la persona, sinó que ja els teniu vosaltres.

Sí, això ho resollem d'entrada perquè sinó seria ingestible. Sí que hi ha encàrrecs, per exemple, fotògrafs més recents, que nosaltres adquirim l'ús cultural però l'ús comercial se'l reserva el fotògraf, no comprem drets, per exemple. Llavors si algú vol fer

ús comercial i una editorial fa una guia de Girona, sempre hi ha el tracte directament amb el fotògraf, nosaltres ja estem al marge de l'operació comercial.

El tema dels drets és bastant complicat.

És molt complicat, és una de les complicacions més importants per gestionar aquests fons.

Bàsicament la llei no defineix què és una mera fotografia i una altra artística. Llavors hi ha dues opcions, una respectar la subjectivitat en la creació i considerar que té drets; i l'altra és no acceptar-ho, considerar que és una mera fotografia i al final l'únic que t'ho pot dir és un jutge, és així.

De totes maneres amb la imatge familiar, tampoc hauria de ser un gran problema, diguem que la lògica faria pensar que entraria més en la lògica del domini públic. Les imatges familiars no professionals poden tenir un valor estètic però pensar que allò és un objecte de comerç és difícil.

Més que res són els anys de protecció d'un tipus i d'un altre, no?

Però al final la protecció és comercial, el que tu en puguis fer una explotació comercial, si tens imatges familiars pensa que allò comerç, en algun cas es pot donar però és bastant complicat. La majoria de gent tampoc posa una gran atenció en això, és més l'àmbit professional que és on hi ha debat.

Quins avantatges creus que pot aportar el fet de disposar de reculls fotogràfics de la història dels municipis de cara a un futur?

És part del teu patrimoni documental i és part de la teva identitat com a comunitat, tota la documentació és tot el patrimoni al final és una manifestació cultural d'una comunitat. Per tant, la fotografia en aquest cas juga un rol important, perquè ajudarà a explicar la societat del moment en un territori concret. En qualsevol àmbit, des de la creació, a l'estudi, tot.

És clau, és la memòria històrica. La societat necessitem tenir un suport, un document que ens ajudi a explicar-nos com a societat, per tant, que reflecteixi la nostra activitat. La fotografia és un element que forma part d'aquest patrimoni, juga un rol absolutament clau per la memòria històrica.

Com hem comentat abans, en el nostre país no hi ha un organisme especialitzat que coordini els diferents fons del patrimoni fotogràfic, què s'hauria de fer?

Hi hauria d'haver des de la Generalitat s'hauria d'impulsar, no centralitzar però sí que coordinar i projectar una mica les polítiques sobre el territori.

Com s'hauria d'actuar, no?

Sí, exacte, com s'hauria d'actuar. Sí que hi ha una xarxa d'arxius comarcals, vull dir que ja està articulat tot això. Però el que és la fotografia en si, no té diguem una política concreta sinó que cada lloc va fent el seu camí i s'ha improvisat una mica fins ara, tot va agafant cos però han sigut més les iniciatives que han anat sorgint i les polítiques que hagin pogut fer els centres privats o institucions públiques per la fotografia. És un treball una mica aïllat, diguem.

Estaria bé que hi haguessin unes directrius clares des de cultura que sapiguessin determinar.

El fet que no n'hi hagi és un problema?

Sí que és un problema, perquè primer que apliques molts esforços per tenir les mateixes eines per fer el mateix. Segon, el coneixement ha estat aïllat, no saps qui sap què, bueno si ets del sector sí, però vull dir no ho tens ben coordinat. Tercer, les infraestructures que no saps què està cobert i què està desprotegit, clar tu no saps com està el patrimoni que hi ha. Ara s'han fet censos, això és veritat, és una cosa molt positiva, no s'han acabat, la cosa va lenta. Però estan fent censos de moment tres províncies, les comarques de Girona, les de Lleida i Tarragona, i ara falten les de Barcelona. Per tant, ja es coneix més què hi ha, però clar tu no saps la situació que estan, si tot el teu patrimoni està ben cobert o no des del punt de vista de conservació i del tractament, etc.

Tampoc coneixes el valor que tenen els fons i les fotografies de cada territori, perquè t'hi has d'interessar abans, hi ha d'haver aquesta visió general com a qualsevol àmbit de la cultura, si es fa es pot tirar endavant sí. Però un exemple que és evident és amb el cas de les televisions locals que nosaltres hi estem treballant, tot el que es va fer a televisió i que no hi ha un centre nacional o una institució tipus TV3 que té molts recursos econòmics per preservar el seu arxiu a part del seu arxiu si és un recurs o una font important també des del punt de vista econòmic.

Totes les televisions que no hagin tingut cura del seu arxiu, no tens 20 anys per actuar. Allò que no vas fer a l'any 2000, al 2020 segurament ja és massa tard i al 2030 ja és impossible. Per tant, tot això que es perd, si no tens coneixement gairebé no passarà res, però un cop tens un cens i hi ha centenars de milers d'hores de televisió i forma part del patrimoni audiovisual d'aquest país dels anys 80 i 90, doncs necessites una política per actuar perquè potser l'Ajuntament de Girona digitalitzarà el fons de Televisió de Girona i tindrem un conveni i finançarem l'arxiu i la televisió per protegir això, però ningú et diu que això ho faran totes les ciutats o ho podran fer totes les ciutats. D'entrada hi ha d'haver un coneixement que a vegades ni es té, a la que es mou això hi ha més sensibilitat, lògicament. Però clar, aquí ja anem tard, per exemple. Hi ha una part del patrimoni que ja anem tard, això es perd segur, ja està perdut això. Ara, la televisió d'alguna població que no hagi intervingut, per exemple l'Escala, com està la televisió de l'Escala? Ha intervingut? Quan intervinguin hi seran a temps? Segurament no, bona part del material no.

És molt important, és la teva documentació audiovisual, del teu territori, clar que és important. La de Barcelona no et serveix per explicar l'Escala.

Això que dius que és massa tard, vol dir que en el seu moment no van actuar de cara a la preservació dels materials?

Sí, perquè hi ha materials que són molt inestables, el vídeo és el cas més evident, la fotografia també però no tant. Per tant, la fotografia ens dona un segle de marge, depèn de l'època, aquí hauríem d'entrar en matisos, però vídeo té 10 anys de marge, per dir alguna cosa. No només pels formats sinó per la mateixa cinta, encara que tinguin lectors, la informació la perds.

En la fotografia també passa però depèn de quins procediments són més estables.

Per tant, què vull dir, que hi ha d'haver-hi una direcció i hi ha d'haver un pressupost per actuar sobre el patrimoni sinó no tot és pedra, vull dir que no tot es conserva de la mateixa manera, que no tot té la mateixa resistència, la mateixa durabilitat.

Com és el cas del vídeo, que el VHS, costa més que hi hagi lectors, no?

Però això encara ho pots superar, el que és la tecnologia ho pots superar. El que no pots superar és quan perds la informació, quan ja no hi és, ja no hi és, és irreversible. I en fotografia també passa, hi ha fotografies que són molt inestables, el color és molt inestable, el color de finals dels anys 70. La Biblioteca Kennedy que va fer tot el seu arxiu en color, van ser dels primers en alertar-se que tenien un problema perquè es perdia el color. Els primers colors són molt inestables, comercials.

I això que has comentat del cens de Girona, de Lleida i de Tarragona, vol dir que ja hi ha alguna cosa establerta d'actuació?

Sí, des del Pla Nacional la Generalitat ha impulsat unes actuacions com un cens. Cosa que està molt bé que hi hagi un cens. Això es valora molt positivament, la crítica pretén ser constructiva. Ara que ja coneixem més, hem d'anar avançant i el Pla Nacional ha anat avançant, però clar algú s'ho ha de creure també.

Sí, hi ha més coses que el cens. Hi ha un portal de la fotografia de Catalunya, que està molt bé, en diferents idiomes. Aquest portal està molt bé, és una bona actuació.

Aquestes competències són de la Generalitat, en aquest sentit no hi ha res a retreure. El Pla Nacional d'Espanya segueix el seu camí, no està millor que aquí a nivell de fotografia, tampoc és que estiguin gaire bé. Encara s'ha fet més a Catalunya. Va per competències, les competències són de la Generalitat, per tant la Generalitat ha desenvolupat el seu pla.

Que no té res a veure amb el de l'Estat, no?

No.

Per exemple, les de Catalunya no són les mateixes que, per dir alguna cosa, les de Galícia?

Sí, suposo que Galícia té les seves competències, no tindrà cap pla. Cadascú funciona diferent, va a la seva.

A dia d'avui, quina avaluació es pot fer de projectes com Europeana o Photoconsortium?

Photoconsortium és una associació que nosaltres som membres fundadors. Es va fer al final del projecte Europeana Photography per triar precisament una associació que vetllés per la fotografia a nivell europeu. Photoconsortium és el responsable del canal de fotografia de Europeana, per tant som responsables tots els creadors. Després com a membres, els que estem allà tenim els nostres projectes, hi han agències privades de fotografia, hi ha museus, hi ha arxius, hi ha universitats, hi han investigadors, per tant Photoconsortium té vida pròpia, diguem. No és un projecte, el Photoconsortium està a diferents projectes o alguns socis estan en els projectes, no cal que hi siguem tots sempre. Pot ser que en el Photoconsortium a vegades alguns socis del Photoconsortium muntem un projecte. Per tant, és una associació de pensar pel patrimoni fotogràfic europeu, que és el focus.

El Photoconsortium és a nivell europeu?

Sí, és a nivell europeu. Fem una assemblea anual, ens trobem un cop a l'any com a mínim; el que passa que aquest any no ens hem pogut trobar. I tenim la nostra activitat com a associació.

I es van fent projectes per Europa. Bàsicament ens presentem a les convocatòries que ens interessin, però a vegades alguns membres fan el seu projecte. És un espai de trobada, les iniciatives són diverses.

Photoconsortium rep de la comissió europea, cada dos anys o cada any, uns diners per gestionar el portal de fotografia Europeaana, col·leccions, canals.

Europeana és la fundació subvencionada bàsicament per la Comissió Europea, que és independent. I Photoconsortium és una associació, no es pot comparar amb Europeaana, és la petita associació on hi ha moltes institucions culturals i empreses privades que treballen al voltant de la fotografia i que dona servei a Europeaana en aquests moments en la col·lecció de fotografia.

O sigui, és independent?

Sí, és independent. Hi ha molta relació, té aquestes funcions però és independent. I les dues són a nivell europeu.

En l'àmbit dels fons fotogràfics, quin paper juga Internet com a canal de difusió?

És fonamental. D'entrada perquè consultar fotografies és complicat perquè els materials són fràgils, els has de treure de dipòsits perquè n'hi ha que viuen a quatre graus, a deu graus, vull dir que es malmeten molt les consultes. Per tant, hi ha molta part que és negatiu, als arxius tenim molts més negatius que positius i no pots consultar els negatius. Per tant, tot passa pel digital i per la xarxa, però nosaltres tenim pràcticament tot a xarxa, sis-cents mil fotografies, tot el material analògic està tot publicat al web, de vídeo tot, de so tot. Tot ho publiquem al web, o sigui que el web és fonamental. És la manera d'arribar, si no ets al web, ja no hi ets ara; no hi ha una alternativa de no ser-hi.

I entre els projectes europeus al final tot va a Europeaana, el portal de visibilitat màxima és Europeaana. Els nostres catàlegs estan tots connectats a Europeaana.

O sigui tots els projectes que es fan des d'aquí, també es poden consultar a Europeaana?

Pràcticament tots. A part, nosaltres seleccionem, perquè hi ha alguna cosa que no és interessant i no li publiquem, però bàsicament sí, publiquem tot a Europeaana.

I les fotografies que teniu al web, quins formats teniu?

Això és un debat d'hores. Nosaltres d'entrada el que és digital, ja no treballem amb TIFF sinó que fem amb RAW, és el format de captura, són formats propietaris antipreservació del producte. Utilitzem RAW per la captura que és editable i per tant sempre pots anar a la informació d'origen de captura, l'editem amb JPEG, documentem amb metadades en el mateix format, de tota la informació de catàleg està en el fitxer, a part de tenir-ho en un repositori, diguem. I això es publica al web de tal manera que tu ho visualitzes

amb diferents resolucions, des del segell a diferents mides que puguis treballar, o t'ho pots descarregar tot amb la màxima resolució. Per tant, al final, nosaltres tenim un sol fitxer, el JPEG, que el presentem en diferents resolucions i que tu et pots descarregar amb alta resolució.

El TIFF és un format més estable però cada format és una simplificació, o sigui, el TIFF té unes característiques que el comprimeix. Però hi ha molts TIFF, hi ha molts JPEG. Tot és una història que serveix per sortir del pas, però hi ha molts matisos aquí, és una llarga història. És un tema de molt de debat que permet plantejar-se moltes coses.

Però jo si estigués a la Palma de Cervelló i em portessin les imatges, les digitalitzaria molt bé perquè una cosa és la qualitat de la captura i l'altra és els formats, que no té res a veure, la imatge depèn de la captura que fas, i de la capacitat que tens d'editar aquella imatge. Les digitalitzaria el millor possible, i després, el format no tinc tant clar que guardés un TIFF, depèn, depèn de la infraestructura que tingui. No seria un pecar tenir-ho en JPEG en compressió mínima, jo segurament optaria per aquesta; depèn del que cada entorn necessita, s'hauria d'analitzar. Però aquestes veritats tant rotundes per mi no tenen massa sentit.

Si tu vas a la pàgina de consulta, veuràs que tu tens la imatge de la fitxa quan entres i després tens la fitxa, la imatge i totes les metadades, tens la opció de les resolucions per visualitzar-ho, o descarregar. Si t'ho descarregues t'ho pots descarregar amb el que surt aquí que normalment són tres mil cinc-cents o set mil píxels. I el format és JPEG.

De quina creus que es pot fer més accessible el patrimoni a la ciutadania?

Sense dubte es pot fer més accessible, i ha de ser accessible a dos nivells. Jo crec que un, és a través del web, a través del catàleg, recursos, centrar-ho en una temàtica. Però també és important la presencialitat i la fotografia, sobretot la fotografia històrica, el consum és per consumir-ho amb llibres i per veure la imatge impresa, correspon a aquest món. És important si pots exposar fotografies, si pots fer llibres de fotografia, que la imatge tingui presència i que la gent pugui accedir a la imatge. No tot sigui virtual, és molt important i amb imatge més perquè funciona molt bé, però també hem de donar el valor que té la fotografia a nivell creatiu, a nivell material, la matèria és molt important.

Nosaltres tenim una col·lecció sobre els fotògrafs, fem llibres sobre els fotògrafs de les nostres fonts, les seves millors fotografies, una recerca, a vegades convidem a algun investigador de fora per fer una valoració de l'obra i per potenciar tot això. Clar que això està al web i al catàleg, però el llibre li dona un altre valor, és aquella selecció de vuitanta peces que creus que aporten alguna cosa almenys a nivell en el nostre àmbit territorial. La fotografia d'aquesta època correspon a aquesta cultura, de la còpia, de la impressió, no és incompatible.

Annex 3. Buidat de les enquestes

1-Quina edat tens?

- ☐ 16-25
- ☐ 26-35
- ☐ 36-45
- ☐ 46-65
- ☐ +65

2-Coneixes el projecte Memòria Digital de la Palma de Cervelló?

- ☐ Sí
- ☐ No

3-Si la teva resposta és afirmativa, com l'has conegut?

- ☐ Xarxes socials.
- ☐ Web de l'Ajuntament de la Palma de Cervelló.
- ☐ Amics o familiars.
- ☐ Internet.
- ☐ Per haver-hi col·laborat.

4-Creus que és una bona iniciativa per preservar la història del poble?

- ☐ Sí
- ☐ No

5-Per què? (pots marcar més d'una opció).

- ☐ Mantenir la identitat del poble.
- ☐ Preservar la memòria popular.
- ☐ Donar a conèixer la història del poble.
- ☐ Per curiositat.

- ☐ No m'interessa.

6-Coneixes altres projectes semblants?

- ☐ Sí
- ☐ No

7-Podries dir quins són?